

III. VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU

1. Hlavní tendence ve vývoji výdajů státního rozpočtu

Čerpání výdajů státního rozpočtu v roce 2003 je uvedeno v následující tabulce:

Tabulka č. 25

U K A Z A T E L	v mld Kč							
	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003			Skutečnost 2003	Plnění v % (5:3)	Rozdíl (5-3)	Index 2003/2002 (5:1)
		schválený	po změnách	rozdíl (3-2)				
1	2	3	4	5	6	7	8	
A. VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU CELKEM	750,68	795,36	818,02	22,66	808,72	98,9	-9,30	107,7
I. Běžné výdaje	700,95	741,14	760,54	19,40	751,78	98,8	-8,76	107,3
Výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné	87,12	79,38	80,10	0,72	78,79	98,4	-1,31	90,4
v tom: platby a ostatní platby za provedenou práci	64,90	59,24	59,71	0,47	58,77	98,4	-0,94	90,6
povinné pojistné placené zaměstnavatelem	22,22	20,14	20,39	0,25	20,02	98,2	-0,37	90,1
Neinvestiční nákupy a související výdaje *)	75,19	77,18	100,22	23,04	97,43	97,2	-2,79	129,6
z toho: úroky a ostatní finanční výdaje	21,40	24,30	23,46	-0,84	22,66	96,6	-0,80	105,9
nákup materiálu, vody, paliv a energie	15,88	17,50	16,56	-0,94	16,44	99,3	-0,12	103,5
nákup služeb	20,05	20,80	21,06	0,26	19,85	94,3	-1,21	99,0
poskytnuté zálohy, jistiny a záruky	0,01	0,12	12,28	12,16	12,19	99,3	-0,09	121900,0
výdaje související s neinvestičními nákupy, příspěvky, náhrady a věcné dary	8,65	6,56	17,07	10,51	16,70	97,8	-0,37	193,1
Neinvestiční transfery podnikatelským subjektům a neziskovým organizacím	75,48	59,05	59,27	0,22	58,45	98,6	-0,82	77,4
z toho: neinvestiční dotace podnikatel. subjektům	69,16	52,99	52,76	-0,23	52,04	98,6	-0,72	75,2
neinvest. dotace nezisk. a pod. organizacím	5,90	5,46	5,99	0,53	5,89	98,3	-0,10	99,8
z toho: občanským sdružením	2,27	2,29	2,54	0,25	2,50	98,4	-0,04	110,1
Neinvestiční transfery a některé další platby rozpočtům	145,01	175,56	186,11	10,55	187,82	100,9	1,71	129,5
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům								
ústřední úrovně	33,60	37,14	39,35	2,21	39,68	100,8	0,33	118,1
z toho: státním fondům	2,93	4,73	6,72	1,99	6,72	100,0	0,00	229,4
fondům sociálního a veřejného zdravot. pojištění	30,58	32,26	32,51	0,25	32,51	100,0	0,00	106,3
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně	68,41	104,00	111,60	7,60	111,20	99,6	-0,40	162,5
v tom: obcím	38,34	27,61	28,70	1,09	28,56	99,5	-0,14	74,5
z toho: v rámci souhrnného dotačního vztahu krajům	16,07	23,74	24,37	0,63	24,36	100,0	-0,01	151,6
	30,07	76,39	82,91	6,52	82,64	99,7	-0,27	274,8
z toho: v rámci souhrnného dotačního vztahu	0,38	15,63	14,48	-1,15	14,48	100,0	0,00	3810,5
Neinvestiční transfery příspěvkovým apod. organizacím	38,32	33,12	33,82	0,70	33,87	100,1	0,05	88,4
Převody vlastním fondům	4,58	1,11	1,14	0,03	2,89	253,5	1,75	63,1
Ostatní neinvestiční transfery jiným veřejným rozpočtům	0,10	0,19	0,19	0,00	0,19	100,0	0,00	190,0
Neinvestiční transfery obyvatelstvu	309,12	324,48	324,10	-0,38	322,17	99,4	-1,93	104,2
z toho: sociální dávky	293,33	307,19	306,72	-0,47	305,03	99,4	-1,69	104,0
z toho: důchody	213,65	225,79	226,00	0,21	225,83	99,9	-0,17	105,7
ostatní transfery	14,41	16,40	16,78	0,38	16,73	99,7	-0,05	116,1
Neinvestiční transfery do zahraničí	1,89	3,28	2,43	-0,85	2,16	88,9	-0,27	114,3
Neinvestiční půjčené prostředky	5,10	13,89	5,76	-8,13	3,64	63,2	-2,12	71,4
z toho: podnikatelským subjektům	5,04	12,90	5,71	-7,19	3,61	63,2	-2,10	71,6
Neinvestiční převody Národnímu fondu	0,12	0,59	0,20	-0,39	0,15	75,0	-0,05	125,0
Ostatní neinvestiční výdaje	1,91	7,72	2,35	-5,37	1,15	48,9	-1,20	60,2
II. Kapitálové výdaje	49,73	54,22	57,48	3,26	56,94	99,1	-0,54	114,5
z toho: investiční nákupy a související výdaje	19,63	23,87	22,76	-1,11	21,63	95,0	-1,13	110,2
invest. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	11,35	10,02	15,71	5,69	14,31	91,1	-1,40	126,1

*) ve skutečnosti roku 2002 odlišně od SZÚ, kde byly výdaje na platy a pojistné zahrnuty v neinvestičních nákupech a souvisejících výdajích

Státní rozpočet ČR na rok 2003 byl zákonem č. 579/2002 Sb. schválen jako schodkový s celkovým objemem výdajů ve výši 795,4 mld Kč, což představuje nárůst proti rozpočtu 2002 o 58,7 mld Kč (o 8,0 %) a proti skutečnosti roku 2002 o 44,7 mld Kč (o 6,0 %). Z celkové částky připadá 741,1 mld Kč na běžné výdaje (o 40,2 mld Kč, tj. o 5,7 % více než v roce 2002) a na kapitálové výdaje 54,2 mld Kč (tj. o 4,5 mld Kč, tj. o 9,0 % více).

Výdajová struktura rozpočtu vycházela z vládních priorit obsažených v Programovém prohlášení vlády. Jedná se zejména o přípravu ČR na vstup do EU, podpora vzdělávání, výzkumu a vývoje, podpory investičních pobídek pro zahraniční a domácí investory a pokračování reformy veřejné správy. Mimořádné povodně ze srpna roku 2002 vedly vládu k přehodnocení hierarchie fiskálních priorit a na jedno z předních míst byla zařazena **obnova území postižených povodněmi**, když na tyto účely byla v rozpočtu vyčleněna částka 3,4 mld Kč. Vnitřní struktura výdajů státního rozpočtu potvrzuje **sociálně ekonomickou orientaci vládní rozpočtové politiky**, když do této oblasti bylo určeno 41,0 % celkových výdajů. Na rozvoj vzdělávání bylo určeno 11,4 % a pro zdravotnictví 5,5 % celkových výdajů státního rozpočtu. S vysokými meziročními přírůstky bylo dále počítáno pro zemědělství a lesní hospodářství, vodní hospodářství a pro ochranu životního prostředí.

Úpravy schváleného státního rozpočtu provedené v průběhu roku znamenaly **zvýšení výdajů v souhrnu o 22,7 mld Kč.** Největší dopad na zvýšení výdajů mělo **přijetí zákona č. 252/2003 Sb.,** kterým byl změněn původní zákon o státním rozpočtu. Změna byla vyvolána **nezbytností úhrady závazku z arbitrážního sporu** mezi CME a Českou republikou **ve výši 10,6 mld Kč,** vypořádání smluvních vztahů se společností **Housing & Construction ve výši 635 mil. Kč** a zahrnutím prostředků na další **platy soudců ve výši 448 mil. Kč.** Současně byla **zvýšena dotace Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu o 2,0 mld Kč** na regulaci trhu.

Dále byly zvýšeny výdaje státního rozpočtu o 2,3 mld Kč na základě zvláštních dluhopisových programů, a to **o 2,0 mld Kč** k získání prostředků na poskytnutí návratné finanční výpomoci **ke krytí výplaty náhrad** ze Zajišťovacího fondu družstevních záložen (zákon č. 177/2003 Sb.) a **o 297 mil. Kč na vyslání praporu chemické ochrany** Armády ČR v rámci operace Trvalá svoboda na území Iráku (zákon č. 178/2003 Sb.). **Zvýšení výdajů o 5,4 mld Kč** znamenalo rozhodnutí o přijetí **rámcového úvěru od EIB na financování odstraňování povodňových škod** vzniklých v roce 2002 (zákon č. 574/2002 Sb.). Dále bylo zákonem č. 282/2003 Sb. schváleno použití prostředků **ve výši 1,4 mld Kč** převedených z Fondu národního majetku **k částečné kompenzaci dopadů nepříznivých povětrnostních podmínek v zemědělství.** Zvýšení výdajů státního rozpočtu bylo **částečně kompenzováno** snížením výdajů spojených s obsluhou státního dluhu (o 1,1 mld Kč) a zvýšením příjmů z prémie z emisí státních dluhopisů (o 2,0 mld Kč).

Výše uvedené úpravy výdajů se promítly zejména do **zvýšení běžných výdajů** (do neinvestičních nákupů a souvisejících výdajů), které byly zvýšeny celkem

o 19,4 mld Kč. Na jejich zvýšení se dále podílelo zvýšení neinvestičních transferů veřejným rozpočtům územní úrovně o 7,6 mld Kč související s dokončením 2. etapy reformy veřejné správy, které však bylo částečně kompenzováno snížením ostatních neinvestičních výdajů o 5,4 mld Kč.

Zvýšení schváleného rozpočtu **kapitálových výdajů o 3,3 mld Kč** bylo z větší části výsledkem protisměrných úprav: zatímco vzrostly investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně o 5,7 mld Kč a investiční transfery příspěvkovým organizacím o 1,0 mld Kč, došlo ke snížení investičních dotací podnikatelským subjektům o 2,9 mld Kč a investičních nákupů a souvisejících výdajů o 1,1 mld. Kč.

V roce 2003 bylo provedeno 875 rozpočtových opatření, tj. o 495 méně než v roce 2002. Jejich pokles o 36,1 % je ovlivněn zrušením kapitoly Okresní úřady, která byla tvořena 73 rozpočty jednotlivých okresních úřadů. Na jejich snížení má rovněž dopad § 10 zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků, podle něhož jsou prostředky na výzkum a vývoj určené pro příspěvkové organizace uvolňovány jednotlivými poskytovateli přímo příjemcům bez rozpočtových opatření. Nejvíce rozpočtových opatření bylo realizováno v kapitolách Operace státních finančních aktiv (122), Ministerstvo vnitra (77) a Ministerstvo zemědělství (58).

Oproti loňskému roku, kdy nejvíce rozpočtových opatření připadalo na přesuny mezi jednotlivými resorty, tvoří **největší část rozpočtových opatření** v roce 2003 (cca 28,2 %) **přesuny v rámci příslušné kapitoly** (např. z běžných výdajů do kapitálových a obráceně, přesuny mezi jednotlivými specifickými ukazateli apod.) na krytí rozpočtově nezajištěných potřeb.

Např. u **Úřadu vlády** došlo k přesunu z běžných výdajů do kapitálových z důvodu vybudování nové rozvodny v areálu objektu a výměny zastaralé výpočetní techniky. **Ministerstvo práce a sociálních věcí** posílilo z prostředků na aktivní politiku zaměstnanosti prostředky určené na „Příspěvek zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % občanů se změněnou pracovní schopností“. Dále byly přesunuty výdaje z aktivní politiky zaměstnanosti do pasivní politiky zaměstnanosti k zajištění výplaty podpor v nezaměstnanosti. V kapitole **Správa státních hmotných rezerv** byl zvýšen specifický ukazatel „Zajištění přípravy na krizové situace podle zákona č. 240/2000 Sb.“ Změna vyplývá ze zvýšených potřeb prostředků na úseku civilního nouzového plánování na vrub prostředků na zajištění potřeb ozbrojených sil.

Početně silná část rozpočtových opatření se týkala **uvolňování prostředků z účelových rezerv kapitoly Všeobecná pokladní správa do rozpočtů příslušných kapitol** (27,2 %). Jedná se zejména o výdaje na financování komunikační infrastruktury veřejné správy, příspěvky mezinárodním organizacím, vrcholné státní návštěvy, zahraniční rozvojovou pomoc, humanitární pomoc, protidrogovou politiku, dotace na zahraniční vysílání Českého rozhlasu, úhradu příspěvku do Mezinárodního visehradského fondu, výdaje související s informační kampaní ke vstupu ČR do EU, zabezpečení účasti ČR na Světové výstavě EXPO 2005 v Aichi, zvýšení výdajů na důchody, ostatní sociální dávky a pasivní politiku zaměstnanosti, uvolnění prostředků na program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel Irácké republiky a poskytnutí humanitární pomoci obyvatelům Irácké republiky, posílení bezpečnosti českých odborníků působících v Dočasné koaliční správě Iráku a bezpečnosti zastupitelského úřadu České republiky v Bagdádu, úhradu společných nákladů v operaci EU na působení sil a prostředků AČR v bývalé jugoslávské republice Makedonii, na zvýšení početních stavů MV, Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR, na arbitrážní řízení CME (NOVA), Saluka-Nomura (IPB) a W.Nagel (provozovatel mobilní telefonní sítě) proti České republice, uvolňování prostředků na zabezpečení povodňových programů a na odstraňování následků povodňových škod, realizaci II. fáze reformy územní veřejné správy atd.

V průběhu roku byly také naopak převedeny **prostředky z jednotlivých kapitol do kapitoly Všeobecná pokladní správa**. Například u kapitoly Úřad vlády se jednalo o vratku nevyčerpaných prostředků určených na výstavbu Základních částí Informačního systému o státní službě a platech, u Ministerstva zahraničních věcí o vrácení nevyčerpaných prostředků s přihlédnutím ke skutečnému plnění projektů zahraniční rozvojové pomoci a u Ministerstva průmyslu a obchodu o převod prostředků ve prospěch realizace průmyslové zóny Kolín – Ovčáry.

Další část rozpočtových opatření tvoří **přesuny mezi jednotlivými resorty** (24,1 %). Přesuny prostředků mezi kapitolami jsou vyvolány především skutečností, že gestorem určitého programu je jeden resort, v rámci jehož rozpočtu výdajů jsou prostředky v celkovém objemu rozpočtovány, a který rozhoduje na základě soutěží a schválených projektů o jejich rozdělování. Tyto přesuny se v určitém objemu opakují každoročně. Na druhé straně jde o přesuny jednorázové z důvodu převodů činností mezi jednotlivými kapitolami státního rozpočtu. Nemalou část představují převody účelových prostředků rozpočtovaných v kapitolách Grantová agentura, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo zdravotnictví a Akademie věd jiným kapitolám na zabezpečení výzkumu vývoje.

K podstatným převodům mezi kapitolami došlo zejména v souvislosti se **zřízením nové kapitoly Ministerstvo informatiky**, do jejíhož rozpočtu byly převedeny veškeré prostředky zrušené kapitoly Úřad pro veřejné informační systémy a dále prostředky z kapitol Ministerstvo dopravy, Úřad vlády České republiky, Úřad pro ochranu osobních údajů, Ministerstvo práce a sociálních věcí a z kapitoly VPS.

Z rozpočtu Ministerstva zdravotnictví byly převedeny prostředky na zajištění lékařské záchranné služby do kapitol Ministerstvo obrany a Ministerstvo vnitra. Do rozpočtu Ministerstva vnitra byly rovněž delimitovány prostředky na zabezpečení provozu letecké hasičské služby, a to z rozpočtu Ministerstva zemědělství. Dále byly převedeny prostředky z Ministerstva průmyslu a obchodu na Ministerstvo zahraničních věcí k posílení obchodně ekonomických úseků zastupitelských úřadů. Z rozpočtu Ministerstva zahraničních věcí došlo k převodu prostředků na Úřad vlády České republiky na financování informační kampaně ke vstupu ČR do Evropské unie. Z rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy jsou převáděny Ministerstvu obrany a Ministerstvu vnitra prostředky na zajištění sportovní reprezentace.

Poslední část rozpočtových opatření se týkala **uvolňování prostředků jednotlivým kapitolám přímo z kapitoly Operace státních finančních aktiv** (20,1 %). Jde hlavně o prostředky na finanční zabezpečení škod způsobených povodněmi, financování důsledků řešení kosovské krize, nezbytné výdaje vyvolané zánikem věcných břemen váznoucích na majetku vydaném oprávněným osobám (podle zákonů č. 164/1998 Sb., 21/2000 Sb. a 246/2000 Sb.), apod. Na základě zákona č. 274/2002 Sb., o přijetí úvěru Českou republikou na financování investičních potřeb souvisejících s prováděním projektu dálničního obchvatu Plzně a souvisejících silničních přívaděčů od Evropské investiční banky, byly převedeny prostředky Ministerstvu dopravy. V návaznosti na zákon č. 283/2002 Sb., o státním dluhopisovém programu na úhradu výdajů spojených s vysláním 6. polní nemocnice do Afghánistánu došlo k přesunu prostředků na Ministerstvo obrany. Ministerstvu obrany byla rovněž převedena zbylá část prostředků emise dluhopisů z roku 2002 s určením na zvláštní příplatek poskytovaný příslušníkům Armády ČR vykonávajícím službu v zahraničí – na území Iráku. Na základě vodního zákona č. 254/2001 Sb. a zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích, byly převedeny prostředky Ministerstvu zemědělství. Podle usn.vl.č. 1274/2002 o Strategii obnovy území hl.m.Prahy postiženého mimořádnými záplavami v roce 2002 byly převedeny prostředky do kapitoly Ministerstvo pro místní rozvoj. Ministerstvu vnitra byly

převedeny prostředky určené na výdaje související s realizací reformy veřejné správy, tj. na provoz archivů delimitovaných v roce 2002 z okresních úřadů do působnosti Ministerstva vnitra.

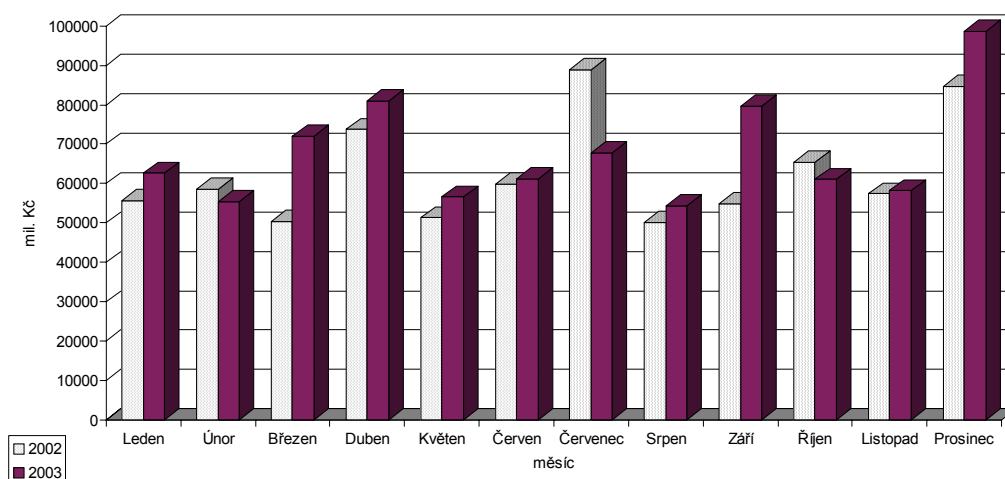
Značný počet rozpočtových opatření prováděných v kapitole Operace státních finančních aktiv se týká přímo této kapitoly, tzn. zvýšení výdajů a financujících položek v kapitole OSFA na vrub účtů státních finančních aktiv v návaznosti na příslušná zákonná zmocnění. V závěru roku byly do kapitoly Operace státních finančních aktiv rozpočtovými opatřeními naopak vráceny nevyčerpané prostředky uvolněné na krytí škod způsobených povodněmi, financování důsledků řešení kosovské krize a restituce za účelem jejich převoditelnosti do roku 2004.

Skutečné **čerpání celkových výdajů dosáhlo výše 808,7 mld Kč** a bylo tak pod úrovní upraveného rozpočtu **o 9,3 mld Kč, tj. o 1,1 %**. **Běžné výdaje** byly čerpány v objemu 751,8 mld Kč a **zůstaly za upraveným rozpočtem o 8,8 mld Kč**, tj. o 1,2 % (v loňském roce to bylo o 3,35 mld Kč). Největší úspory byly obdobně jako v roce 2002 vykázány u neinvestičních nákupů a souvisejících výdajů (2,8 mld Kč) a u neinvestičních půjčených prostředků (2,1 mld Kč). Vyšší překročení výdajů bylo vykázáno stejně jako v loňském roce pouze u převodů vlastním fondům, a to o 1,75 mld Kč. **Kapitálové výdaje** byly splněny na 99,1 % a zůstaly **nedočerpány o 0,5 mld Kč**.

V porovnání s rokem 2002 byly skutečné výdaje státního rozpočtu vyšší o 58,0 mld Kč, tj. o 7,7 %, z toho běžné výdaje vzrostly o 50,8 mld Kč (o 7,3 %) a kapitálové výdaje o 7,2 mld Kč (o 14,5 %). Při meziročním růstu hrubého domácího produktu (v běžných cenách) v roce 2003 o 5,9 % se zvýšil **podíl výdajů státního rozpočtu na HDP na 33,6 %**, což je o 0,6 procentního bodu více než v roce 2002.

Průběh čerpání celkových výdajů státního rozpočtu v jednotlivých měsících let 2002 a 2003 ukazuje graf:

Graf č. 5

Čerpání výdajů v jednotlivých měsících probíhalo poměrně rovnoměrně, měsíční průměr se zvýšil z 62,5 mld Kč v roce 2002 na 67,4 mld Kč v roce 2003. **Nadprůměrné čerpání celkových výdajů státního bylo v uplynulém roce zaznamenáno ve čtyřech měsících. V březnu bylo čerpání ovlivněno vysokými transfery veřejným rozpočtům územní úrovně ve výši 20,2 mld Kč, které souviselo s ukončenou 2. etapou reformy veřejné správy, tj. se zrušením okresních úřadů (převážná část transferů byla poskytnuta kapitolou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na přímé náklady škol zřizovaných obcemi a kraji). V měsíci dubnu byla provedena úhrada příspěvku státu na stavební spoření stavebním spořitelnám ve výši 12,9 mld Kč a převod 10,6 mld Kč na ESCROW účet v souvislosti s probíhajícím arbitrážním sporem mezi CME a ČR. Rovněž nadprůměrné čerpání v měsíci září bylo ovlivněno vysokými transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (19,3 mld Kč) a dále úhradou části ztráty České konsolidační agentury za rok 2001 v celoročně rozpočtované výši 18,6 mld Kč. Vyšší čerpání výdajů v měsíci prosinci je obvyklé, v roce 2003 se však zvýšil podíl tohoto měsíce na čerpání celoročních výdajů z 11,3 % v roce 2002 na 12,2 %, což bylo ovlivněno zvýšeným čerpáním kapitálových výdajů v tomto měsíci (o 5,7 mld Kč proti roku 2002).**

Z běžných výdajů v souvislosti s ukončením 2. etapy reformy veřejné správy se proti roku 2002 výrazně zvýšil objem prostředků ze státního rozpočtu do

veřejných rozpočtů územní úrovně, a to o **42,8 mld Kč** (tj. o 62,5 %). Podstatně vyšší byly zejména transfery krajům, a to o 52,6 mld Kč (o 174,8 %), zatímco transfery obcím se snížily o 9,8 mld Kč (o 25,5 %).

Z dalších skupin výdajů se zvýšily **transfery obyvatelstvu**, a to o **13,1 mld Kč**, tj. o 4,2 %. Růst byl způsoben zejména zvýšením výdajů na důchody, které vzrostly o 12,2 mld Kč, tj. o 5,7 % a dále pak zvýšením výdajů na dávky nemocenského pojištění, které vzrostly o 1,7 mld Kč, tj. o 5,2 %. **Zvýšení neinvestičních nákupů a souvisejících výdajů o 22,2 mld Kč** (o 29,6 %) bylo ovlivněno přesunem státních záruk (ve výši 12,2 mld Kč) z neinvestičních půjček do tohoto seskupení položek a dále výše uvedenou úhradou závazku z arbitrážního sporu s CME (10,6 mld Kč).

Naproti tomu **neinvestiční dotace podnikatelským subjektům byly nižší o 17,1 mld Kč** (o 24,8 %) než v předcházejícím roce, a to vlivem nižších úhrad ztrát České konsolidační agentury z kapitoly OSFA proti roku 2002 o 26,7 mld Kč. **Pokles prostředků uvolněných na platy a pojistné o 8,3 mld Kč** (o 9,6 %) byl ovlivněn zrušením okresních úřadů.

Hodnocení plnění jednotlivých druhů výdajů, prováděné v dalších částech zprávy, **je vztaženo k rozpočtu, zahrnujícímu všechna rozpočtová opatření** provedená v průběhu roku.

V zájmu komplexního pohledu na vybrané oblasti (sociální transfery obyvatelstvu, zdravotnictví, školství, kultura) je dále v **příslušných pasážích** provedeno hodnocení těchto výdajů **jak ze státního rozpočtu, tak i z veřejných rozpočtů územní úrovně**.

2. Běžné výdaje státního rozpočtu

Zákon č. 579/2002 Sb. o státním rozpočtu stanovil celkový objem běžných výdajů ve výši **741,1 mld Kč**, rozhodnutím Poslanecké sněmovny byly tyto **výdaje zvýšeny o 19,4 mld Kč na 760,5 mld Kč**. **Skutečné čerpání dosáhlo 751,8 mld Kč** a zůstalo pod úrovní upraveného rozpočtu o 8,8 mld Kč, tj. o 1,2 %, při meziročním růstu o 50,8 mld Kč (o 7,2 %). Srovnatelnost jednotlivých výdajů s rokem 2002 však ovlivnilo ukončení činnosti okresních úřadů k 31.12.2002 a s tím související přechod zaměstnanců a movitého majetku a přerozdělení finančních prostředků na jiné subjekty (obce, kraje, ministerstva). Také změna rozpočtové skladby s účinností od 1.1.2003 měla vliv na srovnatelnost některých skupin výdajů (vyhláška č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě).

2.1. Neinvestiční transfery obyvatelstvu a politika zaměstnanosti

Neinvestiční transfery obyvatelstvu představují váhově nejvýznamnější objem (cca 2/5) všech výdajů státního rozpočtu. V roce 2003 **dosáhly výše 322,2 mld Kč** a byly o 1,9 mld Kč (o 0,6 %) nižší než upravený rozpočet (v roce 2002 zaostaly za rozpočtem o 0,6 mld Kč, tj. o 0,2 %). Jejich dynamika se proti předchozímu roku zpomalila, když meziročně vzrostly o 14,1 mld Kč (o 4,6 %), zatímco v roce 2002 činil meziroční růst 21,3 mld Kč (7,4 %). Podíl na celkových běžných výdajích dosáhl 42,9 % a proti předchozímu roku se snížil o 1,1 procentního bodu. Tato skupina výdajů zahrnuje především výdaje do sociální oblasti - výdaje na důchody, ostatní sociální dávky (dávky nemocenského pojištění, zvýšení důchodu pro bezmocnost, zvláštní sociální dávky příslušníkům ozbrojených sil při skončení služebního poměru a další drobné dávky), dávky státní sociální podpory a výdaje na pasivní část státní politiky zaměstnanosti. Dále jsou zde rozpočtovány i placené náhrady a ostatní neinvestiční transfery obyvatelstvu.

Rozpočty územních samosprávných celků (ÚSC), tj. **kraje a obce, vynaložily** na neinvestiční transfery obyvatelstvu v roce 2003 **celkem 15,5 mld Kč**, z toho na dávky sociální péče 14,1 mld Kč.

Čerpání výdajů na neinvestiční transfery obyvatelstvu a státní politiku zaměstnanosti ukazuje následující tabulka:

Tabulka č.26

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY OBYVATELSTVU A STÁTNÍ POLITIKA ZAMĚSTNANOSTI	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
		1	2				
A. Státní rozpočet	312 581	328 959	330 313	328 135	99,3	-2 178	105,0
1. Sociální dávky*)	293 414	307 186	306 755	305 068	99,5	-1 687	104,0
v tom:							
- důchody**)	213 648	225 790	225 999	225 833	99,9	- 166	105,7
- ostatní sociální dávky	39 824	40 497	40 715	40 010	98,3	- 705	100,5
- dávky státní sociální podpory	33 733	34 600	32 962	32 275	97,9	- 687	95,7
- státní politika zaměst. - pasivní	6 209	6 300	7 079	6 949	98,2	- 130	111,9
2. Státní politika zaměstnanosti - aktivní***)	2 967	3 815	3 433	3 191	93,0	- 242	107,5
3. Ochrana zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatelů	186	250	250	194	77,6	- 56	104,3
4. Příspěvek zaměstnavatelům zaměst. více než 50% občanů se ZPS	411	430	532	524	98,5	- 8	127,5
5. Příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace	x	230	2 211	2 207	99,8	- 4	x
6. Ostatní náhrady placené obyvatelstvu	1 190	651	355	221	62,3	- 134	18,6
7. Ostatní neinv. transfery obyvatelstvu	14 413	16 397	16 777	16 730	99,7	- 47	116,1
B. Rozpočty ÚSC ****)	12 344	.	.	15 542	x	x	125,9
z toho:							
- dávky sociální péče*****)	11 570	14 200	14 832	14 148	95,4	- 684	x

*) vč. dávek vyplacených do ciziny a vč. zálohy České pošty

***) vč. zálohy České pošty na důchody v r. 2002 ve výši 2 935 mil. Kč a 4 985 mil. Kč v r. 2003 a vč. důchodů vyplacených do ciziny

****) údaje o skutečnosti r. 2002 jsou vyjádřeny srovnatelně s r. 2003 (odlišně od SZÚ za rok 2002)

*****) za územně řízenou sféru není údaj o schváleném rozpočtu a rozpočtu po změnách k dispozici

*****) údaj za skutečnost 2002 neobsahuje výdaje na dávky sociální péče vyplácené okresními úřady, které jsou zahrnuty do ostatních sociálních dávek,

Pozn.: Údaje za sociální dávky se liší od údajů v bilanci příjmů a výdajů o další související výdaje obsažené ve třídě 5 rozpočtové skladby

Vývoj výdajů v sociální oblasti v roce 2003 byl **ovlivněn některými opatřeními legislativního charakteru**, z nichž některá byla přijata s účinností již v průběhu let 2001-2002 a která jsou uváděna při hodnocení jednotlivých dávek.

Čerpání hlavních skupin dávkových výdajů v roce 2003 (za všechny kapitoly, které dávky rozpočtují, a za územní rozpočty) a jejich porovnání s rokem 2002 ukazuje tabulka:

Tabulka č. 27

	Skutečnost 2002	Skutečnost 2003	rozdíl	v mil. Kč index 2003/2002
Důchody	213 648	225 833	12 185	105,7
Ostatní sociální dávky*)	38 164	40 010	1 846	104,8
z toho:				
- dávky nemocenského pojištění	32 732	34 437	1 705	105,2
z toho: nemocenské	28 318	29 624	1 306	104,6
peněžitá pomoc v mateřství	3 513	3 803	290	108,3
- zvýšení důchodů pro bezmocnost	1 638	1 655	17	101,0
- zvl.soc.dávky příslušníků ozbroj.sil při skončení služebního poměru	3 767	3 909	142	103,8
Dávky státní sociální podpory	33 733	32 275	-1 458	95,7
Dávky sociální péče*)	13 230	14 148	918	106,9

*) ve sloupci skutečnost 2002 byly dávky sociální péče vyplacené okresními úřady ve výši 1 660 mil. Kč z důvodu srovnatelnosti přesunuty z ostatních sociálních dávek do dávek sociální péče (o tento přesun se liší tyto výdaje v SZÚ 2002)

Výdaje na důchody^{*/} dosáhly za všechny kapitoly vyplácející důchody výše **225,8 mld Kč** a byly o **12,2 mld Kč, tj. o 5,7 % vyšší než v předchozím roce** (v roce 2002 vzrostly meziročně o 12,5 mld Kč, tj. o 6,2 %). Schválený rozpočet výdajů na důchody byl v roce 2003 zvýšen pouze o částku 209 mil. Kč. V kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) bylo nezbytné rozpočtované prostředky posílit v závěru roku o 300 mil. Kč (uvolněno z kapitoly Všeobecná pokladní správa z úspor na dávkách státní sociální podpory). Naopak v rozpočtu kapitoly Ministerstvo obrany došlo k nižší potřebě prostředků na valorizaci důchodů, uspořena částka 91 mil. Kč byla využita na částečné pokrytí zvýšení platů v souvislosti se zajištěním zvýšených bezpečnostních opatření přijatých k řešení irácké krize a teroristických útoků. V kapitolách Ministerstvo vnitra a Ministerstvo spravedlnosti nebyly prováděny žádné korekce rozpočtovaných částek. Takto **upravený rozpočet byl naplněn na 99,9 %** (úspora 166 mil. Kč).

V uvedeném čerpání byla zahrnuta **záloha České pošty na výplatu důchodů na počátku ledna 2003 ve výši 4 985 mil. Kč** (v roce 2002 to bylo 2 935 mil. Kč) a výdaje na důchody do ciziny ve výši 1 127 mil. Kč (1 092 mil. Kč v roce 2002).

^{*/} Údaje o výdajích na důchody jsou uváděny z **hlediska rozpočtu** (finančního zúčtování rozpočtového roku), tzn. ve výdajích je zahrnuta záloha zaslána České poště na výplatu důchodů z rozpočtu běžného roku, ale příjemce obdrží tento důchod až v roce příštím, naopak v běžném roce příjemce obdrží důchod, ve kterém je zahrnuta záloha České pošty z rozpočtu minulého roku

Ve zvýšení výdajů na důchody se částečně promítl **celoroční dopad valorizace** důchodů od 1.1.2003 podle nařízení vlády č. 438/2002 Sb., kdy se procentní výměry důchodů podle předpisů platných před 1.1.1996 zvýšily o 4 % a procentní výměry ostatních důchodů přiznaných do 31.12.2002 o 3,8 %. Základní výměra důchodů při valorizaci upravována nebyla, bylo postupováno stejně jako při valorizacích v letech 1999 – 2001. Valorizací k 1. lednu také byla uplatněna právní úprava podle zákona č. 264/2002 Sb., podle které se vyplácené důchody zvyšují pravidelně každý rok v lednu. Odchylně se postupuje pouze při inflaci převyšující 10% a v případě, že by zvýšení činilo méně než 2 %. V roce 2003 celoroční **dopad zvýšení důchodů činil cca 7 mld Kč.**

Nejvyšší částka z celkových výdajů na důchody byla poskytnuta na **důchody starobní - 164,0 mld Kč** (72,6%, tj. téměř stejný podíl jako v minulých letech). V porovnání s rokem 2002 vzrostly tyto důchody o 9,2 mld Kč, tj. o 6,0 %. Reálná hodnota průměrného vypláceného starobního důchodu činila 100 % hodnoty roku 1989 (v roce 2002 to bylo 97,2 %, v roce 2001 pak 92,5%). Na **důchody invalidní** (plné a částečné) vynaložil státní rozpočet **40,5 mld Kč**, což je o 2,3 mld Kč (o 2,1%) více než v roce 2002, a na **důchody pozůstalostní** (vdovské, vdovecké a sirotčí) **21,4 mld Kč**, tj. o 0,6 mld Kč (o 2,9 %) méně než v roce 2002.

V roce 2003 bylo vypláceno celkem cca 3 299 tis. důchodů. Ve srovnání s rokem 2002 to bylo **více o 19,6 tis. důchodů.** Podle předběžných údajů bylo v roce 2003 podáno 224 tis. nových žádostí o důchod, z toho 110 tis. žádostí o starobní důchod a z nich 40,7 tis. žádostí o předčasný důchod. Ve srovnání s rokem 2002, kdy bylo nově vypláceno 20 tisíc předčasných důchodů, to znamená dvojnásobné zvýšení. Tento nárůst počtu předčasných důchodů byl vyvolán očekávaným zpřísněním zákonné úpravy pro jejich poskytování na počátku roku 2004.

Údaje o příjmech a výdajích systému důchodového pojištění podle kapitol jsou uvedeny v samostatné části.

Výdaje na **ostatní sociální dávky** zahrnují kromě výdajů na dávky nemocenského pojištění, které jsou odvozeny z mezd, výdaje na dávku „zvýšení důchodu pro bezmocnost“, výdaje na zvláštní sociální dávky příslušníkům ozbrojených sil při skončení služebního poměru a další drobné dávky. V roce 2003 **dosáhly celkové výše 40,0 mld Kč** a byly tak o 1,8 mld Kč, tj. o 4,8 %, vyšší než v roce předchozím. Proti roku 2002, kdy meziročně vzrostly o 3,8 mld Kč, tj. o 10,4 %, došlo ke zpomalení dynamiky – zde se pozitivně projevila právní úprava daná zákonem č. 420/2002 Sb., který měl vést k dosažení úspory v oblasti mandatorních výdajů státu. Pro rok 2003 se tak nezvýšily hranice omezující denní vyměřovací

základ pro stanovení dávek nemocenského pojištění, ty byly stejné jako v roce 2002 a činily 480 Kč a 690 Kč (maximální denní výše dávek nemocenského odvozená z těchto vyměřovacích základů byla 419 Kč).

Schválený rozpočet výdajů na ostatní sociální dávky 40 497 mil. Kč byl zvýšen pouze o 218 mil. Kč. Posílení rozpočtu o částku 300 mil. Kč bylo nezbytné pouze v kapitole MPSV, to bylo provedeno částečně přesunem mezi tituly rozpočtu kapitoly a dále v objemu 242 mil. Kč z kapitoly VPS z úspor na dávkách státní sociální podpory. V kapitole Ministerstvo obrany byly naopak nevyčerpané prostředky v objemu 82 mil. Kč využity, obdobně jakou u úspor ve výdajích na důchody, na posílení platů v souvislosti s bezpečnostními opatřeními. Upravený rozpočet byl však ve skutečnosti čerpán pouze na 98,3 %, což představuje úsporu 705 mil. Kč..

Z dávek **nemocenského pojištění**, které dosáhly ve sledovaném roce **34,4 mld Kč** a meziročně tak vzrostly o 1,7 mld Kč, tj. o 5,2 % (v roce 2002 činil meziroční růst 3,0 mld Kč, tj. 10,3 %), připadl nejvyšší podíl na nemocenské (86,0 %). Výdaje na **nemocenské** dosáhly v roce 2003 výše **29,6 mld Kč** a proti předchozímu roku vzrostly o 1,3 mld Kč, tj. o 4,6 %. Výdaje na nemocenské se enormně zvýšily po roce 1999, kdy vstoupila v platnost novela zákona o nemocenském pojištění č. 61/1999 Sb. Tato právní úprava zavedla pravidelné každoroční zvyšování hranic vyměřovacích základů podle vývoje průměrné mzdy, tím mělo být dosaženo odstranění zaostávání nemocenského za vývojem mezd. V minulých letech docházelo k častému zneužívání výplaty dávek nemocenského pojištění, jelikož zákon neobsahuje mechanismy, které by zabraňovaly zneužívání systému nemocenského pojištění. Prvním krokem ke snížení výdajů na dávky nemocenského pojištění se stala v oblasti nemocenského pojištění novela zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění, platná od 1. ledna 2004 (zákon č. 421/2003 Sb), která byla přijata v souvislosti s reformou veřejných rozpočtů. Předpokládá se, že tato zákonná úprava přispěje ke snížení zneužívání dávek a tak povede ke snížení pracovní neschopnosti.

Další položky dávek nemocenského pojištění byly čerpány takto: **peněžitá pomoc v mateřství** dosáhla výše **3 803 mil. Kč** (meziroční růst o 290,2 mil. Kč, tj. o 8,3 %), **podpora při ošetřování člena rodiny** **1 004 mil. Kč** (meziroční růst o 111,5 mil. Kč, tj. o 12,5 %) a **vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství** **5,6 mil. Kč** (růst o 1,4 mil. Kč).

Výdaje na dávku „**zvýšení důchodů pro bezmocnost**“, která je specifickou dávkou určenou pro zdravotně postižené poživatele starobního důchodu, činily **1 655 mil. Kč**, což je o 17 mil. Kč, tj. 1,0 % více než v roce 2002.

Výdaje na ostatní sociální dávky byly ovlivněny rovněž **zvláštními sociálními dávkami příslušníkům ozbrojených sil při skončení služebního poměru** vyplácenými ministerstvy obrany, vnitra a spravedlnosti, které meziročně vzrostly o 3,8 %, tj. o 142 mil. Kč a dosáhly výše **3 909 mil. Kč**.

Velmi důležitým kritériem ovlivňujícím výdaje na sociální oblast je **životní minimum**, které vymezuje výši nezbytných finančních prostředků pro domácnost k dočasnému zajištění základních životních potřeb jejích členů na velmi skromné úrovni. Částky životního minima mohou být valorizovány každoročně od 1. ledna podle skutečného vývoje spotřebitelských cen ve stanoveném rozhodném období tak, aby byla zachována jejich reálná hodnota. Při mimořádně vysokém nárůstu spotřebitelských cen alespoň o 10 % je vláda může zvýšit mimo termín pravidelné valorizace, při inflaci nižší než 2 % nemusí vláda částky v pravidelném termínu zvyšovat. **K poslední valorizaci tak došlo k 1.10.2001** (nařízení vlády č. 333/2001 Sb.).

Životní minimum je kritériem pro poskytování pomoci státu formou dávek zahrnutých v systému státní sociální podpory a dávek sociální péče.

Dávky státní sociální podpory^{*)} představují adresnou pomoc zejména rodinám s dětmi ve stanovených sociálních situacích a jsou poskytovány ze státního rozpočtu **podle zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře**, ve znění pozdějších předpisů. Tyto dávky byly v roce 2003 poskytnuty z prostředků kapitoly Všeobecná pokladní správa a jejich výplata byla **zajišťována obecními úřady obcí vyjmenovaných v zákoně č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů**, (určené obce jsou většinou sídlem bývalých okresních úřadů) a výplatními místy zřízenými magistráty hl.m. Praha a statutárních měst Brno, Plzeň a Ostrava.

V průběhu roku byl **schválený rozpočet těchto dávek snížen o 1 638 mil. Kč, tj. na 32 962 mil. Kč. Z této částky bylo čerpáno 32 275 mil. Kč**, tj. o 687 mil. Kč (o 2,1 %) méně. Meziroční pokles o 1 458 mil Kč., tj. o 4,3 % souvisel především se zvýšením nominálních příjmů rodin s nezaopatřenými dětmi. Ke zvýšení životního minima (jež je důležitým kritériem pro posouzení příjmové nedostatečnosti pro potřeby sociální ochrany občana nebo rodiny) došlo naposledy v roce 2001 - se zvýšením příjmů proto řada rodin ztratila nárok na výplatu dávek nebo jim byly

^{*)} přídavek na dítě, sociální příplatek, příspěvek na bydlení, příspěvek na dopravu, rodičovský příspěvek, zaopatřovací příspěvek, dávky péstounské péče, porodné, pohřebné a další sociální příspěvky

vypláceny v nižších částkách. Nečerpané prostředky byly využity na pokrytí dalších mandatorních výdajů v sociální oblasti, kde prostředky byly nedostačující (dávky sociální péče, důchody, pasivní politika zaměstnanosti, dávky nemocenského pojištění).

Přehled výdajů na jednotlivé dávky a porovnání s výdaji roku 2002 je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 28

DÁVKY STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORY	v mil. Kč			
	Skutečnost 2002	Skutečnost 2003	rozdíl	index 2003/2002
Dávky státní sociální podpory celkem	33 733	32 275	-1 458	95,7
z toho:				
- přídavek na dítě	13 353	12 519	- 834	93,8
- sociální příplatek	6 271	5 822	- 449	92,8
- příspěvek na bydlení	3 028	2 835	- 193	93,6
- příspěvek na dopravu	1 298	1 267	- 31	97,6
- rodičovský příspěvek	8 022	7 964	- 58	99,3
- zaopatřovací příspěvek	14	8	- 6	57,1
- dávky pěstounské péče	395	407	12	103,0
- porodné	791	807	16	102,0
- pohřebné	529	549	20	103,8

Při posuzování nároků na dávky státní sociální podpory se netestuje majetek, ale pouze příjmy občanů, a to u dávek: přídavek na dítě, sociální příplatek, příspěvek na bydlení a příspěvek na dopravu. Bez ohledu na příjem jsou poskytovány rodičovský příspěvek, zaopatřovací příspěvek, dávky pěstounské péče, porodné a pohřebné.

Pro rodiny s dětmi byly nejvýznamnějšími dávkami státní sociální podpory přídavky na děti a sociální příplatek. Výše těchto dvou dávek dosáhla v hodnoceném období 56,8 % celkově vyplacených dávek. **Na přídavek na dítě** (jako na základní, dlouhodobou dávku poskytovanou rodinám s dětmi, která jim pomáhá krýt náklady spojené s výchovou a výživou nezaopatřených dětí a která je odvislá od příjmů rodiny v předchozím kalendářním roce) **bylo vynaloženo celkem 12 519 mil. Kč**, tj. proti roku 2002 o 834 mil. Kč (o 6,2 %) méně. **Na sociální příplatek**, který je dávkou pro rodiny s nízkými příjmy na krytí nákladů spojených se zabezpečením potřeb jejich dětí (je vázán na příjem rodiny v předchozím kalendářním čtvrtletí, který musí být nižší než 1,6 násobek životního minima rodiny) **bylo vydáno 5 822 mil. Kč**, což je o 449 mil. Kč, tj. o 7,2 % méně než v roce předchozím.

Příspěvek na bydlení v roce 2003 byl poskytnut ve výši **2 835 mil. Kč** a zaznamenal meziroční pokles o 6,6 %, tj. o 193 mil. Kč. Tato dávka přispívá na krytí

nákladů na bydlení rodinám či jednotlivcům s nízkými příjmy (je odvislý od příjmu rodiny v uplynulém kalendářním čtvrtletí, který musí být nižší než 1,6 násobek životního minima rodiny).

Příspěvek na dopravu slouží rodinám na krytí nákladů spojených s dojížděním nezaopatřeného dítěte mimo místo obce, kde je hlášeno k trvalému pobytu. Při poskytování tohoto příspěvku je testován příjem rodiny za uplynulý kalendářní rok (nesmí přesáhnout dvojnásobek životního minima rodiny, netýká se dítěte, které plní povinnou školní docházku – tomu náleží příspěvek bez ohledu na příjem rodiny). Tato dávka v roce 2003 dosáhla výše **1 267 mil. Kč** a proti předchozímu roku poklesla o 2,4 %, tj. o 31 mil. Kč.

Z dávek, které nejsou poskytovány v závislosti na příjmu žadatelů, představovaly výdaje na **dávky pěstounské péče** (příspěvek na úhradu potřeb dítěte, odměna pěstouna, příspěvek při převzetí dítěte, příspěvek na zakoupení motorového vozidla), které jsou určeny pěstounským rodinám, **407 mil. Kč** (meziroční růst o 3,0 %). Výdaje na **rodičovský příspěvek**, který je určen rodiči pečujícímu celý kalendářní měsíc osobně celodenně a řádně o dítě do 4 let věku nebo do 7 let, je-li dítě dlouhodobě zdravotně postižené, dosáhly výše **7 964 mil. Kč** (meziroční pokles o 0,7 %, tj. o 58 mil. Kč) a výdaje na **zaopatřovací příspěvek**, který je určen pro rodiny vojáků základní služby, částky **8 mil. Kč**. Výdaje na **porodné** (dávka, kterou stát přispívá jednorázově matce na náklady související s narozením dítěte) činily **807 mil. Kč** a meziročně vzrostly o 16 mil. Kč, tj. o 2,0 % a výdaje na **pohřebné 549 mil. Kč** při meziročním růstu o 20 mil. Kč, tj. o 3,8 %.

Pokud příjmy domácnosti nedosahují životního minima a není možné je zvýšit vzhledem k věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním, je **státem poskytována pomoc formou dávek sociální péče na základě zákona č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti**. Tyto dávky zpravidla doplňují příjem do výše životního minima.

Dávky sociální péče byly v roce 2003 rozpočtovány v ukazateli „neinvestiční transfery obcím“ a uvolňovány z kapitoly Všeobecná pokladní správa. Po zrušení okresních úřadů s platností **od 1.1.2003 přešla působnost k výplatě dávek sociální péče dosud vyplácených okresními úřady na obce s rozšířenou působností. Jde především o dávky určené pro zdravotně postižené** (příspěvek na zakoupení, provoz a opravy motorového vozidla, příspěvky na úpravy bytů na bezbariérové byty atd.). **Dávky dosud vyplácené pověřenými a ostatními obcemi** nedoznaly z hlediska působností k výplatě dávek žádné změny. Jedná se především o **dávky podmíněné sociální potřebností občanů**, které zpravidla doplňují příjem do výše životního minima.

Ve sledovaném roce bylo čerpáno na dávkách sociální péče **celkem 14 148 mil. Kč**, což představuje meziroční růst o 918 mil. Kč, tj. o 6,9 %, a plnění upraveného rozpočtu (zvýšeného o 632 mil. Kč) na 95,4 %. V relativně vysokém meziročním růstu se odráží **zhoršení situace na trhu práce** – vzrůstá průměrná míra nezaměstnanosti a snižuje se počet míst, která je možno nabídnout uchazečům o zaměstnání. Kromě toho má na zvýšení těchto výdajů vliv i přístup žadatelů o dávky, kteří preferují pobírání sociálních dávek před hledáním zaměstnání.

Výdaje na státní politiku zaměstnanosti v širším pojetí dosáhly výše **13 065 mil. Kč**. Státní politiku zaměstnanosti zabezpečuje kapitola Ministerstvo práce a sociálních věcí prostřednictvím územních orgánů, tj. úřadů práce. Kapitola vynaložila v roce 2003 celkem 10 858 mil. Kč, tj. o 1 085 mil. Kč (o 11,1 %) více než v roce minulém, z celkové částky bylo 64,0 % použito na aktivní (6 949 mil. Kč) a 29,4 % (3 191 mil. Kč) na pasivní část politiky zaměstnanosti. V souvislosti s řešením problémů na trhu práce byly v roce 2003 sledovány i dotace sociálního charakteru vyplacené zaměstnavatelům kapitolami Ministerstvo průmyslu a obchodu a Ministerstvo dopravy (příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace).

Strukturu těchto výdajů a srovnání s předchozím rokem ukazuje tabulka:

Tabulka č. 29

STÁTNÍ POLITIKA ZAMĚŠTNANOSTI	v mil. Kč			
	Skutečnost 2002	Skutečnost 2003	rozdíl	index 2003/2002
Výdaje na státní politiku zaměstnanosti celkem	9 773	13 065	3 292	133,7
1. Výdaje na státní politiku zaměstnanosti - kapitola MPSV*)	9 773	10 858	1 085	111,1
z toho:				
a) pasivní politika zaměstnanosti*)	6 209	6 949	740	111,9
b) aktivní politika zaměstnanosti*)	2 967	3 191	224	107,5
z toho				
- investiční pobídky	685	804	119	117,4
- vlastní aktivní politika zaměstnanosti	2 282	2 387	105	104,6
z toho: - rekvalifikace	370	406	36	109,7
- veřejně prospěšné práce	714	685	-29	95,9
- účelná pracovní místa	617	692	75	112,2
- podpora zaměstnanosti občanů se ZPS	178	224	46	125,8
- odborná praxe absolventů	348	331	-17	95,1
c) ochrana zaměstnanců při plat. nesch. zaměstnavatelů	186	194	8	104,3
d) zaměstnávání zdravotně postižených občanů**)	411	524	113	127,5
2. Příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace - kapitoly MPO a MD	.	2 207	2 207	x

*) bez odvodů do rezervního fondu podle § 47 zákona 218/2000 Sb., rozpočtová pravidla, v r. 2002 v pas.pol.zam. 1 mil. Kč, v akt. pol.zam. 3,5 mil. Kč, v r. 2003 v akt.pol.zam. 83,4 mil. Kč

***) podle § 24a zákona č. 474/2001 Sb., od r. 2003 sledováno samostatně, v roce 2002 součástí aktivní politiky zaměstnanosti

Výdaje na **pasivní politiku zaměstnanosti** byly pro rok 2003 rozpočtovány ve výši **6 300 mil. Kč**. Vzhledem k vývoji na trhu práce byl rozpočet v průběhu roku

posílen o 779 mil. Kč, když byly využity úspory v rozpočtu kapitoly MPSV ve výši 305 mil. Kč (z aktivní politiky zaměstnanosti 270 mil. Kč, z nevyčerpaných prostředků na výplatu jednorázového odškodnění 20 mil. Kč a z úspory věcných výdajů 15 mil. Kč). Další prostředky v objemu 474 mil. Kč byly uvolněny z kapitoly Všeobecná pokladní správa (úspory ve výdajích na dávky státní sociální podpory 332 mil. Kč, 142 mil. Kč z prostředků určených původně na výplatu jednorázových odškodnění).

Upravený **rozpočet byl čerpán ve výši 6 949 mil. Kč**, tj. na 98,2 % (úspora 130 mil. Kč). Z toho na hmotné zabezpečení uchazečů, tj. podpory v nezaměstnanosti, bylo poskytnuto 6 870 mil. Kč, na bankovné a poštovné 37 mil. Kč. Ve srovnání s předchozím rokem se výdaje **zvýšily o 740 mil. Kč, tj. o 11,9%**.

Vysoký růst těchto výdajů souvisel především s **pokračujícím nepříznivým vývojem na trhu práce**. Průměrná míra nezaměstnanosti v roce 2003 činila 9,9 %, tj. o 0,7 procentního bodu více než v roce 2002, koncová míra nezaměstnanosti dosáhla 10,3 % a proti stavu ke stejnému datu předchozího roku vzrostla o 0,5 procentního bodu (v roce 2002 vzrostla průměrná míra nezaměstnanosti meziročně rovněž o 0,7 procentního bodu, koncová míra byla proti roku 2001 vyšší o 0,9 procentního bodu). Z regionálního pohledu koncovou míru nezaměstnanosti vyšší než republikový průměr vykazalo 32 okresů, nejvyšší byla v okresech Most (23,5 %) a Karviná (20,4 %), Teplice (19,9 %), Louny (18,9 %), Chomutov (18,7 %), Ostrava (18,4 %) a Bruntál a Jeseník (shodně 18,2 %); nejnižší pak v okresech Praha-západ (3,0 %), Praha-východ (3,8 %) a Praha (4,0 %). **Průměrně bylo měsíčně evidováno na úřadech práce 521 583 uchazečů o zaměstnání, tj. více o 44 117 uchazečů** než v roce 2002. Průměrný měsíční počet uchazečů pobírajících hmotné zabezpečení činil 182 705 osob (tj. 35,1 %), což představuje zvýšení oproti roku 2002 o 9 582 lidí. **Průměrná výše hmotné podpory činila 3 324,- Kč měsíčně, tj. o 160,- Kč více** než v roce 2002. Příčinou vyšší úrovně nezaměstnanosti byl nesoulad nabídky a poptávky v kvalifikační struktuře pracovní síly, dlouhodobě probíhající restrukturalizace zejména v severních regionech, dále zvyšování produktivity práce na úkor zaměstnanosti, silná koruna a nižší exportní výkonnost zejména menších podniků.

Aktivní politika zaměstnanosti (APZ) je zaměřená na podporu zřizování nových pracovních míst poskytováním příspěvků potenciálním zaměstnavatelům i uchazečům o zaměstnání, na udržení a zvýšení zaměstnanosti ohrožených skupin zaměstnanců a specifických skupin, na změnu kvalifikace a zvýšení motivace k přijetí zaměstnání a tím i na snížení sociálního napětí v regionech s nejvyšší mírou nezaměstnanosti.

Celkové výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti dosáhly v roce 2003 výše **3 191 mil. Kč** (bez odvodu do rezervního fondu ve výši 83,4 mil. Kč) a zůstaly tak pod úrovní upraveného rozpočtu o 242 mil. Kč, tj. o 7,0 %, při meziročním růstu o 224 mil. Kč, tj. o 7,5 %.

V průběhu roku se nedařilo vytvářet nová pracovní místa pro uchazeče o zaměstnání a uplatňovat další nástroje APZ v míře předpokládané schváleným rozpočtem (3 815 mil. Kč), takže byl rozpočet snížen o 382 mil. Kč. Takto uvolněné prostředky byly použity na jiné účely v rozpočtu kapitoly MPSV. Částka 270 mil. Kč byla využita na zvýšení rozpočtu v pasivní politice zaměstnanosti, 101 mil. Kč na posílení rozpočtu u zákonného příspěvku zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50 % občanů se změněnou pracovní schopností. Částka 10 mil. Kč byla převedena na základě usnesení vlády č. 545/2003, o Národním akčním plánu zaměstnanosti na rok 2003, do rozpočtu kapitoly Ministerstvo informatiky na zabezpečení financování druhé etapy Národního programu počítačové gramotnosti.

Na vlastní nástroje aktivní politiky zaměstnanosti bylo vyplaceno **2 387 mil. Kč**, meziroční růst činil 105 mil. Kč, tj. 5,3 %.

Ve sledovaném roce byl zařazen do programů aktivní politiky zaměstnanosti větší počet uchazečů než v roce předchozím, a to celkem 85 624, v roce 2002 to bylo 75 719 uchazečů. Průměrné náklady na jednoho zařazeného do programů APZ (včetně provozu chráněných dílen) lze vyčíslit na 28,4 tis. Kč, což je o 1,1 tis. Kč méně než v roce minulém.

Na společensky účelná pracovní místa bylo vynaloženo **692 mil. Kč**, proti roku 2002 se tyto výdaje zvýšily o 75 mil. Kč, tj. o 12,2 %. Celkem bylo zřízeno 17 488 míst, což je o 4 034 více než v roce 2002. Cílem poskytnutí tohoto příspěvku je zvýšení počtu pracovních míst pro uchazeče o zaměstnání, kterým nelze zajistit jiným způsobem pracovní umístění, včetně zahájení samostatné výdělečné činnosti uchazečem.

Na veřejně prospěšné práce bylo vynaloženo **685 mil. Kč**, tj. o 29 mil. Kč (o 4,1 %) méně než v roce 2002. Jedná se o nové pracovní příležitosti vytvořené především pro obtížně umístitelné a dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zaměstnání evidované na úradech práce. V roce 2003 bylo vytvořeno 14 703 pracovních příležitostí, tj. o 1 785 míst méně než v roce 2002.

Na rekvalifikace bylo vydáno 406 mil. Kč, tedy o 36 mil. Kč, tj. 9,7 % více než v roce předchozím. Úřady práce organizují rekvalifikace v případech, kdy struktura poptávky trhu práce neodpovídá struktuře nabídky a případná rekvalifikace umožňuje nové nebo další uplatnění ve vhodném zaměstnání. Do rekvalifikací bylo zařazeno 41 517 osob, tj. o 5 502 osoby více než v roce předchozím.

Pro absolventy škol a mladistvé bylo v roce 2003 vytvořeno 8 842 pracovních míst, tj. o 711 míst více než v roce 2002 a výdaje na tento nástroj aktivní politiky zaměstnanosti dosáhly **331 mil. Kč**, což je o 17 mil. Kč, tj. 4,9 % méně než v roce předchozím. Jedná se o finanční příspěvek zaměstnavateli, který vytvoří místo pro odbornou praxi absolventů středních a vysokých škol nebo pro získání kvalifikace mladistvého evidovaného úřadem práce.

Výdaje spojené se zaměstnáváním občanů se změněnou pracovní schopností dosáhly **224 mil. Kč**, meziročně se zvýšily o 46 mil. Kč, tj. o 25,8 %. Jedná se o příspěvky na zřízení či provoz chráněných dílen a pracovišť, tzn. míst, kde pracuje více než 60 % osob se ZPS.

Výdaje na **investiční pobídky** poskytované v rámci aktivní politiky zaměstnanosti, tj. na podporu zřízení nových pracovních míst a na úhradu nákladů na rekvalifikace a školení zaměstnanců, dosáhly v roce 2003 výše **804 mil. Kč**, tj. o 119 mil. Kč (o 17,4 %) více než v minulém roce, a byly poskytnuty celkem 14 investorům. Z toho na tvorbu nových pracovních míst, kterých bude vytvořeno celkem 4 477, bylo vynaloženo 634 mil. Kč. Výdaje na pobídky na rekvalifikace dosáhly 170 mil. Kč.

Podle zákona č. 118/2000 Sb., o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele (insolvence), vyplácejí úřady práce zaměstnancům splatné mzdové nároky nevyplacené jejich zaměstnavatelem, který je v platební neschopnosti. V roce 2003 bylo pro tento účel tj. na mzdy, úhradu pojistného sociálního a zdravotního pojištění a příslušné daně z mezd, **vyplaceno 194 mil. Kč**, což je o 8 mil. Kč, tj. o 4,3 % více než v roce 2002, i když bylo vyřízeno o 586 žádostí méně. Nárůst výdajů vyplynul z růstu minimální mzdy, růstu průměrné mzdy, zvýšení rozhodné částky, tj. celkové výše mzdových nároků, která může být vyplacena jednomu zaměstnanci za jeden měsíc, vyšším přiznaným mzdovým nárokům na jednu vyřízenou žádost a poklesu počtu žadatelů, kterým byla vyplacena minimální mzda. Dosažené výdaje představovaly 77,6 % schváleného rozpočtu.

Kromě výdajů v rámci aktivní politiky zaměstnanosti jsou ze státního rozpočtu poskytovány na podporu zaměstnávání zdravotně postižených občanů další prostředky.

Na základě zákona č. 474/2001 Sb. vyplatily úřady práce **zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50% občanů se změněnou pracovní schopností příspěvky ve výši 524 mil. Kč** na částečnou kompenzaci nákladů souvisejících se zaměstnáváním těchto občanů. V roce 2002 byla tato položka ve výši 411 mil. Kč součástí aktivní politiky zaměstnanosti. Příspěvek byl v roce 2003 poskytován 62 úřady práce. Nejvyšší částky poskytly Úřady práce v Brně (částka 47 mil. Kč), Praze, Českých Budějovicích, Zlíně a v Plzni. Nejvyšší objem příspěvků je poskytován v místech s větší koncentrací firem zaměstnávající vysoké procento občanů se zdravotním postižením. Vzhledem k problémům s hledáním pracovních míst pro zdravotně postižené je přínos tohoto příspěvku pro udržení pracovních míst pro tyto občany velmi pozitivní. Negativním rysem tohoto nového právního předpisu je účelové zřizování zaměstnavatelských subjektů s cílem získat příspěvek. Jedná se zejména o zaměstnavatele zaměstnávajícího jednoho zaměstnance.

Pro úplnost uvádíme výdaje na podporu zaměstnávání zdravotně postižených, které byly ze státního rozpočtu poskytnuty podnikatelům jako investiční dotace (vč. programového financování) a návratné finanční výpomoci ve výši téměř 114 mil. Kč (v roce 2002 to bylo 117 mil. Kč).

Jak již bylo uvedeno, byly v roce 2003 v rámci státní politiky zaměstnanosti nově sledovány **příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace**, které byly čerpány ve výši **2 207 mil. Kč**, z toho kapitola Ministerstvo průmyslu a obchodu poskytla celkem 1 954 mil. Kč (1 751 mil. Kč horníci - obligatorní sociální zdravotní dávky, 203 mil. Kč Doprovodný sociální program restrukturalizace českého ocelářského průmyslu) a kapitola Ministerstvo dopravy 253 mil. Kč (Doprovodný sociální program pro ČD).

V souboru **ostatních náhrad placených obyvatelstvu**, které svým charakterem patří do sociálních peněžních transferů, neboť mají povahu zákonem daných náhrad, odškodnění a zvláštních sociálních dávek, byly v roce 2003 sledovány **výdaje na jednorázová odškodnění**:

- **podle zákona č. 39/2000 Sb.**, o poskytnutí jednorázové peněžní částky příslušníkům čs. zahraničních armád a spojeneckých armád v letech 1939 – 1945, ve výši **3 368 tis. Kč** (v roce 2002 to bylo 19 077 tis. Kč) na 43 případů, a to pouze v kapitole Ministerstvo práce a sociálních věcí.

- **podle zákona č. 261/2001 Sb.**, o poskytnutí jednorázové peněžní částky účastníkům národního boje za osvobození, politickým vězňům a osobám z rasových nebo náboženských důvodů soustředěných do vojenských pracovních táborů, ve výši **47 869 tis. Kč** (v roce 2002 to bylo 926 409 tis. Kč), z toho 47 033 tis. Kč Českou správou sociálního zabezpečení. Odškodnění bylo vyplaceno na 632 žádostí, zamítnuto bylo 924 žádostí.

- **podle zákona č. 172/2002 Sb.**, o odškodnění osob odvečených do SSSR nebo do táborů, které SSSR zřídil v jiných státech, v částce **17 642 tis. Kč** vyplacenou na 46 případů. Zamítnuto bylo 165 žádostí.

- **podle zákona č. 217/1994 Sb.**, o poskytnutí jednorázové peněžní částky některým obětem nacistické perzekuce, v objemu **533 tis. Kč** Českou správou sociálního zabezpečení. Celkové výdaje na toto odškodnění od roku 1994 dosáhly částky 1 633 639 tis. Kč. Výdaje na toto odškodnění jsou hrazeny ze státních finančních aktiv, neprocházejí rozpočtem kapitoly MPSV.

- **podle nařízení vlády č. 102/2002 Sb.**, o vyplacení jednorázové finanční náhrady ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem osobám zařazeným do vojenských táborů nucených prací, kapitolou Ministerstvo obrany v objemu **8 642 tis. Kč** 541 žadatelům.

Výdaje na jednorázová odškodnění byly v roce 2003 vyplaceny v podstatně nižším objemu než v roce 2002 (77,5 mil. Kč proti 1 083 mil.Kč), neboť žádosti jsou již v převážné míře vyřízeny.

Ostatní neinvestiční transfery obyvatelstvu představují 5,2 % celkových výdajů rozpočtovaných v položce "neinvestiční transfery obyvatelstvu". V roce 2003 dosáhly výše **16,7 mld Kč**. Jedná se z 96,5 % o výdaje z kapitoly Všeobecná pokladní správa na **státní příspěvky na stavební spoření (13,3 mld Kč) a penzijní připojištění (2,9 mld Kč)**. Tyto výdaje jsou komentovány v příslušné části této zprávy.

2.2. Neinvestiční dotace a půjčené prostředky podnikatelským subjektům

Přehled čerpání neinvestičních dotací a půjčených prostředků podnikatelským subjektům je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 30

U K A Z A T E L	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Neinvestiční dotace celkem	69 162	52 992	52 755	52 043	98,7	-712	75,2
z toho:							
Ministerstvo dopravy	2 449	5 570	9 567	9 564	100,0	-3	390,5
Ministerstvo zemědělství	7 535	6 110	8 593	8 672	100,9	79	115,1
Ministerstvo průmyslu a obchodu	5 746	6 402	6 814	6 929	101,7	115	120,6
Ministerstvo práce a soc. věcí	1 137	1 285	1 268	1 181	93,1	-87	103,9
Ministerstvo obrany	124	308	211	209	99,1	-2	168,5
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	142	2 709	150	150	100,0	0	105,6
Ministerstvo životního prostředí	56	195	109	109	100,0	0	194,6
Ministerstvo kultury	85	40	104	104	100,0	0	122,4
Operace státních finančních aktiv	45 289	19 069	18 711	18 606	99,4	-105	41,1
Všeobecná pokladní správa	6 045	11 262	7 084	6 380	90,1	-704	105,5
Neinvestiční půjčené prostředky podnikatelským subjektům	5 042	12 903	5 713	3 607	63,1	-2 106	71,5
z toho: Všeobecná pokladní správa	3 918	11 103	4 550	2 750	60,4	-1 800	70,2
Ministerstvo práce a sociálních věcí	720	890	847	840	99,2	-7	116,7

V roce 2003 poskytl státní rozpočet **podnikatelským subjektům dotace v celkové výši 52,0 mld Kč**. V porovnání s rozpočtem po změnách zůstalo nedočerpano 712 mil. Kč, a to zejména v kapitole Všeobecná pokladní správa. **Proti předcházejícímu roku** bylo čerpání neinvestičních dotací podnikatelským subjektům **nižší o 17,1 mld Kč, (tj. o 24,8 %)** vlivem nižších úhrad ztrát České konsolidační agentury z kapitoly OSFA proti roku 2002 o 26,7 mld Kč. Celkový podíl dotací podnikatelským subjektům na běžných výdajích státního rozpočtu (po vyloučení prostředků poskytnutých do územních rozpočtů) se snížil z 10,9 % roce 2002 na 8,1 % v roce 2003.

Největší část neinvestičních dotací podnikatelským subjektům (s výjimkou kapitoly OSFA) **byla vynaložena v kapitole Ministerstva dopravy**, a to **9,6 mld Kč**, což představuje 59,1 % všech výdajů kapitoly a splnění upraveného rozpočtu. **Schválený rozpočet** těchto výdajů (5,6 mld Kč) byl rozpočtovými opatřeními **zvýšen o 4,0 mld Kč**, a to zejména **dodatečným zahrnutím prostředků na odstraňování následků povodní** z roku 2002 ve výši 3,7 mld Kč, což spolu s výrazným zvýšením příspěvku na ztrátu dopravce (o 3,2 mld Kč, tj. o 177 %) ovlivnilo vysokou meziroční dynamiku této skupiny výdajů (růst o 7,1 mld Kč, tj. o 290,5 %).

Přehled dotací kapitoly je uveden v následující tabulce:

Tabulka č.31

v mil. Kč

U k a z a t e l	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Neinvestiční dotace celkem	2 449	5 570	9 567	9 564	100,0	- 3	390,5
Příspěvek na ztrátu dopravce z provozu veřejné osobní drážní dopravy	1 813	4 717	5 021	5 021	100,0	0	276,9
Příspěvek na dopravní cestu nehrazený ze SFDI	-	500	500	500	100,0	0	x
Doprovodný sociální program pro ČD	250	253	253	253	100,0	0	101,2
Příspěvek na provoz kombinované dopravy	73	91	91	89	97,8	- 2	121,9
Podpora obnovy vozidel regionální a městské hromadné dopravy	95	-	-	1	x	x	1,1
Výdaje na výzkum a vývoj	33	-	35	35	100,0	0	106,1
Odstraňování následků povodní z roku 2002	-	-	3 665	3 665	100,0	0	x
Dotace zbytkovým státním podnikům	-	9	1	1	100,0	0	x
Splátka jistiny úvěru ČD	185	x	x	x	x	x	x

Rozhodující objem dotací byl směřován do **veřejné drážní osobní dopravy**, a to v celkové výši **5,0 mld Kč** a představoval příspěvek na ztrátu dopravce z provozu veřejné osobní drážní dopravy těmto subjektům:

České dráhy, a.s.	4 996 mil. Kč
VIAMONT, a.s., Ústí nad Labem	10 mil. Kč
OKD, Doprava, a.s., Ostrava	4 mil. Kč
Jindřichohradecké místní dráhy, a.s.	8 mil. Kč
Connex Morava, a.s.	3 mil. Kč

Příjemcem příspěvku na dopravní cestu nehrazeného ze Státního fondu dopravní infrastruktury **ve výši 500 mil. Kč** je státní organizace Správa železniční dopravní cesty. Tímto příspěvkem je částečně vyrovnáván rozdíl mezi tržbami a náklady souvisejícími se správou a údržbou dopravní infrastruktury, které není možno hradit na vrub Státního fondu dopravní infrastruktury podle zákona č. 104/2000 Sb., o Státním fondu dopravní infrastruktury.

V souladu s usnesením vlády ČR č. 1328 z 18.12.2000 a nařízením vlády č. 322/2002 Sb., byla Českým drahám poskytnuta neinvestiční dotace k zajištění **doprovodného sociálního programu** Českých drah na léta 2001 – 2005 **ve výši 253 mil. Kč**. Prostředky byly použity k řešení sociálních důsledků transformace státní organizace České dráhy.

V roce 2003 bylo v systému **kombinované dopravy RO-La** na lince Lovosice - Drážďany **přepraveno v obou směrech 93 012 kamionů pomocí 5 312 vlaků**. Tím vznikl Českým drahám, a.s., nárok na neinvestiční dotaci ve výši **85 mil. Kč**. Protože v termínu do 31.12.2003 čerpaly dotaci ve výši 88,5 mil. Kč, vyplývá pro ně povinnost odvodu ve výši 3,5 mil. Kč.

V porovnání s rokem 2002 došlo **ke zvýšení počtu přepravených kamionů o 21 217** (o 29,6 %) a k současnému zvýšení počtu vypravených ucelených vlaků o 790. Využití kapacity vlaků dosáhlo 76,4 %, což je proti roku 2002 nárůst o 7,22 procentního bodu.

Do upraveného rozpočtu byly dodatečně zahrnuty **prostředky na odstraňování následků povodní z roku 2002 v celkové výši 3 665 mil. Kč**, které byly plně vyčerpány. Prostředky ve výši 2,8 mld Kč byly určeny na úhradu nákladů vynaložených při realizaci programu „Státní pomoc při obnově území postiženého povodní 2002“ na odstranění následků povodňových škod v pražském metru. Příjemcem dotace byl Dopravní podnik hl.m. Prahy, a.s. Další prostředky ve výši 865 mil. Kč byly určeny na úhradu nákladů vynaložených při realizaci programu „Obnova dopravní infrastruktury v území postiženého povodní 2002“ (Správa železniční dopravní cesty 449 mil. Kč, Povodí Vltavy 288 mil. Kč a Povodí Labe 128 mil Kč).

V oblasti výzkumu a vývoje byl podnikatelským subjektům upraven rozpočet na částku **35 mil. Kč**, která byla použita k řešení problémů ve všech typech dopravy.

V rámci kapitoly Ministerstva zemědělství bylo na neinvestiční dotace podnikatelským subjektům **vynaloženo 8,7 mld Kč**, což představuje 44,4 % všech výdajů kapitoly. **Schválený rozpočet** těchto výdajů (6,1 mld Kč) byl rozpočtovými opatřeními **zvýšen o 2,5 mld Kč**, a to u dotací na podporu agrokomplexu (o 1,3 mld Kč) a u dotací na odstraňování povodňových škod (o 1,2 mld Kč). Proti roku 2002 došlo ke zvýšení o 1,1 mld Kč (o 15,1 %).

Přehled dotací kapitoly je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 32

U k a z a t e l	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Neinvestiční dotace celkem	7 535	6 110	8 593	8 672	100,9	79	115,1
z toho:							
Dotace PGRLF, a.s.	1 251	1 050	730	720	98,6	- 10	57,6
Dotace agrokomplexu (bez PGRLF)	5 276	4 562	5 911	5 900	99,8	- 11	111,8
z toho: dotace na posílení příjmů zemědělských výrobců	2 815	2 725	2 748	2 747	100,0	- 1	97,6
podpůrné programy	2 461	1 770	3 163	3 153	99,7	- 10	128,1
Dotace lesnímu hospodářství	159	82	171	217	126,9	46	136,5
Přímé dotace vodnímu hospodářství	108	53	44	44	100,0	0	40,7
Odbahnění rybníků	177	30	25	25	100,0	0	14,1
Obnova, odbahnění a rekonstrukce rybníků a vodních nádrží	-	280	439	438	99,8	- 1	x
Odstraňování škod po povodních 1997-2002	446	-	1 153	1 151	99,8	- 2	258,1
Státní podpora na bezpečnost a bezbílkovinné potraviny	7	8	8	7	87,5	- 1	100,0
Výzkum a vývoj	68	-	83	83	100,0	0	122,1

V rámci neinvestičních dotací směřovaných do **zemědělství** bylo podnikatelskými subjekty čerpáno **6,6 mld Kč**. Dotace **Podpůrnému a garančnímu rolnickému a lesnickému fondu, a.s.** dosáhly výše **720 mil. Kč**, což je o 531 mil. Kč méně než v roce 2002. Prostředky byly použity k zajištění subvencování částí úroků z úvěrů podnikatelských subjektů zemědělské prvovýroby a lesního hospodářství.

Dotace na posílení příjmů zemědělských výrobců byly čerpány ve výši **2,7 mld Kč**. Základním předpisem pro poskytování přímých podpor na posílení příjmů zemědělských výrobců bylo v roce 2003 nařízení vlády č. 505/2000 Sb., ve znění nařízení č. 500/2001 Sb., kterým se stanovují **podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí v zemědělství**, k podpoře aktivit podílejících se na udržování krajiny a programy pomoci k podpoře méně příznivých oblastí. Prostředky byly použity zejména na programy pomoci udržování zemědělských pozemků, rozšíření chovu skotu masných plemen, vyrovnání ztrát v důsledku hospodaření v systému ekologického zemědělství a rozšíření chovu ovcí.

Další přímé podpory byly poskytovány příjemcům podle "Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování podpor Ministerstvem zemědělství pro rok 2003". Na tyto **podpůrné programy** byly poskytnuty prostředky v **celkové výši 3,15 mld Kč** (tj. o 0,7 mld Kč více než v roce 2002). Nejvýznamnější část těchto prostředků byla vynaložena na částečnou kompenzaci dopadů nepříznivých povětrnostních podmínek v zemědělství – zaořávky v částce 1,4 mld Kč (zákon č. 282/2003 Sb. - převod z Fondu národního majetku), dále na chov krav bez tržní produkce mléka, na chov ovcí a koz a na podporu zlepšování zdravotního stavu polních plodin.

Na přímé dotace do **lesního hospodářství**, tj. na náhrady poskytované podle zákona č. 289/95 Sb. (lesní zákon) a na příspěvky poskytované vlastníkům lesa v souladu s přílohou č. 10 zákona č. 579/2002 Sb., o státním rozpočtu ČR na rok 2003, byly uvolněny prostředky v celkové **výši 217 mil. Kč**, z toho 60 mil. Kč představují prostředky z Fondu solidarity EU.

Dotace do **vodního hospodářství** byly čerpány v celkové výši **1 746 mil. Kč** (z toho 58 mil. Kč představují prostředky z Fondu solidarity EU). Přímé dotace vodnímu hospodářství činily 44 mil. Kč, další prostředky byly použity na odbahnění rybníků (25 mil. Kč), na obnovu, odbahnění a rekonstrukci rybníků a vodních nádrží (438 mil. Kč), na odstraňování škod po povodních 1997, 2000 a 2002 (celkem 1 151 mil. Kč) a na další tituly.

Ze schváleného rozpočtu 8 mil. Kč na úhradu cenových rozdílů při prodeji potravin pro bezlepkovou a bezbílkovinnou dietu zdravotně postiženým občanům byly čerpány prostředky ve výši 7,3 mil. Kč.

V průběhu roku 2003 byl uskutečněn převod prostředků na projekty **výzkumu a vývoje** řešené podnikatelskou sférou ve výši **83 mil. Kč**. Tyto prostředky byly také v plné výši vyčerpány.

Podnikatelským subjektům v působnosti **Ministerstva průmyslu a obchodu** byly v roce 2003 poskytnuty **neinvestiční dotace ve výši 6,9 mld Kč**, což je o 1,2 mld Kč více než v roce 2002 (o 20,6 %). Jejich přehled je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 33

U k a z a t e l	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
		1	2				
Neinvestiční dotace celkem	5 746	6 402	6 814	6 929	101,7	115	120,6
Útlum hornictví	3 537	3 365	3 575	3 651	102,1	76	103,2
v tom: dotace na technický útlum	1 623	1 484	1 824	1 900	104,2	76	117,1
obligatorní sociálně zdravotní náklady	1 914	1 881	1 751	1 751	100,0	0	91,5
Ekologická dotace	55	-	62	62	100,0	0	112,7
Dotace na podporu podnikání	1 003	1 385	1 724	1 723	99,9	- 1	171,8
Sektorový operační program "Průmysl"	13	-	17	17	100,0	0	130,8
Státní program na podporu úspor energie	21	25	19	19	100,0	0	90,5
Správa skládek pro s.p. Diamo	15	15	15	15	100,0	0	100,0
Doprovodný sociální program							
Restrukturalizace českého ocelářského průmyslu	177	230	207	203	98,1	- 4	114,7
Dotace na výzkum a vývoj	909	1 195	1 065	1 065	100,0	0	117,2
Dotace pro Philips Display component ČR, s.r.o.	15	15	15	15	100,0	0	100,0
Rámcové programy - strategické služby a technologická centra	-	172	15	12	80,0	- 3	x
Energetické liniové stavby (povodně ČMZRB)	-	-	99	99	100,0	0	x
Povodně 2002 - Fond solidarity EU	-	-	-	48	x	x	x

Obdobně jako v minulých letech představovaly největší část dotace na **útlum hornictví včetně sanace těžby uranu**, které byly čerpány v celkové výši **3,7 mld Kč** (52,7 % celkových dotací). **Na útlum uhelného hornictví** byly čerpány prostředky ve výši **1,9 mld Kč**, a to na technický útlum (588 mil. Kč) a na úhradu obligatorních sociálně zdravotních nákladů (1 295 mil. Kč). Prostředky na technický útlum byly využity na technickou likvidaci a zahlazování následků hornické činnosti zejména na sanaci a rekultivaci ve Východočeských uhelných dolech Trutnov, v Palivovém kombinátu Ústí nad Labem a na Dole Kohinoor Mariánské Radčice. Z prostředků na obligatorní sociálně zdravotní náklady bylo 85 % (1,1 mld Kč) poskytnuto OKD, a.s., člen koncernu KARBON INVEST.

Na útlum uranového, uhelného a rudného hornictví ve správě s.p. Diamo byla v roce 2003 poskytnuta dotace státnímu podniku Diamo Stráž pod Ralskem v celkové výši **1,8 mld Kč** (1 311 mil. Kč na technický útlum a 456 mil. Kč na obligatorní sociálně zdravotní náklady).

Na podporu programů malého a středního podnikání byla v roce 2003 poskytnuta neinvestiční dotace v celkové výši **1 723 mil. Kč**. Prostřednictvím plošných programů realizovaných **Českomoravskou záruční a rozvojovou bankou** bylo uvolněno **1 331 mil. Kč** a na realizaci programu Rekonstrukce bylo uvolněno 249 mil. Kč. Podpory z těchto programů zvýhodnily malým a středním podnikům přístup ke kapitálu na realizaci jejich podnikatelských záměrů, napomohly vstupu do podnikání začínajícím podnikatelům a vytváření nových pracovních míst i v regionech se zvýšenou nezaměstnaností. V rámci podpory malého a středního podnikání byly realizovány prostřednictvím podřízených organizací MPO ještě programy Poradenství, Marketing a Design.

Sektorový operační program Průmysl byl realizován na základě usnesení vlády č. 1234/2002, se záměrem ověřovat systém veřejné pomoci v oblastech průmyslové činnosti, ve kterých lze očekávat pomoc ze zdrojů EU. Realizované projekty byly zaměřeny především na podporu regionálního průmyslu, jeho stabilizaci, optimalizaci výrobních procesů a podporu průmyslovým podnikům při strukturálních změnách. Nutnou podmínkou poskytnutí podpory je vždy spolufinancování ze strany příjemce. V rámci programu bylo v roce 2003 uvolněno **17 mil. Kč**.

Státní program na podporu úspor energie a obnovitelných zdrojů energie administrativně zajišťuje Česká energetická agentura. Program je plně kompatibilní s postupy zemí EU, podporuje trvalé zvyšování energetické účinnosti a snižování

energetické náročnosti. V rámci programu byly v roce 2003 uvolněny prostředky ve výši **19 mil. Kč**.

V roce 2003 byla z kapitoly VPS podle § 32 zákona č. 44/1998 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), poskytnuta kapitole MPO **ekologická dotace** určená k nápravě škod na životním prostředí způsobených dobýváním výhradních ložisek ve výši **62 mil. Kč**.

Realizace Komplexního projektu **doprovodného sociálního programu restrukturalizace českého ocelářského průmyslu** probíhá od roku 2000. V programu se v plném rozsahu kryjí požadavky ocelářských společností na poskytnutí příspěvků pro uvolněné zaměstnance. V roce 2003 byla dotace čerpána 36 společnostmi ve výši **203 mil. Kč**. V tomto období jednotlivé ocelářské společnosti v rámci své restrukturalizace propustily více než 2 tisíce zaměstnanců, z toho doprovodný sociální program využilo 1 200 z nich.

Na podporu výzkumu a vývoje v podnikatelské sféře byly uvolněny dotace ve výši **1,1 mld Kč**. Prostředky byly použity zejména na programy Konsorcia (produktivita a technologie pro průmysl – 601 mil. Kč) a Progres (zvýšení výkonnosti českého průmyslu – 447 mil. Kč).

V souladu s usnesením vlády č. 1274/2002 byl realizován další povodňový program **Podpora obnovy majetku subjektů podporujících energetické liniové stavby**, financovaný z úvěru od EIB. V rámci programu byla v roce 2003 poskytnuta podnikatelským subjektům neinvestiční dotace ve výši **99 mil. Kč**.

V kapitole Ministerstva práce a sociálních věcí byly v roce 2003 poskytnuty neinvestiční dotace podnikatelským subjektům v celkovém objemu **1 181 mil. Kč** (o 44 mil. Kč více než v roce 2002). Největší část prostředků byla vynaložena na **dotace v rámci aktivní politiky zaměstnanosti** - celkem **1 157 mil. Kč**. Hlavní váhu představují dotace na vytváření společensky účelných pracovních míst, na které bylo vynaloženo 591 mil. Kč. Na podporu zaměstnávání absolventů škol poskytly úřady práce 287 mil. Kč a výdaje na dotace na podporu zaměstnávání občanů se změněnou pracovní schopností činily 184 mil. Kč. Zbývající finanční prostředky ve výši 95 mil. Kč byly úřady práce poskytnuty zejména na veřejně prospěšné práce, rekvalifikace a ostatní programy aktivní politiky zaměstnanosti.

Kromě dotací v rámci aktivní politiky zaměstnanosti bylo podnikatelským subjektům poskytnuto 5,4 mil. Kč na projekty výzkumu a vývoje v sociální oblasti a podnikatelským subjektům – fyzickým osobám téměř 13 mil. Kč na sociální služby (z toho 4,4 mil. Kč na odstranění následků povodní).

Podnikatelským subjektům poskytlo Ministerstvo obrany dotace ve výši **209 mil. Kč** (o 85 mil. Kč více než v roce 2002). Finanční příspěvky na hospodaření v lesích (65 mil. Kč) byly poskytnuty vlastníkům, kteří hospodaří na lesních pozemcích charakteru objektů důležitých pro obranu státu ve smyslu zákona č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky. Na podporu při hospodaření na zemědělských a ostatních pozemcích bylo poskytnuto Vojenským lesům a statkům ČR 38 mil. Kč a na řešení projektů obranného výzkumu a vývoje vynaložila kapitola 106 mil. Kč.

Neinvestiční dotace podnikatelským subjektům v **kapitole Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** byly čerpány ve výši **150 mil. Kč** (o 8 mil. Kč více než v roce 2002). Dotace soukromým školám, které v uplynulých letech tvořily podstatnou část dotací podnikatelským subjektům, jsou po ukončení I. etapy reformy veřejné správy poskytovány prostřednictvím krajů. Jsou rozepisovány pouze ve schváleném rozpočtu a poté na základě podkladů jednotlivých krajů jsou jim zasílány formou transferů, které v roce 2003 činily 2 727 mil. Kč. Z kapitoly MŠMT tak byly podnikatelským subjektům poskytnuty pouze dotace na výzkum a vývoj (143 mil. Kč) a na prevenci kriminality, protidrogovou politiku a mezinárodní spolupráci ve vzdělávání (celkem 7 mil. Kč).

V **kapitole Ministerstva životního prostředí** byly dotace podnikatelským subjektům poskytnuty v celkové výši **109 mil. Kč** (o 53 mil. Kč více než v roce 2002). Největší část z uvolněných prostředků byla použita na projekty výzkumu a vývoje řešící problematiku jednotlivých složek životního prostředí (voda, ovzduší, geologie, rizika pro životní prostředí, odpady, kontaminace území apod.) a informatiku v životním prostředí - celkem 84 mil. Kč. Na program péče o krajinu bylo vynaloženo 18 mil. Kč, na obligatorní sociálně zdravotní dávky pracovníkům v hornictví 5 mil. Kč a na dotace lesnímu hospodářství na území národních parků 2 mil. Kč.

V kapitole **Ministerstva kultury** bylo na dotacích podnikatelským subjektům čerpáno **104 mil. Kč** (o 19 mil. Kč více než v roce 2002). Největší část z nich byla určena na kulturní aktivity - 75 mil. Kč (z toho prostředky na zabezpečení Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech představovaly 20 mil. Kč), další prostředky byly uvolněny na záchranu architektonického dědictví (18 mil. Kč), na havarijní střešní program (5 mil. Kč) a na výzkum a vývoj (3 mil. Kč).

Z kapitoly **Operace státních finančních aktiv** byla provedena úhrada ztráty České konsolidační agentury ve výši **18 606 mil. Kč**.

V kapitole **Všeobecná pokladní správa** byl u dotací podnikatelským subjektům schválený rozpočet snížen o 4,2 mld Kč, což bylo ovlivněno zejména přesunem prostředků na úhradu závazků s.o. Správa železniční dopravní cesty do podseskupení položek Poskytnuté zálohy, jistiny a záruky v důsledku změn v rozpočtové skladbě (2,9 mld Kč) a dále využitím očekávaných úspor k úhradě pohledávek zdravotnických zařízení zřízených bývalými okresními úřady (0,95 mld Kč). V uplynulém roce bylo formou dotací poskytnuto **celkem 6 380 mil. Kč**, což představuje zvýšení proti roku 2002 o 335 mil. Kč. Jejich přehled je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 34

U K A Z A T E L	v mil. Kč						
	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Neinvestiční dotace celkem	6 045	11 262	7 084	6 380	90,1	-704	105,5
z toho:							
Dotace na podporu exportu	192	703	43	38	88,4	-5	19,8
Majetková újma peněžních ústavů	1 144	911	771	737	95,6	-34	64,4
Majetková újma pojišťoven	141	200	-	-	x	x	x
Dopady embarga	19	70	22	16	72,7	-6	84,2
Dotace na povinný minimální příděl do FKSP státním podnikům	305	330	304	261	85,9	-43	85,6
Investiční pobídky - dotace na daňovou povinnost	1 036	2 205	2 205	1 707	77,4	-498	164,8
Ztráta společnosti MUFIS, a.s.	-	130	151	151	100,0	0	x
Realizace státních záruk za úvěry přijaté KoB a ČMZRB na financování infrastruktury	3 173	3 643	3 521	3 469	98,5	-52	109,3

Výdaje na majetkovou újmu peněžních ústavů jsou poskytovány v souladu s § 45 zákona č. 21/92 Sb., o bankách a v případě České konsolidační agentury také v návaznosti na § 19 zákona č. 239/2001 Sb., o České konsolidační agentuře. Majetková újma vzniká peněžním ústavům při správě tzv. sociálních úvěrů poskytnutých v minulosti za zvýhodněných úrokových sazeb zejména jako rozdíl mezi těmito sazbami a sazbou 6M PRIBOR (u České spořitelny) a 3M PRIBOR (u České konsolidační agentury). V roce 2003 bylo na krytí majetkové újmy poskytnuto **celkem 737 mil. Kč**, tj. o 407 mil. Kč méně než v roce 2002. Nižší plnění rozpočtu souvisí s nižšími úrokovými sazbami vyhlášenými Českou národní bankou v tomto období, které ovlivnily následně tržní sazby PRIBOR.

Z celkové úhrady majetkové újmy bylo poskytnuto **319 mil. Kč** v souvislosti s úvěry **na družstevní bytovou výstavbu** (České konsolidační agentuře), **241 mil. Kč** v souvislosti s úvěry **na individuální bytovou výstavbu** a **178 mil. Kč** v souvislosti s **půjčkami mladým manželům** (České spořitelně).

Ve státním rozpočtu na rok 2003 byly zahrnuty rovněž prostředky na **majetkovou újmu pojišťoven** z provozování zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání ve výši 200 mil. Kč. Požadavek na úhradu majetkové újmy nebyl ze strany pojišťoven uplatněn.

Dotace na podporu exportu, na které byla v kapitole VPS původně **vyčleněna částka 703 mil. Kč** a posléze snížena na 43 mil. Kč, byly v roce 2003 čerpány pouze ve výši **38 mil. Kč** (v roce 2002 to bylo 192 mil. Kč). Dotace byly čerpány na úhradu ztráty **České exportní banky** z provozování zvýhodněného financování vývozu. Důvody nízkého čerpání dotace byly tyto: vliv posilování kurzu CZK vůči zahraničním měnám na objem poskytnutých úvěrů a následně i na objem dotace vyjádřený v Kč, pozitivní vliv z přecenění zajišťovacích derivátových operací, výhodnější získávání zdrojů na zahraničních kapitálových trzích a z toho plynoucí úspora nákladů z placených úroků na emitované dluhopisy, nižší než předpokládané poplatky spojené se získáváním zdrojů na finančních a kapitálových trzích.

V rozpočtu schválená částka 50 mil. Kč určená na úhradu úrokových rozdílů vývozcům, poskytovaná Ministerstvem financí, nebyla čerpána, protože ze strany vývozců nebyla v roce 2003 předložena žádná žádost o poskytnutí této dotace.

Na **dotace na minimální povinný příděl do FKSP státním podnikům**, který je zaručen ze státního rozpočtu dle nařízení vlády č. 577/1990 Sb., byly poskytnuty prostředky ve výši **261 mil. Kč** (v roce 2002 to bylo 305 mil. Kč), jejichž podstatnou část obdrželo Ministerstvo dopravy pro České dráhy.

Z kapitoly VPS bylo dále uvolněno **1 707 mil. Kč na investiční pobídky – dotace na daňovou povinnost** (o 671 mil. Kč více než v roce 2002). Účelová dotace byla poskytnuta celkem 14 společnostem – 10 společností získalo pobídky za vybudování nové výroby a 4 společnosti získaly pobídky za rozšíření stávající výroby.

Značná část prostředků byla uvolněna na program „**Realizace státních záruk za úvěry přijaté KoB a ČMZRB na financování infrastruktury**“. Na úroky a splátky úvěrů od EIB bylo vynaloženo **téměř 3,5 mld Kč**. Prostředky byly určeny na krytí dluhové služby úvěrů poskytnutých od EIB na výstavbu čistíren odpadních vod, odstraňování následků povodní 1997, financování dopravní infrastruktury a krytí úvěru od konsorcia bank na integrovaný záchranný systém.

Neinvestiční půjčené prostředky podnikatelským subjektům byly ve schváleném rozpočtu zahrnuty v celkové výši 12 903 mil. Kč. Jejich snížení **v upraveném rozpočtu na 5 713 mil. Kč** (tj. o 7 190 mil. Kč - o 55,7 %) bylo ovlivněno zejména tím, že prostředky na realizaci státních záruk ve výši 9,3 mld Kč byly v upraveném rozpočtu převedeny do neinvestičních nákupů a souvisejících

výdajů, kde jsou podle rozpočtové skladby platné v roce 2003 nově vykazovány. Z takto upraveného rozpočtu byl **čerpáno 3 607 mil. Kč (pouze 63,1 %)**, a to z důvodu nevyužití návratné finanční výpomoci související s plynárenskými VIA.

Rozhodující výše půjček podnikatelským subjektům **byla poskytnuta z kapitoly VPS - celkem 2 750 mil. Kč**, tj. o 1,8 mld Kč (o 39,6 %) méně než stanovil upravený rozpočet (úspora souvisí s plynárenskými VIA). Z této částky připadly **2,0 mld Kč na krytí výplaty náhrad ze Zajišťovacího fondu družstevních záložen** podle zákona č. 177/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 215/2002 Sb., o státním dluhopisovém programu. V návaznosti na tento zákon byly Fondu uvolněny 2 mld Kč na výplaty náhrad členům družstevních záložen. V červenci 2003 Fond zahájil výplaty doplatků (II. fáze výplat – do 90 %, max. 400 tis. Kč) všem oprávněným osobám, u kterých neevidoval jakoukoliv změnu rozhodujících identifikátorů pro standardní výplatu. Tyto výplaty byly uskutečněny do konce září a týkaly se cca 74 tis. případů. Od počátku října pak byly řešeny ostatní tzv. nestandardní případy (např. případy dědictví, změn identifikátorů, plných mocí apod.). Fond k 31.12.2003 eviduje více než 3 600 obdobných případů, které je nutno detailně přezkoumat.

K 31. prosinci 2003 bylo z celkově poskytnutých prostředků státního rozpočtu v letech 2001 – 2003 do Fondu ve výši 8 mld Kč použito 7,9 mld Kč. Zbývající finanční prostředky budou v roce 2004 použity na výplatu části zbytkových, dosud nevyřešených případů.

Zbývající část půjček čerpaných z kapitoly VPS ve výši **750 mil. Kč** byla poskytnuta **Garančnímu fondu obchodníků s cennými papíry** podle zákona č. 591/2002 Sb., ve znění pozdějších předpisů (pro KTP Quantum a Private Investors).

Na **návratnou finanční výpomoc související s plynárenskými VIA** byla v rozpočtu vyčleněna částka ve výši 1,8 mld Kč, která byla určena na úhradu daňových nedoplatků za stavby realizované na území Ruské federace. Podle Dodatku k Jamburské dohodě měla být problematika daní řešena separátně po vypořádání ostatních zbývajících závazků, k čemuž došlo až počátkem roku 2003. Vzhledem k tomu, že ruská strana dosud nebyla schopna konkretizovat svoje požadavky, bylo **v roce 2003 čerpání výdajů nulové**.

Neinvestiční půjčené prostředky podnikatelským subjektům **v rámci ostatních kapitol** dosáhly celkové výše **857 mil. Kč** (proti 1 124 mil. Kč v roce 2002). **V kapitole Ministerstva práce a sociálních věcí** bylo v rámci aktivní politiky zaměstnanosti čerpáno **840 mil. Kč**, což je o 120 mil. Kč více než v roce 2002. Zbývajících **17 mil. Kč** bylo čerpáno na výzkum a vývoj v **kapitole Ministerstva průmyslu a obchodu**.

2.3. Výdaje na veřejnou spotřebu

Tato skupina výdajů zahrnuje zejména následující oblasti:

2.3.1. Výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné

Výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné byly podle platné rozpočtové skladby v roce 2003 na rozdíl od předchozích let, kdy byly součástí neinvestičních nákupů a souvisejících výdajů, **sledovány samostatně**. Podíl těchto výdajů na celkových běžných výdajích státního rozpočtu v roce 2003 se snížil z 12,4 % v roce 2002 na 10,5 %. Příčinou snížení o 1,9 procentního bodu bylo především ukončení činnosti okresních úřadů k 31.12.2002 (převodem kompetencí z okresních úřadů do samostatné nebo přenesené působnosti obcím a krajům byl převeden nejen movitý majetek, ale i finanční zdroje).

Tabulka č. 35

VÝDAJE NA PLATY, OSTATNÍ PLATBY ZA PROVEDENOU PRÁCI A POJISTNÉ	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	v mil. Kč
		schválený	po změnách				Index 2003/2002 (4:1)
	1	2	3	4	5	6	7
Výdaje na platy, ostatní platby za provedenou práci a pojištění celkem	87 119	79 384	80 098	78 793	98,4	-1 305	90,4
v tom:							
- platy	60 948	54 311	54 670	54 163	99,1	- 507	88,9
- ostatní platby za provedenou práci	3 948	4 932	5 037	4 606	91,4	- 431	116,7
- povinné pojistné placené zaměstnavatelem	22 223	20 141	20 391	20 024	98,2	- 367	90,1

Pozn.: vč. rezervy na platy v kap. VPS

Na platy a na ostatní platby za provedenou práci bylo v roce 2003 vynaloženo celkem **58,8 mld Kč**, tj. o 0,9 mld Kč (1,6 %) méně, než počítal rozpočet po změnách, z toho **platy** dosáhly **54,2 mld Kč**, tj. 99,1 % rozpočtu po změnách. Meziroční pokles výdajů na platy o 6,8 mld Kč, tj. o 11,1 % byl zcela v souladu se záměrem schváleného rozpočtu, který byl proti skutečnosti roku 2002 nižší o 6,6 mld Kč, tj. o 10,9 % (vliv ukončení činnosti okresních úřadů, jejichž zaměstnanci a příslušné finanční prostředky přešli na obce a kraje) - podrobněji viz část 3 zprávy.

Povinné pojištění placené zaměstnavatelem tvoří pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na zdravotní pojištění. Jeho objem v roce 2003 dosáhl výše **20,0 mld Kč**, tj. 98,2 % rozpočtu po změnách. V závislosti na poklesu výdajů na platy se tato položka meziročně snížila o 2,2 mld Kč, tj. o 9,9 %.

2.3.2. Neinvestiční nákupy a související výdaje

Neinvestiční nákupy a související výdaje zahrnují základní výdaje organizačních složek státu jako jsou nákup materiálu, nákup vody, paliv a energie, nákup služeb, ostatní nákupy a související výdaje, úroky a ostatní finanční výdaje. Podle rozpočtové skladby platné pro rok 2003 jsou **zde zahrnuty i záruky dříve vykazované v neinvestičních půjčkách podnikatelským subjektům**, na druhé straně jsou platy, ostatní platby za provedenou práci a pojistné sledovány samostatně.

Schválený rozpočet této skupiny výdajů (77,2 mld Kč) byl rozpočtovými opatřeními realizovanými v průběhu roku **zvýšen v souhrnu o 23 mld Kč**, tj. o 29,9 %. V rozhodující míře se na tom podílelo zvýšení rozpočtu kapitoly Všeobecná pokladní správa na **úhradu závazku ČR vůči CME ve výši 10,6 mld** (zákon č. 252/2003 Sb., kterým se měnil zákon č. 579/2002 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2003) a dále pak na **přesun státních záruk ve výši 6,9 mld Kč** a na **úhradu závazku státní organizaci Správa železniční dopravní cesty (SŽDC)** podle zákona č. 77/2002 Sb. ve výši **5,3 mld Kč** v návaznosti na úpravu rozpočtové skladby.

Čerpání těchto výdajů je zřejmé z následujícího přehledu:

Tabulka č. 36

NEINVESTIČNÍ NÁKUPY A SOUVISEJÍCÍ VÝDAJE	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Neinvestiční nákupy a související výdaje celkem	75 192	77 177	100 216	97 432	97,2	-2 784	129,6
v tom:							
- nákup materiálu	10 625	11 600	11 636	11 504	98,9	- 132	108,3
- úroky a ostatní finanční výdaje	21 400	24 298	23 457	22 657	96,6	- 800	105,9
- nákup vody, paliv a energie	5 256	5 904	4 927	4 931	100,1	4	93,8
- nákup služeb	20 047	20 797	21 056	19 851	94,3	-1 205	99,0
- ostatní nákupy	9 205	7 893	9 796	9 598	98,0	- 198	104,3
z toho: opravy a údržba	6 522	5 067	7 065	6 900	97,7	- 165	105,8
cestovné	1 229	1 383	1 239	1 183	95,5	- 56	96,3
- poskytnuté zálohy, jistiny a záruky	6	122	12 278	12 190	99,3	- 88	x
- související výdaje	8 653	6 563	17 066	16 701	97,9	- 365	193,0

Výdaje na neinvestiční nákupy dosáhly v roce 2003 celkové výše **97,4 mld Kč** a **zůstaly pod úrovní upraveného rozpočtu o téměř 2,8 mld Kč**, tj. o 2,8 %. Podíl neinvestičních nákupů na celkových běžných výdajích činil 13,0 % a proti roku 2002 vzrostl o 2,3 procentního bodu. **Meziroční růst těchto výdajů o 22,2 mld**, tj. o 29,6 %, i zvýšení jejich podílu na celkových běžných výdajích byl ovlivněn jednak úhradou závazku z arbitrážního sporu CME vůči ČR ve výši 10,6 mld Kč, jednak změnou rozpočtové skladby, podle které přešly výdaje na záruky z neinvestičních půjček podnikatelským subjektům do tohoto podseskupení položek.

Výdaje na nákup materiálu ve výši **11,5 mld Kč** byly plněny na 98,9% rozpočtu po změnách (úspora 132 mil. Kč) a proti roku 2002 vzrostly o 879 mil. Kč (o 8,3%). Meziroční růst vykázaly výdaje na léky a zdravotnický materiál o 52,7 %, tj. o 166 mil. Kč (čerpaní v roce 2003 činilo 480,5 mil. Kč), výdaje na knihy, učební pomůcky a tisk o 40,6 %, tj. o 105 mil. Kč (čerpaní 363,7 mil. Kč), nákup materiálu jinde nezařazený o 31,2 %, 1 279 mil. Kč (5 383,2 mil. Kč)) a výdaje na prádlo, oděv a obuv o 6,2 %, tj. 68,5 mil. Kč (1 168,1 mil. Kč). Ostatní položky zaznamenaly v porovnání s předchozím rokem pokles, např. výdaje na ochranné pomůcky se snížily o 61,7 %, tj. o 232,5 mil. Kč (čerpaní ve výši 144,1 mil. Kč), což souviselo se zvýšenými výdaji na odstraňování povodňových škod v roce 2002, výdaje na potraviny poklesly o 28,4 %, tj. o 324,7 mil. Kč (817,0 mil. Kč), výdaje na drobný hmotný dlouhodobý majetek o 4,5 %, tj. o 139,6 mil. Kč (2 955,9 mil. Kč) atd.

Úroky a ostatní finanční výdaje dosáhly výše **22,7 mld Kč** a zůstaly pod úrovní schváleného i upraveného rozpočtu (o 1 641 mil. Kč, resp. o 800 mil. Kč). Proti roku 2002 se však zvýšily o 1 257 mil. Kč, tj. o 5,9 %. Rozhodující objem těchto výdajů ((21,6 mld Kč) představují výdaje na obsluhu státního dluhu, které jsou financovány prostřednictvím kapitoly Státní dluh a komentovány samostatně.

Výdaje na nákup vody, paliv a energie ve výši **4,9 mld Kč** byly plněny na 100,1 % rozpočtu po změnách, Ve srovnání s předchozím rokem se snížily o 325 mil. Kč, tj. o 7,2 %, když všechny položky tohoto podseskupení vykázaly pokles – elektrická energie o 122,5 mil. Kč, tj. o 9,2 % (čerpaní ve výši 1 211,6 mil. Kč), pohonné hmoty a maziva o 94,3 mil. Kč, tj. o 6 % (1 487,3 mil. Kč), plyn o 59,4 mil. Kč, tj. o 7,1 % (778,7 mil. Kč), pevná paliva o 22,9 mil. Kč, tj. o 14,0%, teplo o 16,5 mil. Kč, tj. o 2,3 % (709,1 mil. Kč), atd.

Výdaje na nákup služeb činily **19,9 mld Kč** a zůstaly pod úrovní jak schváleného, tak upraveného rozpočtu (o 946 mil. Kč, tj. o 4,5 %, resp. o 1 205 mil. Kč, tj. o 5,7 %), při meziročním poklesu o 196 mil. Kč, tj. o 1,0 %. Nejvyšší pokles zaznamenala položka nákup ostatních služeb o 675,2 mil. Kč, tj. o 5,8 % (čerpaní ve výši 10 890,4 mil. Kč); mezi tyto služby patří např. příspěvek na stravování zaměstnanců v zařízení jiné organizace, nákup stravenek ve veřejném stravování, úhrady zdravotnickým zařízením za lékařské prohlídky branců a osob nastupujících do ústavů sociální péče a za služby poskytované zdravotnickým nebo jiným specializovaným zařízením za zdravotní prohlídky dané zvláštním předpisem. Dále se proti předchozímu roku snížily výdaje na: konzultační, poradenské a právní služby, a to o 296,7 mil. Kč, tj. o 24,6 % (čerpaní 908,0 mil. Kč)), na služby spojené se zpracováním dat o 123,1 mil. Kč, tj. o 24,5 % (380,1 mil. Kč), na služby školení a vzdělávání o 98,5 mil. Kč, tj. o 21,4 % (362,6 mil. Kč), na nájemné o 80,7 mil. Kč, tj. 4,5 % (1 713,4 mil. Kč) atd. Naopak vzrostly výdaje na služby telekomunikací a

radiokomunikací o 990,8 mil. Kč, tj. o 40,9 % (3 411,3 mil. Kč) a výdaje na služby pošt o 87,0 mil. Kč, tj. o 5,8 % (1 592,3 mil. Kč).

Výdaje na ostatní nákupy dosáhly výše **9,6 mld Kč** a zůstaly pod úrovní upraveného rozpočtu o 198 mil. Kč (o 2,0 %), meziročně se však zvýšily o 393 mil. Kč, tj. o 4,3 %. Z celkového objemu výdajů na ostatní nákupy připadlo nejvíce na výdaje na opravy a údržbu, a to 6,9 mld Kč (plnění na 97,7 % při meziročním růstu o 378 mil. Kč, tj. o 5,8 %). Výdaje na ostatní nákupy jinde nezařazené dosáhly výše 947 mil. Kč a meziročně vzrostly o 278,6 mil. Kč, tj. o 41,7 %; patří sem např. náhrady za použití vlastního nářadí a materiálu, příspěvek na ošacení, náhrady chovatelům služebních psů, platby daní a poplatků vůči cizím státům, vč. dálničních známek a poplatků, příspěvek na zkvalitnění stravy vlastním zaměstnancům atd. Výdaje na programové vybavení se proti roku 2002 snížily o 195,0 mil. Kč, když dosáhly výše 438,3 mil. Kč. Na cestovné bylo ze státního rozpočtu vynaloženo celkem 1 183 mil. Kč, tj. o 46 mil. Kč méně.

Poskytnuté jistiny, zálohy a záruky byly v roce 2003 realizovány ve výši téměř **12,2 mld Kč**. Jak již bylo uvedeno jsou podle rozpočtové skladby platné pro rok 2003 do seskupení položek neinvestiční nákupy a související výdaje zařazeny i záruky dříve vykazované v neinvestičních půjčkách podnikatelským subjektům, kam také věcně patří.

Na realizaci záruk bylo v roce 2003 vynaloženo **6 935 mil. Kč**, z toho 3 150 mil. Kč se týkalo státní organizace Správa železniční dopravní cesty, záruka ve výši 2 000 mil. Kč byla poskytnuta ve prospěch ČNB (úhrada zálohy, kterou poskytla ČNB ČSOB v souvislosti s prodejem IPB), záruky ve výši 1 217 mil. Kč se týkaly zbývající části jistin úvěrů čerpaných FN Motol (412 mil. Kč) a Všeobecnou fakultní nemocnicí (805 mil. Kč) a 568 mil. Kč představuje úhrada splatných úroků pohledávek ČSOB, a.s. vůči Slovenské inkasní s.r.o. K této částce je však nutno připočítat **ještě 5 247 mil. Kč** uhrazených z prostředků státního rozpočtu za splatné části jistin, úroků a poplatků z původně komerčních úvěrů, které od 1.1.2003 přešly na základě zákona č. 77/2002 Sb. z původního dlužníka (jímž byly České dráhy, a.s.) na Správu železniční dopravní cesty, s.o., a jsou ze zákona garantovány státem.

Výdaje související s neinvestičními nákupy dosáhly v roce 2003 výše **16,7 mld Kč**. Jak upravený rozpočet (zvýšen o 10,5 mld Kč), tak i dosaženou skutečnost, jež meziročně vzrostla o 8,1 mld Kč, ovlivnila úhrada závazku z arbitrážního sporu CME Czech Republic B.V. v. Česká republika ve výši 10,6 mld Kč a vypořádání smluvních vztahů se společností Housing & Construction (CZ) – projekt dálnice D47 ve výši 635 mil. Kč (shodně zařazeny do položky zaplacené sankce). Další významnou položku představují poskytnuté neinvestiční příspěvky a

náhrady, které byly čerpány ve výši 4 097 mil. Kč (na 94,6 % upraveného rozpočtu) a meziročně vzrostly o 8,5 %. Ostatní výdaje související s neinvestičními nákupy dosáhly výše 799 mil. Kč (86,7 % rozpočtu a meziroční růst o 2,2 %), náhrady zvýšených nákladů spojených s výkonem funkce v zahraničí (u pracovníků zastupitelských úřadů a stálých misí a jejich rodinných příslušníků) 324 mil. Kč a náhrady a příspěvky související s výkonem ústavní funkce a funkce soudce ve výši 135 mil. Kč. Naproti tomu výdaje na dopravní obslužnost klesly ze 4 031 mil. Kč v roce 2002 na 11 mil. Kč (přesun financování na kraje).

2.3.3. Neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím

Tyto výdaje v roce 2003 dosáhly celkové výše **téměř 33,9 mld Kč**, tj. 100,1 % rozpočtu po změnách. Ve srovnání s předchozím rokem to bylo o 4,4 mld Kč, tj. o 11,6 % méně, což bylo v souladu se záměry schváleného rozpočtu na rok 2003, kde byly tyto výdaje v souvislosti s transformací veřejné správy a s ukončením činnosti okresních úřadů sníženy proti skutečnosti roku 2002 o 5,2 mld Kč, tj. o 13,5 %.

Vývoj čerpání transferů příspěvkovým a podobným organizacím v souhrnu za státní rozpočet celkem a podle některých rozpočtových kapitol je zřejmý z následujícího přehledu:

Tabulka č. 37

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY PŘÍSPĚVKOVÝM A PODOBNÝM ORGANIZACÍM	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
		1	2				
Neinvestiční transfery příspěvkovým apod. organizacím celkem	38 315	33 118	33 818	33 867	100,1	49	88,4
z toho:							
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	16 975	20 067	18 074	18 238	100,9	164	107,4
Ministerstvo kultury	2 421	3 269	2 827	2 820	99,8	- 7	116,5
Ministerstvo zemědělství	1 092	686	1 130	1 124	99,5	- 6	102,9
Ministerstvo zdravotnictví	2 111	2 032	2 074	2 066	99,6	- 8	97,9
Akademie věd	3 363	3 161	3 050	3 027	99,2	- 23	90,0
Ministerstvo životního prostředí	1 042	925	1 396	1 389	99,5	- 7	133,3
Ministerstvo obrany	1 778	1 171	1 579	1 578	99,9	- 1	88,8
Grantová agentura České republiky	477		1 038	1 038	100,0	0	217,6
Ministerstvo průmyslu a obchodu	539	524	614	610	99,3	- 4	113,2
Ministerstvo dopravy	106	120	612	610	99,7	- 2	575,5
Z celku:							
- příspěvky zřízeným přísp. organizacím	22 547	17 628	16 496	16 253	98,5	- 243	72,1
- transfery vysokým školám	15 726	15 387	16 412	16 711	101,8	299	106,3
- příspěvky ostatním přísp. organizacím	43	103	910	902	99,1	- 8	2097,7

Nejvyšší podíl výdajů (53,9 %) se uskutečnil v rámci kapitoly **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, a to ve výši **18,2 mld Kč**, což představuje 100,9 % rozpočtu po změnách a meziroční růst o 1,3 mld Kč, tj. o 7,4 %. Z celkového objemu představovaly **transfery veřejným vysokým školám** zřízeným podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů **15,7 mld Kč**. **Příspěvkovým organizacím zřízeným MŠMT** (např. výchovné a diagnostické ústavy, instituty, knihovna, pedagogické muzeum, výzkumné ústavy, pedagogická centra) bylo poskytnuto **2,1 mld Kč** a příspěvkovým organizacím jiného zřizovatele (účelové dotace na výzkum a vývoj) 347 mil. Kč.

Příspěvky na výzkum a vývoj ve výši 3,0 mld Kč, což je o 335,8 mil. Kč, tj. o 10,0 % méně než v předchozím roce, **poskytla kapitola Akademie věd** (v roce 2003 byly podle zákona č. 130/2002 Sb. účelové prostředky na řešení projektů výzkumu a vývoje, s výjimkou organizačních složek státu, převáděny přímým převodem na účet řešitele, v prvním pololetí roku 2002 byly tyto prostředky převáděny formou rozpočtového opatření). **Grantová agentura České republiky** pak uvolnila na výzkum a vývoj **1,0 mld Kč**, což představuje meziroční nárůst o 561,6 mil. Kč, tj. o 117, % .

V kapitole Ministerstvo zdravotnictví bylo čerpáno 2,1 mld Kč zejména na provoz krajských hygienických stanic (876 mil. Kč), fakultních nemocnic (198 mil. Kč), doškolovacích ústavů (177 mil. Kč), na projekty lékařského výzkumu a vývoje (474 mil. Kč), odborné léčebné ústavy (25 mil. Kč), jiná zdravotnická zařízení a střediska VLI (64 mil. Kč) atd.

Výdaje kapitoly Ministerstvo kultury dosáhly výše **2,8 mld Kč** (meziroční růst o 399,6 mil. Kč, tj o. 16,5 %) a byly poskytnuty na provoz divadel (492 mil. Kč), muzeí (593 mil. Kč), galerií (328 mil. Kč), knihoven (320 mil. Kč), do oblastí památkové péče (814 mil. Kč) a jiné kulturní aktivity.

Výdaje kapitoly Ministerstvo obrany dosáhly 1,6 mld Kč, tj. o 0,2 mld Kč (o 11,2 %) méně než v předchozím roce (v průběhu roku 2003 bylo zrušeno jako příspěvková organizace pět vojenských technických ústavů). Prostředky této kapitoly byly určeny především pro příspěvkové organizace zabezpečující úkoly a činnosti na úseku vojenského zdravotnictví, zdravotní rehabilitace, výzkumu a vývoje spojeného s vojenskou obranou státu, bytového a tepelného hospodářství a péče o nemovitý majetek.

Neinvestiční transfery příspěvkovým organizacím kapitoly **Ministerstvo zemědělství** činily **1,1 mld Kč** a byly mírně nad úrovní předchozího roku. V této částce je zahrnut příspěvek pro účely výzkumu a vývoje (451,1 mil. Kč), příspěvek na udržování genetických zdrojů, na podporu poradenství, příspěvek v rámci ukazatele Podpora lesnímu hospodářství atd.

Výdaje kapitoly **Ministerstvo životního prostředí** činily **1,4 mld Kč** z toho na financování činnosti resortních příspěvkových organizací 1,2 mld Kč; na odstraňování škod vzniklých v důsledku povodní z roku 2002 bylo těmito organizacemi čerpáno dalších 0,1 mld Kč.

Z celkového objemu uvolněných prostředků (33,9 mld Kč) bylo 16,3 mld Kč vynaloženo formou příspěvků poskytovaných příspěvkovým organizacím zřízeným v rámci příslušné kapitoly (48,0 %). Příspěvky příspěvkovým organizacím jiných zřizovatelů dosáhly 0,9 mld Kč (2,7 %) a transfery vysokým školám 16,7 mld Kč (49,3 % celkového objemu vynaložených prostředků). Na transferech vysokým školám se v rozhodující míře (téměř 95 %) podílela kapitola MŠMT, zbývající příspěvky ve výši 957 mld Kč byly uvolněny z ostatních kapitol státního rozpočtu, především pak z Grantové agentury na úkoly výzkumu a vývoje (574 mil. Kč) a z kapitoly Ministerstvo zdravotnictví 139 mil. Kč (z toho na výzkum a vývoj 137,6 mil. Kč).

2.3.4. Neinvestiční dotace neziskovým a podobným organizacím

Podíl výdajů zahrnutých do této skupiny výdajů na celkových běžných výdajích státního rozpočtu není výrazný (pouze 0,8 %), jedná se však o výdaje významné svým charakterem.

Většinu čerpaných dotací neziskovým a podobným organizacím představují dotace poskytované ze státního rozpočtu nejrozličnějším typům občanských sdružení a dotace církvím a náboženským organizacím. Tyto dvě položky v roce 2003 dosáhly v souhrnu 4,9 mld Kč, tj. 83,2 % z celkového objemu prostředků poskytnutých neziskovým organizacím. Dále do této skupiny patří dotace poskytované obecně prospěšným organizacím a dotace politickým stranám a hnutím.

Plnění a srovnání s rokem 2002 ukazuje následující přehled:

Tabulka č. 38

DOTACE NEZISKOVÝM A PODOBNÝM ORGANIZACÍM	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Dotace neziskovým a pod. organizacím celkem	5 903	5 465	5 987	5 886	98,3	- 101	99,7
v tom:							
- dotace obecně prospěšným organizacím	136	206	186	180	96,8	- 6	132,4
- dotace občanským sdružením	2 273	2 295	2 539	2 501	98,5	- 38	110,0
- dotace církvím a církevním organizacím	2 173	2 307	2 432	2 399	98,6	- 33	110,4
- dotace politickým stranám a hnutím	927	490	490	469	95,7	- 21	50,6
- ostatní	394	167	340	337	99,1	- 3	85,5

V úhrnu výdaje do celé této oblasti ve výši **5,9 mld Kč** zůstaly na úrovni roku 2002. Došlo však k pohybu uvnitř skupiny: dotace církvím a náboženským organizacím zaznamenaly nárůst o 226 mil. Kč, tj. o 10,4 %, dotace občanským sdružením se zvýšily o 228 mil Kč, tj. o 10,0 % a dotace obecně prospěšným organizacím o 44 mil. Kč, tj. o 32,4 %; naopak k výraznému snížení výdajů došlo u dotací politickým stranám - o 458 mil. Kč, tj. 49,4% (v roce 2002 byl poskytnut příspěvek politickým stranám a hnutím na úhradu volebních nákladů za volby do Poslanecké sněmovny konané v červnu).

Čerpání **dotací pro občanská sdružení**, uvolněných rozpočtem ve výši **2 501 mil. Kč**, se soustředilo do následujících kapitol:

Tabulka č. 39

DOTACE OBČANSKÝM SDRUŽENÍM	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách			
	1	2	3	4	5	6
Dotace občanským sdružením celkem	2 273	2 295	2 539	2 501	98,5	110,0
z toho:						
Ministerstvo práce a sociálních věcí	622	677	782	768	98,2	123,5
Ministerstvo zemědělství	40	37	37	37	100,0	92,5
Min. školství, mládeže a tělovýchovy	1 108	1 033	1 133	1 116	98,5	100,7
Ministerstvo kultury	99	184	130	129	99,2	130,3
Ministerstvo zdravotnictví	245	209	256	256	100,0	104,5
Všeobecná pokladní správa	23	42	27	27	100,0	117,4
Ministerstvo životního prostředí	29	20	48	48	100,0	165,5
Ministerstvo pro místní rozvoj	35	28	48	42	87,5	120,0

Největší část - **1 116 mil. Kč**, tj. 44,6 % všech takto vynaložených prostředků - byla čerpána v kapitole **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy**, kde byly použity v oblasti sportovní reprezentace (579,2 mil.Kč), na tělovýchovnou činnost

(280,3 mil. Kč), pro využití volného času dětí (157,5 mil. Kč), na výzkum a vývoj (56,7 mil. Kč), dále na prevenci kriminality, protidrogovou politiku, pro asociace a občanská sdružení učitelů cizích jazyků apod.

V kapitole **Ministerstvo práce a sociálních věcí** bylo vyčerpáno **768 mil. Kč** zejména na poskytování sociálních služeb sociálně a zdravotně handicapovaným skupinám občanů, na projekty protidrogové politiky, sociální prevence a prevence kriminality a na podporu příslušníků romské komunity. Dále jsou zde zahrnuty prostředky poskytované občanským sdružením v rámci aktivní politiky zaměstnanosti (121,1 mil. Kč).

Dotace občanským sdružením kapitoly **Ministerstvo zdravotnictví** činily **256 mil. Kč** a byly vynaloženy na různé programy např. Program podpory občanských sdružení a humanitárních organizací (121,2 mil. Kč), Národní plán pomoci zdravotně postiženým (10,5 mil. Kč), Program podpory veřejně účelných aktivit občanských sdružení (28,9 mil. Kč), dále pak pro Horskou službu (51,2 mil. Kč), na vybrané projekty drogové problematiky (28,4 mil. Kč) atd.

Kapitola **Ministerstvo kultury** dotacemi ve výši **129,2 mil. Kč** podpořila kulturní aktivity (67,0 mil. Kč), problematiku národnostních menšin (28,9 mil. Kč), program Záchrana architektonického dědictví (15,0 mil. Kč), aktivity národních a etnických menšin (8,6 mil. Kč), Havarijní střešní program (2,2 mil. Kč) atd.

Prostředky poskytnuté občanským sdružením v kapitole **Ministerstvo životního prostředí** ve výši **47,9 mil. Kč** byly použity na financování projektů v oblasti ekologie (21,4 mil. Kč) a ochrany přírody a krajiny (9,8 mil. Kč), na výzkum životního prostředí (11,6 mil. Kč) a na ochranu půdy a spodní vody (5,1 mil. Kč).

Kapitola **Ministerstvo pro místní rozvoj** poskytla občanským sdružením celkem **42,3 mil. Kč**, z toho bytovým družstvům 20,6 mil. Kč jako státní finanční podporu hypotečního úvěrování, Sdružení pro životní prostředí zdravotně postižených v ČR 3,8 mil. Kč na programy řešící bezbariérové bydlení, dopravu a užívání staveb tělesně postiženými, Klubu českých turistů a Horské službě 12,7 mil. Kč na značení cest a na výrobu turistických map, směrovek a značkářského materiálu atd.

V kapitole **Ministerstvo zemědělství** bylo čerpáno **36,8 mil. Kč**, z toho 23,6 mil. Kč připadlo Českému svazu včelařů, 3,4 mil. Kč Českému rybářskému svazu, po 2,5 mil. Kč sdružením Pomoc, Týn nad Vltavou a Neratov, Neratov v Orlických horách, po 1,9 mil. Kč Českému zahrádkářskému svazu a Českému svazu chovatelů.

Na dotace církvím a církevním organizacím bylo v roce 2003 vynaloženo celkem **2,4 mld Kč**, tj. o 10,4% (o 226 mil. Kč) více než v roce předchozím.

Neinvestiční dotace registrovaným církvím a církevním společnostem kapitoly **Ministerstvo kultury** dosáhly celkem **1 149 mil. Kč**, tj. 47,9 % výdajů celé skupiny. Z toho výdaje na **činnost církví a náboženských společností činily 929 mil. Kč** včetně platů a pojistného duchovních a administrativy ve výši 864 mil. Kč. Samotné platy duchovních byly vyplaceny ve výši 606 mil. Kč, což je o 67 mil. Kč, tj. o 12,4 % více než v předchozím roce. Zbývající prostředky ve výši cca 200 mil. Kč byly použity především na obnovu církevních kulturních památek.

Kapitola **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zabezpečuje školy a školská zařízení, jejichž zřizovateli jsou církve** nebo náboženské společnosti registrované podle zákona č. 3/2002 Sb. v platném znění. V roce 2003 působilo v **České republice 108 církevních škol, předškolních a školských zařízení**. Celkem tento resort poskytl prostředky ve výši **624 mil. Kč** (z toho 602 mil. Kč na vzdělávání včetně zájmového studia a 17 mil. Kč na využití volného času).

Na zajišťování činnosti humanitárních organizací orientovaných na služby ve prospěch zdravotně postižených a na provoz ústavů sociální péče, na nichž se církve a církevní organizace podílejí (vč. domovů důchodců duchovních a řeholnic), vynaložilo **Ministerstvo práce a sociálních věcí celkem 615 mil Kč**.

Na dotace poskytované ze státního rozpočtu politickým stranám a hnutím byla za rok 2003 vyplacena celková částka **469 mil. Kč**, tj. 95,8 % rozpočtu. V roce 2002 to bylo celkem 927 mil. Kč, vč. příspěvku politickým stranám a hnutím na úhradu volebních nákladů za volby do Poslanecké sněmovny konané v červnu (po odečtení této úhrady činil příspěvek na činnost politických stran a hnutí pouze 485 mil. Kč, což bylo o 16 mil. Kč, tj. o 3,4 % více než v roce 2003).

Celková částka za rok 2003 zahrnuje i zadržovaný příspěvek vyplacený hnutí Hnutí nezávislých za harmonický rozvoj obcí a měst za činnost v roce 2002 ve výši 225 tis. Kč (usnesení Poslanecké sněmovny č. 353/2003).

Dotace obecně prospěšným organizacím byly poskytnuty v celkové výši **180 mil. Kč**, což je ve srovnání s rokem 2002 o 32,4 %, tj. o 44 mil. Kč více. Z kapitoly **Ministerstva práce a sociálních věcí** bylo uvolněno 99 mil. Kč na protidrogovou prevenci, sociální prevenci a prevenci kriminality apod., **Ministerstvo kultury** poskytlo 35 mil. Kč na různé kulturní aktivity, veřejné služby knihoven, stálé symfonické orchestry atd. **Ministerstvo zdravotnictví** vynaložilo 24 mil. Kč např. na protidrogovou problematiku, speciální zdravotní programy apod. Dotace kapitoly **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** ve výši 9,5 mil. Kč byly využity zejména v oblasti mezinárodní spolupráce na reciproční výměny, na zahraniční

rozvojovou pomoc, v oblasti protidrogové problematiky a prevence kriminality, k osvojení pozitivního sociálního chování apod.

Ostatní neinvestiční dotace neziskovým a podobným organizacím dosáhly výše **337 mil. Kč**, meziroční pokles představoval 14,4 %, tj. téměř 57 mil. Kč. Z celkové částky bylo v kapitole **Ministerstvo pro místní rozvoj** použito **234 mil zejména na odstraňování vad panelové výstavby** hlavně u bytových družstev. **Ministerstvem práce a sociálních věcí bylo uvolněno 42 mil. Kč** na protidrogovou a sociální prevenci a prevenci kriminality. Kapitola **Ministerstvo zemědělství poskytlo 20 mil. Kč**, z toho na zemědělské vodní hospodářství 18,7 mil. Kč, na likvidaci vybraných pesticidních odpadů a na ochranu rostlin 986 tis. Kč, na podporu agrokomplexu 318 tis. Kč a v rámci podpor lesnímu hospodářství 231 tis. Kč. Kapitola **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** vynaložila **10 mil. Kč** zejména na řešení projektů výzkumu a vývoje, kapitola **Ministerstvo zdravotnictví čerpala 9 mil. Kč**, z toho 3,5 mil. Kč na účelovou podporu výzkumu a vývoje, 3,3 mil. Kč na Národní plán vyrovnání příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, 967 tis. Kč na protidrogovou politiku atd.

2.3.5. Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně

Do této skupiny výdajů, která v roce 2003 představovala 5,3 % běžných výdajů státního rozpočtu, patří zejména transfery fondům sociálního a zdravotního pojištění a transfery státním fondům.

Přehled o čerpání těchto prostředků státního rozpočtu v letech 2002 a 2003 poskytuje následující tabulka:

Tabulka č. 40

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY VEŘEJNÝM ROZPOČTŮM ÚSTŘEDNÍ ÚROVNĚ	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně celkem	33 605	37 144	39 355	39 677	100,8	322	118,1
z toho:							
- transfery státním fondům /SZIF/	2 930	4 730	6 717	6 717	100,0	0	229,2
- transfery fondům soc. a zdrav. pojištění	30 575	32 264	32 507	32 507	100,0	0	106,3

Celkově dosáhly výdaje této skupiny téměř 39,7 mld Kč, což bylo o 322 mil. Kč (o 0,8 %) nad upraveným rozpočtem a o 6,1 mld Kč, tj. o 18,1 % více než v roce 2002.

Formou transferů státním fondům byly poskytnuty dotace pouze **Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu (SZIF)**. Potřeba organizace trhu si vyžádala navýšení schváleného rozpočtu o 2 mld Kč (zákon č. 252/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 579/2002 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2003). Prostředky uvolněné pro SZIF celkem dosáhly výše upraveného rozpočtu a meziročně vzrostly o 3 787 mil. Kč, tj. o 129,2 %.

Neinvestiční dotace určené **na organizaci trhu** poskytnuté ve výši **6 419 mil. Kč** z kapitoly Všeobecná pokladní správa byly použity na úhradu:

- kompenzačních podpor za kvóty na mléko	343,8 mil. Kč
- podpor spotřeby školního mléka	63,3 mil. Kč
- subvencí při vývozu mlékárenských výrobků	2 064,9 mil. Kč
- subvencí při vývozu jatečného skotu a prasat	56,4 mil. Kč
- při vývozu sladu	139,5 mil. Kč
- zpracování brambor na škrob	32,8 mil. Kč
- podpory při zpracování pšenice na škrob	18,1 mil. Kč
- subvencí při vývozu bramborového škrobu	39,5 mil. Kč
- podpor při uvádění půdy do klidu	3 239,8 mil. Kč
- splátky úvěru a úroků z úvěru	420,3 mil. Kč

Vedle dotace na úhradu nákladů spojených s regulací zemědělského trhu bylo státním rozpočtem poskytnuto **dalších cca 311 mil. Kč k úhradě správních výdajů aparátu SZIF**. Navýšení těchto výdajů proti roku 2002 o 47 mil. Kč, tj. o 52,5 % bylo především dáno potřebou zajistit pro vstup do EU administraci všech přímých plateb a činností spojených se Společnou organizací trhu, tzn. technické a personální zabezpečení informačního systému pro plnou funkční činnost SZIF.

Podrobnější hodnocení činnosti SZIF je uvedeno v sešitu D návrhu SZÚ.

Neinvestiční transfery fondům sociálního a veřejného zdravotního pojištění představují především platby státu do systému zdravotního a sociálního pojištění za vybrané skupiny obyvatel.

Rozhodující část výdajů čerpaná podle zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění ve znění pozdějších předpisů, představují **platby státu za vybrané skupiny obyvatel do systému všeobecného zdravotního pojištění hrazené z kapitoly Všeobecná pokladní správa**. Platba státu za „státní pojištěnce“ schválená ve státním rozpočtu na rok 2003 v částce 32 250 mil. Kč byla rozpočtovým opatřením zvýšena o 243 mil. Kč (z úspor výdajů na státní sociální podporu) na **32 493 mil. Kč** a v této částce také ve skutečnosti poskytnuta. **Meziroční růst těchto výdajů o 1 932 mil. Kč**, tj. o 6,3 %) byl ovlivněn vyšším počtem nezaměstnaných, než se

předpokládalo, a **zejména změnou vyměřovacího základu** pro výpočet platby státu za jednoho pojištěnce podle nařízení vlády č. 327/2002 Sb. s účinností od 1.1.2003. Zvýšením vyměřovacího základu z 3 250 Kč na 3 458 Kč vzrostla měsíční sazba státu za jednoho pojištěnce z 439 Kč na 467 Kč.

V roce 2003 byla provedena změna rytmu plateb, tj. předsun platby z 2. pololetí na 1. pololetí ve výši 2,7 mld Kč - z důvodu snahy o urychlené splácení závazků po lhůtě splatnosti vůči zdravotním zařízením, které VZP evidovala k 31.12.2002 ve výši 2,5 mld Kč. Tato předsunutá platba byla včas vyúčtována, tzn. byla k 31.12.2003 vůči státnímu rozpočtu neutrální (v září 1,35 mld a v prosinci 1,35 mld Kč).

V rámci této skupiny výdajů jsou v bilanci příjmů a výdajů státního rozpočtu zahrnuty i prostředky z rozpočtu kapitoly **Ministerstva obrany**, a to pro Vojenskou zdravotní pojišťovnu. Dvěma fondům této pojišťovny (fondu zprostředkování úhrady zdravotní péče a fondu na úhradu preventivní péče), zřízeným podle vyhlášky MF č. 41/2000, bylo pro vymezený okruh pojištěnců vyplaceno **14 mil. Kč**, tj. stejně jako v roce předchozím.

2.3.6. Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně

Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně byly ve schváleném rozpočtu **zapracovány v celkové výši 104,0 mld Kč**, což proti skutečnosti dosažené v roce 2002 představuje nárůst o 35,6 mld Kč, tj. o 52,0 %, přičemž jejich objem se v průběhu roku provedenými **rozpočtovými opatřeními ještě zvýšil na 111,6 mld Kč**. Z upraveného rozpočtu představovaly **38,9 mld Kč transfery v rámci tzv. souhrnného vztahu**, z toho 24,4 mld Kč činila předpokládaná dotace do rozpočtů obcí a 14,5 mld Kč dotace do rozpočtů krajů. **Mimo rámec souhrnného dotačního vztahu** byly rozpočtem po změnách stanoveny transfery ve výši **72,7 mld Kč**, z toho obcím v objemu 4,3 mld Kč a transfery krajům ve výši 68,4 mld Kč.

Neinvestiční půjčené prostředky veřejným rozpočtům územní úrovně ve schváleném rozpočtu činily 50 mil. Kč, v rozpočtu po změnách 288 tis. Kč (skutečně však bylo poukázáno pouze 31 tis. Kč).

v mil.Kč

NEINVESTIČNÍ TRANSFERY VEŘEJNÝM ROZPOČTŮM ÚZEMNÍ ÚROVNĚ	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně celkem	68 412	104 000	111 605	111 201	99,6	- 404	162,5
z toho:							
- obcím	38 306	27 613	28 696	28 562	99,5	- 134	74,6
v tom: souhrnný vztah	16 070	23 735	24 368	24 364	100,0	- 4	151,6
účelové dotace	22 236	3 878	4 328	4 198	97,0	- 130	18,9
- krajům	30 073	76 387	82 909	82 638	99,7	- 271	274,8
v tom: souhrnný vztah	380	15 634	14 484	14 484	100,0	0	3811,6
účelové dotace	29 693	60 753	68 425	68 154	99,6	- 271	229,5

*) bez prostředků převedených v rámci finančního vypořádání (v r. 2002 ve výši 1,4 mil. Kč, v roce 2003 ve výši 35,5 mil. Kč)

Celkem ze státního rozpočtu bylo na **neinvestiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně uvolněno celkem 111,2 mld Kč**, což představuje 99,6 % rozpočtu po změnách a meziroční růst o 42,8 mld Kč, tj. o 62,5 %.

Výrazné zvýšení těchto výdajů bylo ovlivněno **reformou veřejné správy** - promítlo se zde především ukončení činnosti okresních úřadů k 31.12.2002 a s tím související přerozdělení finančních prostředků na jiné subjekty (kraje, obce, ministerstva). V roce 2003 byly kompetence převedené z okresních úřadů na kraje a obce finančně zabezpečeny nikoliv formou zvýšeného podílu na příslušných daňových titulech, ale dotacemi ze státního rozpočtu (finanční toky do rozpočtu obcí a krajů pro rok 2003 byly stanoveny usnesením vlády č. 1084/2002, pro rok 2002 usnesením vlády č. 1312/2001, tj. včetně okresních úřadů). Vliv na srovnatelnost údajů měla i navazující změna rozpočtové skladby.

Z celkového objemu prostředků představovaly **38,9 mld Kč** (100 % upraveného rozpočtu a meziroční růst o 136,2 %) dotace poskytované obcím a krajům **v rámci souhrnného vztahu** návazně na přílohy 6, 7 a 8 k zákonu o státním rozpočtu na rok 2003. Z této částky bylo **24,4 mld Kč určeno do rozpočtu obcí** (100 % rozpočtu při meziročním růstu o 51,6 %) a necelých **14,5 mld Kč do rozpočtu krajů** (100 % rozpočtu a 38x více než v roce 2002 – vliv zrušení okresních úřadů). Prostředky byly uvolňovány z kapitoly **Všeobecná pokladní správa**.

Největší objem z těchto prostředků představovaly dávky sociální péče, na něž bylo poskytnuto **14,8 mld Kč^{*)}** a které byly uvolněny obcím s rozšířenou působností (2,4 mld Kč) a pověřeným a ostatním obcím (12,4 mld Kč). Kromě toho byly finanční prostředky určené pro rozpočty obcí poskytnuty zejména na **výkon státní správy v obcích (2 484 mil. Kč)**, na **školství (1 177 mil. Kč)**, ústavy sociální péče (260 mil. Kč), domovy důchodců (923 mil.Kč), na **výkon státní správy obcí s rozšířenou působností (4 431 mil. Kč**, z toho na státní sociální podporu 869 mil. Kč).

*) Skutečné čerpání obcemi činilo 14,1 mld Kč, rozdíl 684 mil. Kč je řešen v rámci finančního vypořádání.

Neinvestiční transfery krajům byly čerpány na dopravní obslužnost – na drážní dopravu (2 247 mil. Kč) a autobusovou dopravu (2 785 mil. Kč), **na výkon zřizovatelských funkcí a činností** převedených z okresních úřadů, obcí a resortů krajů (8 722 mil. Kč, z toho na sociální služby 4 811 mil. Kč). Krajským úřadům byl také poskytnut příspěvek na výkon státní správy 380 mil. Kč, včetně příspěvku 50 mil. Kč na činnost sborů dobrovolných hasičů obcí.

Formou neinvestičních transferů **mimo rámec souhrnného dotačního vztahu** bylo v roce 2003 **vynaloženo 72,3 mld Kč**, tj. 99,4 % upraveného rozpočtu při meziročním růstu o 20,4 mld Kč (o 39,3 %). Z toho **obce obdržely 4,2 mld Kč**, tj. 97,0 % upraveného rozpočtu, ale o 18,0 mld Kč (o 81,1 %) méně než v loňském roce (po zrušení okresních úřadů jsou některé dotace obcím poskytovány prostřednictvím krajů) a **kraje obdržely téměř 68,2 mld Kč**, tj. 99,6 % upraveného rozpočtu při meziročním růstu o 38,5 mld Kč (o 129,5 %).

Největší objem prostředků v rámci účelových dotací územním rozpočtům (92,2 %) **byl v roce 2003 poskytnut kapitolou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)**, a to ve výši **62,8 mld Kč** především na přímé náklady škol, předškolních a školských zařízení zřizovaných obcemi a kraji. Vyšší meziroční čerpání rozpočtu o 111,3 % je dáno reformou veřejné správy – v roce 2002 byly přímé náklady školám, předškolním a školským zařízením zřizovaným obcemi poskytnuty kapitolou Okresní úřady, do které byly převedeny z kapitoly MŠMT rozpočtovým opatřením, přímé náklady těmto zařízením zřizovaným kraji pak byly poskytovány jako účelové přímým transferem z kapitoly MŠMT. Od 1.1.2003 došlo ke změně a přímé náklady školám, předškolním a školským zařízením zřizovaným obcemi byly poskytovány z rozpočtu kapitoly MŠMT prostřednictvím krajských úřadů. **Čerpání těchto nákladů obcemi dosáhlo v roce 2003 téměř 35,2 mld Kč.**

Na přímé náklady na vzdělávání pro školy, předškolní a školská zařízení zřizované kraji bylo z kapitoly MŠMT jako účelové dotace **uvolněno krajům celkem 24,5 mld Kč**, **dotace soukromému školství** byly poskytnuty prostřednictvím krajů pro 560 organizací ve výši **2,7 mld Kč**. Na realizaci Státní politiky ve vzdělávání byla určena dotace ve výši 326,3 mil. Kč, na programy protidrogové prevence 7,1 mil. Kč, na programy prevence kriminality 6,8 mil. Kč, na projekty romské komunity a vzdělávání národnostních menšin 14,9 mil. Kč, na podporu odborného vzdělávání 49,7 mil. Kč atd.

Z kapitoly Všeobecná pokladní správa bylo uvolněno 5,6 mld Kč např. jako finanční příspěvek pro obce s rozšířenou působností určený na úhradu nákladů spojených se **zabezpečením přípravy pro výkon státní správy (1 400 mil. Kč)**, správní výdaje na systém státní sociální podpory (238 mil Kč mil. Kč), financování

provozu ochranných systémů podzemních vod (45 mil. Kč), úhrada nákladů a služeb obcím s rozšířenou působností (86 mil. Kč), prostředky na strategii prevence kriminality na místní úrovni (74,6 mil. Kč), financování provozu ochranných systémů podzemních dopravních staveb Praha (45 mil. Kč), dotace na protiradonová opatření (13,3 mil. Kč), náhrady výdajů ÚSC – doplatek za rok 2002 (35,5 mil. Kč), výdaje stanovené zvláštními zákony nebo dalšími právními předpisy (43,1 mil. Kč) atd.

Na základě usnesení vlády č. 1153/2003 byly poskytnuty **prostředky k řešení úhrady pohledávek zdravotnických zařízení zřízených bývalými okresními úřady ve výši 2 703 mil. Kč**. Návrh rozpočtového opatření na vrub úspor v kapitole Všeobecná pokladní správa a Státní dluh projednal a schválil rozpočtový výbor dne 21.11.2003 usnesením č. 302. Tato částka byla rozdělena pro jednotlivé kraje a město Jablonec nad Nisou takto:

Tabulka č. 42

		v mil.Kč	
kraj/město	uvolněné prostředky	kraj/město	uvolněné prostředky
Středočeský	415,0	Pardubický	209,7
Jihočeský	115,3	Vysočina	141,7
Plzeňský	128,7	Jihomoravský	242,7
Karlovarský	182,5	Olomoucký	50,5
Ústecký	224,0	Zlínský	268,1
Liberecký	179,5	Moravskoslezský	298,9
Královéhradecký	216,8	Nemocnice Jablonec/N.	29,7

Prostředky převedené **Ministerstvem pro místní rozvoj ve výši 1 646,6 mil. Kč** byly využity zejména na programy **rozvoje bydlení a bytového hospodářství (925,3 mil. Kč)** a na ostatní činnost v oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje (718,6 mil. Kč). Z celkové částky bylo 823,7 mil. Kč poskytnuto obcím a 822,9 mil. Kč krajům.

Prostředky z kapitoly **Ministerstva práce a sociálních věcí** byly poskytnuty ve výši **690,4 mil. Kč**, z toho 569,6 mil. Kč obcím především na nástroje aktivní politiky zaměstnanosti - na veřejně prospěšné práce, při nichž vytvářejí pracovní místa zejména pro své občany, na příspěvky na odbornou činnost absolventů a získání kvalifikace mladistvých, na vytváření společensky účelných pracovních míst atd. a 120,8 mil. Kč krajům na programové financování reprodukce majetku (72,7 mil. Kč, vč. 1,5 mil. Kč na povodňové škody), na aktivní politiku zaměstnanosti (11,6 mil. Kč), na nezbytné provozní výdaje sociálních služeb některých obcí (33,1 mil. Kč) atd.

Ministerstvo kultury uvolnilo 612,5 mil. Kč především na plnění programů, např. Regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón (164,6 mil. Kč), Záchrana architektonického dědictví (77,4 mil. Kč), část prostředků byla dále poskytnuta např. na odstraňování škod způsobených povodní v roce 2002 (111,9 mil. Kč), na zajištění regionálních funkcí veřejných knihoven (125,2 mil. Kč), na obnovu majetku regionálních kulturních zařízení (53,5 mil. Kč), na podporu českých divadel (23,8 mil. Kč), na veřejné informační služby knihoven (27 mil. Kč) a na jiné kulturní aktivity. **Ministerstvo zemědělství** uvolnilo touto formou dalších **270,6 mil. Kč**, z toho 132,7 mil. Kč obcím a 137,9 mil. Kč krajům především do oblasti lesního hospodářství a agrokomplexu. V kapitole **Ministerstvo dopravy** bylo čerpáno **94,8 mil. Kč** v rámci programu Podpora výstavby a obnovy silnic II. a III. třídy.

Podrobně jsou prostředky uvolněné jednotlivými kapitolami do rozpočtů obcí a krajů hodnoceny v **závěrečných účtech těchto kapitol** za rok 2003.

2.4. Výdaje kapitoly Státní dluh

Prostřednictvím této kapitoly jsou financovány **výdaje na dluhovou službu státu**, tj. úroky a poplatky spojené s obsluhou státního dluhu a dále realizované kurzovní ztráty při splátkách jistiny zahraničního dluhu.

Schválený státní rozpočet pro rok 2003 počítal s celkovými výdaji kapitoly ve výši **23,5 mld Kč**, tj. v návaznosti na předpokládaný růst státního dluhu o 4,6 mld Kč (o 24,2 %) vyššími než byla skutečnost předchozího roku. V průběhu roku byl však vzhledem k vývoji úrokových sazeb na finančních trzích **snížen o 1,0 mld Kč** (zákon č. 252/2003 Sb.) na **22,5 mld Kč**.

Přehled rozpočtových výdajů kapitoly Státní dluh podává následující tabulka:

Tabulka č. 43

v mil. Kč

Ukazatel	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	% Plnění	Index 2003/2002 (%)
		schválený	vč. všech změn			
1	2	3	4	5	5:4	5:2
1. Úrokové výdaje celkem	18 629	23 165	22 087	21 328	96,6	114,5
Na vnitřní dluh	18 300	22 312	21 234	20 922	98,5	114,3
<i>z toho:</i>						
na státní pokladniční poukázky	6 683	7 299	4 397	4 085	92,9	61,1
na střednědobé a dlouhodobé dluhopisy	11 617	15 013	16 837	16 837	100,0	144,9
Na vnější dluh	329	853	853	406	47,6	123,4
<i>z toho:</i>						
na vládní půjčky pro podporu platební bilance	329	314	314	246	78,4	74,7
na půjčky od EIB	0	540	540	160	29,7	-
2. Poplatky	46	200	200	90	45,2	196,9
3. Realizované kurzové ztráty	270	163	211	210	99,7	78,0
Výdaje kapitoly celkem	18 945	23 528	22 498	21 629	96,1	114,2

Skutečné výdaje kapitoly Státní dluh dosáhly v roce 2003 celkové výše **21,6 mld Kč** a zůstaly tak pod úrovní upraveného rozpočtu o 869 mil. Kč, tj. 3,9 % (proti schválenému rozpočtu zaostaly dokonce o 1,9 mld Kč, tj. o 8,1 %). Meziročně však vzrostly o 2,7 mld Kč, tj. o 14,2 % (v roce 2002 pouze o 1,3 mld Kč, tj. o 7,3 %), což souvisí s vysokým růstem schodku státního rozpočtu.

Úrokové výdaje představující 98,6 % celkových výdajů kapitoly **dosáhly výše 21,3 mld Kč a za upraveným rozpočtem zaostaly o 759 mil. Kč, tj. o 3,4 %**. Tyto výdaje jsou tvořeny téměř výhradně úrokovými výdaji na vnitřní dluh. Jejich výše 20,9 mld Kč naplnila státní rozpočet na 98,5 % a proti roku 2002 byla vyšší o 2,6 mld Kč, tj. o 14,3 %.

Úrokové výdaje na vnější (zahraniční) dluh dosáhly výše 406 mil. Kč a tvořily je úroky půjček na podporu platební bilance (od Světové banky a Japonska) ve výši 246 mil. Kč a úroky půjček od Evropské investiční banky ve výši 160 mil. Kč. Jejich nízké čerpání (47,6 % rozpočtu) souvisí zejména s předčasným splacením zbývajících částí vládních půjček na podporu platební bilance ve výši 5,2 mld Kč, z toho 3,9 mld Kč představují předčasné splátky.

Celkové úrokové výdaje byly ovlivněny dvěma základními protichůdně působícími faktory. Na jedné straně dlouhodobý a **akcelerující růst státního dluhu**, který vyvolával růst nákladů na státní dluh a který byl silnější; na druhé straně byl růst úrokových výdajů **tlumen celkově nízkými úrokovými sazbami** v roce 2003. Relevantní úrokové sazby pokračovaly v první části roku 2003 v poklesu k historickým minimům (u 6-ti měsíčních SPP na 2,04 %, u SDD na 2,89 %). Ve druhé části roku 2003 však již nastal dlouhodobý vzestup úrokových sazeb, což vedlo k podstatnému zvýšení výdajů kapitoly v porovnání s podmínkami v první části roku.

Podrobnější informace o hospodaření kapitoly Státní dluh jsou uvedeny v samostatném sešitu E.

2.5. Další běžné výdaje státního rozpočtu

2.5.1. Financování zahraničních úvěrů

Rozpočtové výdaje spojené s financováním vládních a obdobných úvěrů poskytnutých do zahraničí charakterizují následující údaje :

Tabulka č. 44

v mil. Kč

	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	% plnění	rozdíl	index 2003/2002
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
1. Výdaje na čerpání vládních úvěrů	0	0	0	0	x	0	x
2. Výdaje na nárůst pohledávek v NSM převzatých od ČSOB	24,0	96	15,6	0,9	5,8	-14,7	3,8
3. Výdaje na správu a vedení účtů VÚ	60,0	60,0	60,0	60,0	100,0	0	100,0
Výdaje na vládní a obdobné úvěry celkem	84,0	156,0	75,6	60,9	80,6	-14,7	72,5

Celkově bylo ve výdajích na financování zahraničních úvěrů dosaženo rozpočtové úspory ve výši 14,7 mil. Kč, což představuje 19,4 % upraveného rozpočtu. Proti skutečnosti dosažené v roce 2002 bylo čerpání rozpočtových výdajů o cca 23 mil. Kč nižší.

Navyšení pohledávek převzatých od ČSOB se do výdajů státního rozpočtu promítlo jako skluz v účtování z roku 2002. Týkalo se nárůstu pohledávky vůči Afganistanu, k němuž došlo z důvodu korunového krytí splátky vládního úvěru. Likvidace uvedeného clearingového účtu bude realizována následně dovozy zboží a tržby z odprodeje budou odvedeny do příjmů státního rozpočtu.

Správní poplatky za vedení účtů vládních pohledávek byly čerpány v souladu s uzavřenými smlouvami s ČNB a ČSOB.

2.5.2. Stavební spoření

Státní podpora stavebního spoření je realizována na základě zákona č. 96/93 Sb., a jeho novely z roku 1995 o stavebním spoření. Na základě obchodních plánů stavebních spořitelů a vývoje v předcházejících letech bylo ve schváleném rozpočtu na rok 2003 **na tento účel vyčleněno 12 750 mil. Kč**, po úpravách rozpočtu se tato částka zvýšila na **13 271 mil. Kč**.

Ve skutečnosti bylo ze státního rozpočtu stavebním spořitelnám za rok 2002 **poskytnuto celkem 13 261 mil. Kč**. V průběhu roku 2003 však stavební spořitelny vrátily zálohu státní podpory v celkové výši 223 mil. Kč. Jedná se o vrácenou zálohu na předčasně ukončené smlouvy, která jim byla na tyto smlouvy poskytnuta v

předcházejících letech. **Státní podpora stavebního spoření** při započtení vrácené zálohy státní podpory tak odčerpala v průběhu roku 2003 **ze státního rozpočtu částku 13 038 mil. Kč**, což je o 233 mil. Kč pod úroveň upraveného rozpočtu. Tato částka je o **2,2 mld Kč, tj. o 19,7 % vyšší** než v roce 2002, kdy státní rozpočet vynaložil formou státní podpory 11 059 mil. Kč, resp. po vrácení záloh 10 888 mil. Kč.

Ke konci roku 2002 dosáhl celkový počet platných smluv 4 870,6 tis., což představuje proti předcházejícímu roku nárůst o cca 674,2 tis. smluv. **Průměrná výše státní podpory** vyplacená na jednu smlouvu činila **2 723 Kč** a proti roku 2002 se zvýšila o 88 Kč.

Hlavní příčina mající vliv na zvýšení celkové částky státní podpory, která značně zatížila výdajovou část státního rozpočtu roku 2003, spočívala v tom, že ve 2. pololetí roku 2002 se zvýšil zájem o stavební spoření, a to zejména formou maximálních úložek na jednotlivé smlouvy. Tento zájem enormně narostl v důsledku mediálně diskutovaného problému úpravy systému stavebního spoření v rámci reformy veřejných financí v roce 2002. Finanční dopad této diskuse, jež byla uzavřena novelizací zákona č. 96/1993 Sb. schválením zákona č. 423/2003 Sb. Poslaneckou sněmovnou v listopadu loňského roku, který kromě jiného snížil maximální výši státní podpory ze 4 500 Kč na 3 000 Kč, se daleko výrazněji projeví až ve výdajích státního rozpočtu v roce 2004 (počet nových smluv vzrostl v roce 2003 o 1 789 tis., počet platných smluv ke konci roku 2003 meziročně vzrostl o 1 430 tis., tj. o 130 %).

Od roku 1994 se výše státní podpory zvýšila z 284 mil. Kč na 13,3 mld Kč v roce 2003, průměrná výše státní podpory vyplacená na jednu smlouvu se zvýšila z 1 380 Kč na 2 723 Kč a celkový objem poskytnutých úvěrů z 1 mil. Kč na 126,5 mld Kč. Stav vkladů účastníků stavebního spoření se současně zvýšil z 6,4 mld Kč v roce 1994 na 236,8 mld Kč v roce 2003.

2.5.3. Penzijní připojištění

Ze státního rozpočtu jsou od roku 1995 uvolňovány rovněž prostředky na výplatu **státního příspěvku k penzijnímu připojištění**. Na základě zákona č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, **vzniklo 44 penzijních fondů**. K 31.12.2003 bylo činných již pouze **12 penzijních fondů** a počet účastníků dosáhl **2 599,7 tis. osob**, což je o 119,6 tis. osob (o 4,8 %) více než v roce 2002.

Schválený rozpočet na rok 2003 počítal na výplatu státního příspěvku s částkou **3,0 mld Kč**. Na základě čerpání těchto prostředků v průběhu 1. pololetí byl rozpočet **snížen na 2 882 mil. Kč** a rovněž skutečné čerpání dosáhlo výše **2 882 mil. Kč**, což představuje meziroční zvýšení o 137 mil. Kč, tj. o 5,0 %.

2.5.4. Státní podpora hypotečního úvěrování

Cílem programu **státní podpory hypotečního úvěrování** je zvýšení dostupnosti dlouhodobých úvěrů poskytovaných komerčními bankami na výstavbu domů a bytů a pomoc mladým lidem do 36 let zvýšením dostupnosti staršího vlastnického bydlení. Podpora je vyplácena podle nařízení vlády č. 244/1995 a 249/2002 Sb. a spočívá v úhradě části úroku hypotečního úvěru. Od roku 1995 byla poskytována z kapitoly VPS, od roku 1998 z **kapitoly Ministerstva pro místní rozvoj**.

Státní rozpočet na rok 2003 počítal pro tuto formu podpory bytové výstavby s částkou **530 mil. Kč**, ze které bylo **skutečně vyčerpáno 496 mil. Kč** (o 32 mil. Kč více než v roce 2002). Z této částky bylo poskytnuto 399 mil. Kč obyvatelstvu, zbytek čerpaly obce, bytová družstva a právnické a fyzické osoby podnikající v bytové výstavbě. K nedočerpání přidělených rozpočtových prostředků o 34 mil. Kč došlo zejména v položce fyzické osoby mladší 36 let z důvodu metodických a technických problémů při zavádění této nové státní podpory.

Od počátku poskytování státní podpory hypotečního úvěrování bylo uzavřeno již 23,5 tis. smluv. Ke konci roku 2003 převýšil počet aktivních příjemců podpory 19 tisíc osob, z toho bylo v roce 2003 nově uzavřeno téměř 5,5 tis. smluv (o 1,5 tis. více než v roce 2002). Průměrná celková výše všech podporovaných úvěrů dosáhla 1 750 tis. Kč, průměrná úroková sazba všech úvěrů podporovaných v roce 2003 byla 8,45 %.

Další výdaje, čerpané z kapitoly Všeobecná pokladní správa, jsou podrobněji komentovány v souhrnu rozpočtových kapitol, sešit H.

3. Čerpání mzdových prostředků v rozpočtové sféře

Výdaje na platy a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) tvoří **významnou část výdajů státního rozpočtu**. Se mzdovými náklady ústředně řízených příspěvkových organizací, jejichž zaměstnanci jsou odměňováni podle zákona č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, činil v roce 2003 objem těchto výdajů **108,1 mld Kč**.

V uvedeném čerpání prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) jsou zahrnuty **rovněž prostředky v tzv. regionálním školství**, tj. ve školách, předškolních a školských zařízeních zřizovaných samosprávnými orgány. Mzdové prostředky regionálního školství jsou součástí tzv. přímých vzdělávacích nákladů, jejichž rozsah stanoví zákon č. 564/1990 Sb., v platném znění, a jsou rozpočtovány v kapitole MŠMT.

V porovnání **k celkovým výdajům státního rozpočtu** činí **podíl výdajů na platy a ostatní platby** za provedenou práci (ostatní osobní náklady) **13,37 %** a proti roku 2002, kdy podíl dosáhl výše 13,8 %, došlo k mírnému poklesu.

Podíl mzdových výdajů spolu s pojistným na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění, příspěvkem do fondu zaměstnanosti a do fondu kulturních a sociálních potřeb se blíží jedné pětině celkových výdajů státního rozpočtu.

Mimořádný význam této rozpočtové položky je vládou zdůrazněn tím, že kromě stanovení objemu prostředků na platy v podobě závazných ukazatelů státního rozpočtu u organizačních složek státu, ovlivňuje vláda tuto oblast i prostřednictvím **závazných limitů prostředků na platy a počtu zaměstnanců** podle jednotlivých kategorií organizací. Tyto limity schvaluje souběžně s návrhem státního rozpočtu na příslušný rok.

Do prostředků na odměňování zaměstnanců byly v roce 2003 zapojeny **i mimorozpočtové zdroje v celkové výši 730,6 mil. Kč**, z toho z fondu odměn 112,6 mil. Kč a mimolimitní prostředky na vědu a výzkum ve výši 184,0 mil. Kč. Ve srovnání s rokem 2002, kdy mimorozpočtové zdroje dosáhly výše 372,1 mil. Kč, došlo k jejich zvýšení o 358,5 mil. Kč a to především v důsledku jejich zvýšení o 485,9 mil. Kč v kapitole Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Rozhodující podíl těchto zdrojů ve výši 688,8 mil. Kč, byl použit u příspěvkových organizací. K 31. 12. 2003 je evidováno na zůstatcích fondu odměn 162,7 mil. Kč.

Vývoj prostředků na platy, počtu zaměstnanců a průměrných platů za rok 2003 a zejména srovnávání s rokem 2002 je výrazně ovlivněno uskutečněnou **reformou veřejné správy** a s ní související **změnou formy hospodaření z rozpočtové na příspěvkovou u vysokého počtu organizací, změnami ve financování regionálního školství, zvýšením platových tarifů** podle nařízení vlády č. 582, 583 a 584/2002 Sb. a dalšími organizačními vlivy.

Přehled o čerpání a vývoji prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci v organizačních složkách státu a mzdových nákladů u příspěvkových organizací je obsažen v následující tabulce:

Tabulka č. 45

Mzdové prostředky	Skutečnost	Rozpočet 2 0 0 3		Skutečnost	Plnění	Rozdíl	Index
	2002	Schválený	Po změnách	2 0 0 3	v %	v	v %
	v mil.Kč	v mil.Kč	v mil. Kč	v mil. Kč	(4:3)	(4-3)	(4:1)
	1	2	3	4	5	6	7
Org. složky státu	64 895,8	57 696,1	59 166,0	58 768,5	99,3	-397,5	90,6
<i>z toho:</i>							
<i>státní správa</i>	44 116,5	45 150,2	45 558,7	45 248,5	99,3	-310,2	102,6
PO celkem	39 060,5	48 306,4	48 651,8	49 351,8	101,4	700,0	126,3
OSS a PO celkem	103 956,3	106 002,5	107 817,8	108 120,3	100,3	302,5	104,0

Z tabulky je zřejmé, že **závazný ukazatel státního rozpočtu - objem prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci, byl u organizačních složek státu dodržen** jak v celkovém objemu, tak i za státní správu (čerpání na 99,3 %). Obdobný průběh má i plnění dalšího závazného ukazatele státního rozpočtu - objemu prostředků na platy (čerpání na 99,9 %).

Z hlediska jednotlivých kapitol byly překročeny ukazatele v nepatrném rozsahu a při započtení povoleného překročení, přímo poskytovaných prostředků na vědu a výzkum, prostředků fondu odměn a ostatních mimorozpočtových zdrojů, ke skutečnému překročení ukazatelů nedošlo.

Přehled o plnění rozpočtu po změnách u kapitol, které překračují závazné objemy prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci (limity mzdových nákladů), dokládá následující tabulka:

Tabulka č. 46

Platy a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) v %	Kapitoly															
	301 KPR	312 MF	313 MPSV	314 MV	315 MŽP	317 MMR	322 MPO	327 MD	328 ČTU	333 MŠMT	334 MK	344 ÚPV	345 ČSÚ	361 AV	374 SSHR	Celkem
Organizační složky státu		100,29		100,04	100,01				100,53			100,07		100,02		
z toho státní správa		100,40		100,04					100,53			100,07				
Příspěvkové organizace	107,27		108,24	112,37	103,70	100,56	103,32	104,35		101,09	101,31			119,48		101,44
OSS a PO	104,01	100,29	100,15	100,15	101,85	100,08	100,51	100,52	100,53	101,06	101,22	100,07		119,14		100,28
z toho platy																
Organizační složky státu		100,34		100,04					100,54			100,07	100,26		100,20	
z toho státní správa		100,42		100,04					100,54			100,07	100,26		100,20	
Příspěvkové organizace	107,78		108,39	112,12	103,69	100,69	103,59	102,00		100,68	101,19			118,18		101,03
OSS a PO	104,54	100,34	100,15	100,14	101,84	100,10	100,70	100,19	100,54	100,67	101,12	100,07	100,26	117,87	100,20	100,43
Kapitoly po odečtení povoleného překročení, přímo poskytovaných prostředků na vědu a výzkum a mimorozpočtových zdrojů																
Platy a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) v %	301 KPR	312 MF	313 MPSV	314 MV	315 MŽP	317 MMR	322 MPO	327 MD	328 ČTU	333 MŠMT	334 MK	344 ÚPV	345 ČSÚ	361 AV	374 SSHR	Celkem
Organizační složky státu		99,91		99,98	99,95				100,00			100,00		100,00		
z toho státní správa		99,97		99,98					100,00			100,00				
Příspěvkové organizace	99,71		100,00	97,86	99,89	94,78	98,60	63,06		99,95	99,77			99,86		99,63
OSS a PO	99,72	99,91	99,98	99,96	99,92	99,21	99,58	94,60	100,00	99,93	99,76	100,00		99,86		99,42
z toho platy																
Organizační složky státu		99,96		99,98					100,00			100,00	99,89		99,79	
z toho státní správa		99,98		99,98					100,00			100,00	99,89		99,79	
Příspěvkové organizace	100,00		99,81	96,97	99,84	94,48	98,80	59,84		99,52	99,59			98,13		99,20
OSS a PO	99,98	99,96	99,98	99,95	99,89	99,21	99,77	94,20	100,00	99,53	99,61	100,00	99,89	98,17	99,79	99,53

Vyšší čerpání prostředků u příspěvkových organizací (o 700 mil. Kč, tj. o 1,4 %) při současném nedočerpání prostředků u organizačních složek státu (o 398 mil. Kč, tj. o 0,7 %) vedlo k celkovému mírnému překročení za organizační složky státu a příspěvkové organizace jako celek, a to o 303 mil. Kč, tj. o 0,3 %.

Vlivem zapojení povoleného překročení, přímo poskytovaných prostředků na vědu a výzkum, fondu odměn a ostatních mimorozpočtových zdrojů do financování prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci (ostatní osobní náklady) je vykázána úspora čerpání prostředků rozpočtu po změnách ve výši 621 mil. Kč za organizační složky státu a příspěvkové organizace celkem.

Nárůst čerpání prostředků na platy o 3 336,5 mil. Kč, tj. o 3,4 % ve srovnání se skutečností roku 2002, je především výsledkem dynamiky růstu platů, zapracované do návrhu státního rozpočtu na rok 2003, ale i přesunů z ostatních běžných výdajů na pokrytí zvýšení tarifních platů.

Schválený objem prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci na rok 2003 **byl rozpočtovými opatřeními zvýšen celkem o 1 815,4 mil. Kč**, z toho na pokrytí zvýšení tarifních platů o 68,1 mil. Kč. Toto zvýšení vyplynulo z řady dílčích úprav, organizačních a jiných změn a přesunů mezi jednotlivými kategoriemi organizací a výdajových položek, často protichůdným směrem. **Úpravy vyplývaly převážně ze změn právních předpisů.**

Z hlediska jednotlivých typů organizací došlo **u příspěvkových organizací** k celkovému **zvýšení schválených objemů o 345,4 mil. Kč**, ve kterém je zahrnut významný převod z věcných výdajů: **157,9 mil. Kč v regionálním školství** na rozšíření výuky na II. stupni základních škol a **57,9 mil Kč na transformaci vojenských technických ústavů do státních podniků.**

U organizačních složek státu došlo ke zvýšení schválených objemů o 1 470,0 mil. Kč, z toho u státní správy o 408,5 mil. Kč.

Nejvýznamnější úpravy rozpočtu byly provedeny zejména těmito opatřeními:

- **Uvolnění prostředků z kapitoly Všeobecná pokladní správa a převod do této kapitoly v celkové výši 733,4 mil. Kč**, a to:

- **resortu spravedlnosti 327 mil. Kč** na další platy soudců za rok 2001 a 2002 v souvislosti s rozhodnutím Ústavního soudu,
- **resortu financí 154,7 mil. Kč** na platy pro likvidační skupiny agendy okresních úřadů a odstupné zaměstnanců Úřadů pro zastupování státu ve věcech majetkových,
- **resortu vnitra 138,6 mil. Kč**, z toho 109,2 mil. Kč pro příslušníky hasičské záchranné služby krajů, 15,8 mil. Kč na referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii, volby do Senátu a územních zastupitelských sborů a 10,0 mil. Kč na mimořádné dopravně bezpečnostní akce,
- **resortu školství, mládeže a tělovýchovy 27,5 mil. Kč** na pokrytí zvýšení minimální mzdy pro regionální školství,
- **resortu pro místní rozvoj 17,7 mil Kč**, z toho 17,1 mil Kč na strukturální fondy a fondy soudržnosti Evropské unie,
- **resortu zemědělství 16,1 mil. Kč**, z toho 13,9 mil. Kč na zajištění Agrární platební agentury,

- **Českému statistickému úřadu 13,3 mil. Kč**, z toho 11,4 mil. Kč na referendum o přistoupení České republiky k Evropské unii a 1,7 mil. Kč na volby do Senátu a územních zastupitelských sborů,
- **resortu obrany 10,5 mil. Kč** na pyrotechnickou asanaci Vojenského újezdu Rálsko,
- **resortu práce a sociálních věcí 8,5 mil. Kč**, z toho 8,4 mil. Kč na zajištění výplat odškodnění a jednorázové částky účastníkům národního boje za osvobození a dalším osobám pro Českou správu sociálního zabezpečení,
- **resortu zahraničních věcí 5,2 mil. Kč**, z toho 3,3 mil. Kč na zajištění Světové výstavy EXPO 2005 Aichi a 1,9 mil. Kč na zabezpečení Úřadu pro rekonstrukci a humanitární pomoc v Iráku,
- **Úřadu vlády 3,3 mil. Kč**, z toho 2,5 mil. Kč na postupné naplňování Generálního ředitelství státní služby,
- **Státnímu úřadu pro jadernou bezpečnost 3,0 mil. Kč** pro Státní ústav pro jadernou, chemickou a biologickou ochranu k zajištění přípravy na krizové situace,
- **Českému telekomunikačnímu úřadu 2,6 mil. Kč** na pokrytí zvýšení tarifních platů zaměstnanců s vysokou odborností,
- **Ústavnímu soudu 2,4 mil. Kč** na odchodné bývalých soudců,
- **resortu kultury 1,2 mil. Kč** na pokrytí zvýšení minimální mzdy.

Ostatní významnější změny:

- **zvýšení prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci o 580,9 mil. Kč převodem z věcných výdajů z organizačních a účelových důvodů**, z toho 377,3 mil. Kč v resortu obrany, kde 279,4 mil. Kč je na pokrytí důsledků Irácké krize a 68,1 mil. Kč na transformaci Vojenských technických ústavů; 29,5 mil. Kč v resortu práce a sociálních věcí, kde 12,5 mil. Kč je na sběr evidenčních listů od zaměstnavatelů včetně digitalizace a 6,0 mil. Kč na zabezpečení valorizace důchodů; 15,3 mil. Kč v resortu životního prostředí, kde 9,2 mil. Kč je na zajištění převodu hospodaření s pozemky z působnosti zaniklých okresních úřadů; 132,9 mil. Kč v resortu školství, kde 158 mil. Kč je zvýšení na rozšíření výuky na II. stupni základních škol o 2 hod. týdně a 49 mil. Kč je snížení na dotace pro soukromé školy regionálního školství; 15,2 mil. Kč v resortu kultury, kde pro Národní památkový ústav je 4,7 mil. Kč na ochranu architektonického a archeologického dědictví Evropy, 4,2 mil. Kč na programy

regenerace měst a zón, VISK a péče o kultur.dědictví a 3,2 mil. Kč na doplatky mzdy průvodců v památkových objektech do úrovně minimální mzdy; 4,5 mil. Kč pro správu Pražského hradu a 2,7 mil. Kč pro Nejvyšší kontrolní úřad na platovou diferenciaci; 2,6 mil. Kč pro Akademii věd ČR na pokrytí dopadů zavedení karierního řádu a atestací vědeckých pracovníků a na odměny za práce při odstraňování povodňových škod,

- **zvýšení prostředků na platy o 65,5 mil. Kč převodem z věcných výdajů na zvýšení tarifních platů**, z toho 38,2 mil. Kč v resortu spravedlnosti pro soudce a státní zástupce, 18,4 mil. Kč v resortu práce a sociálních věcí pro Úřady práce a 8,4 mil. Kč v resortu zemědělství pro Českou plemenářskou inspekci,

- **zvýšení prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci** o 16,0 mil. Kč **na činnosti spojené s přípravou České republiky na členství v EU**, z toho 9,6 mil. Kč v resortu práce a sociálních věcí a 4,2 mil. Kč v resortu průmyslu a obchodu na strukturální fondy a fondy soudržnosti Evropské unie,

- **zvýšení prostředků na platy a ostatní platby za provedenou práci na vědu a výzkum** z přidělených grantů a účelových prostředků rozpočtovými opatřeními celkem o 224,2 mil. Kč, z toho u organizačních složek státu o 21,9 mil. Kč a z toho v resortu obrany o 14,8 mil. Kč, v resortu zdravotnictví o 2,2 mil. Kč, ve Státním úřadu pro jadernou bezpečnost o 1,2 mil. Kč a v resortu zemědělství o 0,8 mil. Kč. U příspěvkových organizací o 202,3 mil. Kč, z toho v Akademii věd o 183,4 mil. Kč, v resortu kultury o 14,8 mil. Kč a v resortu dopravy o 2,4 mil. Kč,

- **na sportovní aktivity ve vrcholovém sportu** z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy pro Ministerstvo obrany ve výši 74,3 mil. Kč a Ministerstvo vnitra ve výši 50,4 mil. Kč,

- **v resortu zdravotnictví** ze zvýšených příjmů 11,2 mil. Kč na zvýšený podíl mimotarifních složek při usměrňování prostředků na platy,

- z kapitoly Operace státních finančních aktiv bylo převedeno 163,5 mil. Kč, z toho do resortu obrany 134 mil. Kč **pro příslušníky operace Trvalá svoboda-Irák** a 3 mil. Kč **pro příslušníky vojenské nemocnice-Afganistán** a 26,5 mil. Kč do resortu zemědělství na pokrytí platů zaměstnanců Pozemkových úřadů, delimitovaných ze zrušených okresních úřadů.

Průměrné platy

Proti roku 2002, kdy byl nárůst průměrných platů ve výši 10,0 %, došlo v roce 2003 k nárůstu průměrných platů o 11,3 %. Státní rozpočet na rok 2003 počítal oproti schválenému rozpočtu na rok 2002 s nárůstem o 12,4 %. Tento rozpočtovaný nárůst byl především výsledkem zvýšení stupnice platových tarifů cca o 8 % s účinností od 1.1.2003 a promítnutí dopočtu celoročního dopadu zvýšení platových tarifů od března roku 2002. Významným strukturálním vlivem je přesun zaměstnanců ze zrušených okresních úřadů do samosprávné sféry.

Vývoj průměrných platů je uveden v následující tabulce:

Tabulka č. 47

Průměrné platy	Skutečnost	Rozpočet 2003		Skutečnost	Změny (zvýšení, snížení)		
	2002	Schválený	Po změnách	2003	sl.3/sl.2	sl.4/sl.3	sl.4/sl.1
	1	2	3	4	5	6	7
Organizační složky státu celkem	17 691	20 163	20 409	20 786	101,2	101,8	117,5
<i>z toho:</i>							
státní správa	19 231	20 430	20 531	20 958	100,5	102,1	109,0
Příspěvkové org.	14 490	15 029	15 154	15 873	100,8	104,7	109,5
Organizační složky státu a PO celkem	16 301	17 360	17 552	18 136	101,1	103,3	111,3

Průměrný plat, rozpočtovaný na rok 2003 ve výši 17 360 Kč, se v průběhu roku v důsledku úprav objemů prostředků na platy a počtů zaměstnanců vyplývajících z výše uvedených rozpočtových opatření zvýšil na 17 552 Kč, to znamená o 1,1 procent.

V organizačních složkách státu vzrostl skutečný průměrný plat o 17,5 %, z toho **ve státní správě** o 9,0 %. **V příspěvkových organizacích** vzrostly průměrné platy o 9,5 %. Rozdílné nárůsty průměrných platů v jednotlivých resortech jsou způsobeny zejména čerpáním prostředků z kapitoly Všeobecná pokladní správa, prostředků na vědu a výzkum, prostředků z ostatních běžných výdajů použitých na pokrytí dopadů zvýšení tarifních platů a organizačními změnami, tj. především vznikem nových funkčních míst.

Velmi významnými faktory růstu průměrných výdělků bylo **nenaplnění počtu funkčních míst a čerpání mimorozpočtových zdrojů**, které představují **zvýšení o 584 Kč**.

Dosažený průměrný plat za organizační složky státu a příspěvkové organizace celkem je vyšší o 3,3 % než rozpočet po změnách za rok 2003 a o 11,3 % než skutečnost roku 2002. **Dosažení vyššího průměrného platu než je v rozpočtu po změnách souvisí zejména s možností čerpání prostředků za neobsazená funkční místa a s využitím mimorozpočtových zdrojů, včetně fondu odměn.**

Srovnání průměrných platů zaměstnanců rozpočtové sféry s ostatními sektory ekonomiky a zejména **hodnocení meziročního vývoje bylo ovlivněno metodickými změnami** ve zjišťování průměrných mezd nepodnikatelské sféry. Změna spočívá v **rozšíření** rozsahu ekonomických subjektů zahrnovaných do šetření o části resortu **Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra**. Proto byly se zpětnou platností změněny údaje, zveřejněné Českým statistickým úřadem za rok 2002.

Podle statistických informací o zaměstnanosti a mzdách pracovníků za rok 2003 bylo v národním hospodářství celkem dosaženo průměrného výdělku 17 445 Kč (na přepočtené osoby) a proti roku 2002 došlo ke zvýšení o 6,7 %. V podnikatelské sféře dosáhla průměrná mzda 17 377 Kč (na přepočtené osoby) a proti minulému roku vzrostla o 5,9 %. Průměrná mzda nepodnikatelské sféry, která zahrnuje i rozpočtovou sféru, dosáhla výše 17 680 Kč a proti minulému roku vzrostla o 9,3 %.

Z uvedeného je zřejmé, že dynamika růstu průměrných platů v podnikatelské a nepodnikatelské sféře se poměrně výrazně lišila. **Růst platů v podnikatelské sféře byl ve srovnání s nepodnikatelskou sférou o 3,4 procentního bodu pomalejší.** Rychlejší růst průměrných platů v **nepodnikatelské sféře** ovlivnilo především **zvýšení stupnice platových tarifů cca o 8 % od 1. ledna 2003.**

Vzájemné **relace průměrných platů zaměstnanců nepodnikatelské a podnikatelské sféry**, které v roce 2002 činily 98,6 % v neprospěch nepodnikatelské sféry, se změnily **na 101,7 %** v roce 2003. **Rozdíl se meziročně změnil** o 3,1 procentního bodu. Rozdíl ve výši průměrných platů těchto sektorů národního hospodářství se meziročně změnil z -229 Kč v roce 2002 na 303 Kč v roce 2003, tj. **o 532 Kč.**

Průměrné platy zaměstnanců organizačních složek státu a příspěvkových organizací napojených na státní rozpočet, dosáhly v roce 2003 výše 18 136 Kč při meziročním růstu o 11,3 %. Jedná se tedy o růst mírně rozdílný s nepodnikatelským sektorem. Ve srovnání s nepodnikatelskou sférou jsou průměrné platy ve vlastní rozpočtové sféře o 2 procentní body vyšší.

Vzájemné relace průměrných platů zaměstnanců rozpočtové a podnikatelské sféry, které v roce 2002 činily 99,4 % v neprospěch rozpočtové sféry, se změnily na 104,4 % v roce 2003. Rozdíl ve výši průměrných platů těchto sektorů národního hospodářství se tak meziročně změnil z -103 Kč v roce 2002 na 759 Kč v roce 2003, tj. o 862 Kč.

Průměrné platy v rozpočtové sféře byly o 4,0 procentního bodu vyšší než byl průměr za Českou republiku a proti podnikatelské sféře o 4,4 procentního bodu vyšší.

Výše uvedené trendy se promítají i do vývoje reálných mezd. **V roce 2003 se úroveň reálné mzdy v podnikatelské sféře zvýšila o 5,8 % a v nepodnikatelské sféře o 9,2 %.** Ve vlastní rozpočtové sféře se reálné mzdy zvýšily o 11,1 %.

Vývoj počtu zaměstnanců v organizačních složkách státu a příspěvkových organizacích znázorňuje následující přehled:

Tabulka č. 48

Vývoj počtu zaměstnanců	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Změny (zvýšení, snížení)		
		Schválený	Po změnách		sl.3-sl.2	sl.4-sl.3	sl.4-sl.1
	1	2	3	4	5	6	7
OSS celkem	287 091	219 884	221 366	217 148	1 482	-4 218	-69 943
z toho: státní správa	178 495	169 831	170 194	166 586	363	-3 608	-11 909
PO celkem	220 381	264 387	263 654	254 306	-733	-9 348	33 925
OSS a PO celkem	507 472	484 271	485 020	471 454	749	-13 566	-36 018

Skutečný počet zaměstnanců organizačních složek státu a příspěvkových organizací se proti roku 2002 snížil o 36 018 osob, v důsledku převodu 39 131 funkčních míst na územní samosprávné celky. Neobsazeno zůstalo v ročním průměru 13 566 funkčních míst, tj. 2,8 % z rozpočtu po změnách na rok 2003. V roce 2002 bylo neobsazeno v ročním průměru 17 036 funkčních míst. Ve srovnání s rokem 2002 došlo ke zmírnění tohoto jevu a počet neobsazených funkčních míst se meziročně snížil o 3 470.

Stále však dochází k situaci, kdy na základě požadavků rozpočtových kapitol **roste počet systemizovaných**, tj. rozpočtem zajištěných funkčních míst a současně vlivem jejich neobsazení k poklesu skutečných přepočtených počtů. Je to zejména výsledek skutečnosti, že **není stanovena povinnost vázat prostředky za neobsazená funkční místa a tyto prostředky se stávají zdrojem zvyšování průměrných platů.**

Vývoj počtu zaměstnanců je výsledkem protichůdných, zvyšujících a snižujících, vlivů. **K nejvýraznějším zvyšujícím úpravám** v rozpočtu po změnách **došlo v resortu financí** u Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových v souvislosti s vytvořením likvidačních skupin a převzetím správy budov po zrušených okresních úřadech **a v resortu vnitra** na vytvoření funkčních míst pro příslušníky hasičských záchranných sborů krajů.

V průběhu roku 2003 došlo k úpravě schváleným rozpočtem stanoveného počtu zaměstnanců, jejichž platy jsou hrazeny ze státního rozpočtu, znamenající celkové zvýšení **o 749 osob**.

V organizačních složkách státu se zvýšil přepočtený počet zaměstnanců o 1 482 osob, přičemž **ve státní správě došlo ke zvýšení o 363 osob**. **K nejvýraznějšímu zvýšení došlo** v resortu financí (o 647 osob na likvidaci okresních úřadů), dále v resortu vnitra (o 611 osob, z toho 389 pro hasičské záchranné sbory krajů a 210 na sportovní reprezentaci), v resortu obrany (o 409 osob, z toho 217 osob na sportovní reprezentaci a 148 osob na transformaci vojenských technických ústavů), v resortu zemědělství (o 50 osob na zajištění Agrární platební agentury). Na administrativu strukturálních fondů a fondu soudržnosti Evropské unie došlo ke zvýšení o 68 osob (31 v resortu práce a sociálních věcí, 28 v resortu pro místní rozvoj a 9 v resortu průmyslu a obchodu). **Naproti tomu došlo ke snížení počtu zaměstnanců** resortu obrany (o 326 osob v důsledku reorganizace, z toho 140 osob u ústředního orgánu a 186 osob ve složkách obrany), dále z důvodu neobsazených míst o 89 osob (58 osob v Českém statistickém úřadu a 31 osob v Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových).

V příspěvkových organizacích se snížil počet zaměstnanců celkem o 733 osob, z toho v resortu zdravotnictví o 620 osob v ročním přepočtu, vlivem změny formy hospodaření a vyjmutí z regulace zaměstnanosti Zdravotního ústavu Ostrava a stomatologického centra z Národního centra ošetřovatelství a nelékařských oborů.

Vývoj počtu zaměstnanců ve státní správě

Přehled o vývoji počtu zaměstnanců ve státní správě v roce 2003 podává následující tabulka:

Tabulka č. 49

	P o č t y z a m ě s t n a n c ů		
	Státní správa celkem	Ústřední orgány st. spr.	Ústř. řízené org.st.spr. a SOBCPO*)
Schválený rozpočet 2003	169 831	19 123	150 708
Souhrn změn rozpočtu 2003	363	-23	386
z toho:	0		
Zvyšující	767	137	630
Snižující	-385	-199	-186
Převody z (do) ostat. OSSaPO	-60	27	-87
Převody mezi orgány státní správy	41	12	29
Rozpočet po změnách 2003	170 194	19 100	151 094
Nenaplněné počty zaměstnanců	-3 608	-749	-2 859
Skutečnost 2003	166 586	18 351	148 235

*) SOBCPO = složky obrany, bezpečnosti, celní a právní ochrany

Počet zaměstnanců státní správy se v rozpočtu po změnách proti schválenému rozpočtu 2003 v ročním přepočtu **zvýšil o 363 funkčních míst**. Výše uvedená tabulka rozlišuje úpravy podle jejich charakteru. Zdůvodnění významných změn je obsaženo ve výše uvedeném výčtu změn pro organizační složky státu.

4. Kapitálové výdaje státního rozpočtu

4.1. Čerpání výdajů podle druhového třídění

Kapitálové výdaje státního rozpočtu byly v roce 2003 rozpočtovány v celkové výši 54,2 mld Kč, což je proti skutečnosti roku 2002 o 4,5 mld Kč více. Do veřejného sektoru bylo rozpočtováno 45,9 mld Kč (tj. 84,7 % kapitálových výdajů), zbývajících 8,3 mld Kč bylo směřováno podnikatelským subjektům. Základní parametry jednotlivých akcí jsou zaznamenány v **Informačním systému financování programů reprodukce majetku (ISPROFIN)** spravovaném Ministerstvem financí. V této databázi jsou registrovány akce, u kterých se předpokládala účast státního rozpočtu na jejich financování v roce 2003 v celkové výši 30,6 mld Kč. Zbývajících část prostředků byla určena na financování akcí, které byly registrovány až v průběhu roku 2003 a na financování informačních a komunikačních technologií (6,0 mld Kč). Schválené výdaje na financování programů v plné míře zabezpečily pokračování všech investičních akcí přecházejících z roku 2002 do roku 2003 a umožňovaly zahajování akcí v roce 2003 v rozsahu cca 15 mld Kč.

Objem kapitálových výdajů zahrnutých ve schváleném státním rozpočtu byl v průběhu roku zvýšen o 3,3 mld Kč. Změny se týkaly zejména transferů veřejným rozpočtům územní úrovně, které byly navýšeny o 5,7 mld Kč (v kapitole Ministerstva zdravotnictví o téměř 3 mld Kč přesunem z jiných položek a v kapitole VPS o 1,4 mld Kč, z toho 1,15 mld Kč představuje převod prostředků určených na reprodukci majetku v rámci souhrnného dotačního vztahu krajům z neinvestičních na investiční transfery) a investičních transferů příspěvkovým organizacím, které byly navýšeny o 1,0 mld Kč. Naproti tomu investiční dotace podnikatelským subjektům byly sníženy o 2,9 mld Kč a investiční nákupy a související výdaje o 1,1 mld Kč.

Vývoj a strukturu kapitálových výdajů státního rozpočtu ukazuje následující přehled:

Tabulka č.50

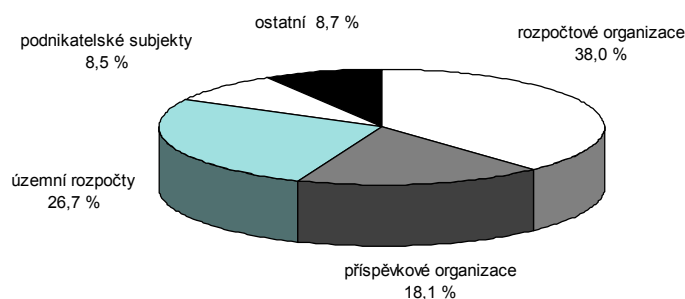
KAPITÁLOVÉ VÝDAJE U K A Z A T E L	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
		1	2				
Státní rozpočet celkem	49,73	54,22	57,48	56,94	99,1	-0,54	114,5
v tom:							
Investiční nákupy a související výdaje	19,63	23,87	22,76	21,63	95,0	-1,13	110,2
Nákup akcií a majetkových podílů	0,13	0,06	0,06	0,07	116,7	0,01	53,8
Investiční dotace podnikatelským subjektům	4,00	8,28	5,34	4,82	90,3	-0,52	120,5
Investiční transfery neziskovým a pod. organizacím	0,74	1,12	0,99	0,91	91,9	-0,08	123,0
Invest. transfery veř. rozpočtům ústřední úrovně	0,02	0,09	0,05	0,29	580,0	0,24	1450,0
Invest. transfery veř. rozpočtům územní úrovně	11,35	10,02	15,71	14,31	91,1	-1,40	126,1
z toho: obcím	9,22	8,72	9,24	8,63	93,4	-0,61	93,6
krajům	2,12	1,30	6,45	5,66	87,8	-0,79	267,0
Investiční dotace příspěvkovým organizacím	13,56	10,23	11,26	10,32	91,7	-0,94	76,1
Investiční převody vlastním fondům	-	-	-	3,49	x	x	x
Investiční půjčené prostředky	0,25	0,00	1,04	0,95	91,3	-0,09	380,0
z toho: veřejným rozpočtům územní úrovně	0,09	0,00	0,98	0,89	90,8	-0,09	988,9
Investiční převody Národnímu fondu	-	0,07	0,16	0,16	100,0	0,00	x
Ostatní kapitálové výdaje	0,03	0,48	0,11	-	x	x	x

Ve skutečnosti byly **kapitálové výdaje státního rozpočtu čerpány ve výši 56,9 mld Kč**, což je o 0,5 mld Kč, tj. o 0,9 % méně než činil upravený rozpočet. Jejich čerpání proti roku 2002 se však výrazně **zvýšilo, a to o 7,2 mld Kč**, tj. o 14,5 % (v roce 2002 vzrostly pouze o 0,2 mld Kč, tj. o 0,3 %). V porovnání s předcházejícím rokem byl největší nárůst zaznamenán v kapitolách Ministerstva zdravotnictví (o 2,7 mld Kč), Ministerstva obrany (o 1,8 mld Kč) a Ministerstva zemědělství (o 1,5 mld Kč). **Podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích státního rozpočtu vzrostl ze 6,62 % na 7,04 %.**

Z níže uvedeného grafu je patrné, že největší podíl kapitálových výdajů byl v souladu s rozpočtem a obdobně jako v roce 2002 **čerpán rozpočtovými organizacemi** - k zabezpečení jejich potřeb vynaložil státní rozpočet **21,6 mld Kč**. Proti předcházejícímu roku se však významně zvýšily investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně (z 11,35 mld Kč na 14,3 mld Kč), příspěvkové organizace vyčerpaly 10,3 mld Kč, podnikatelské subjekty 4,8 mld Kč.

Graf č. 6

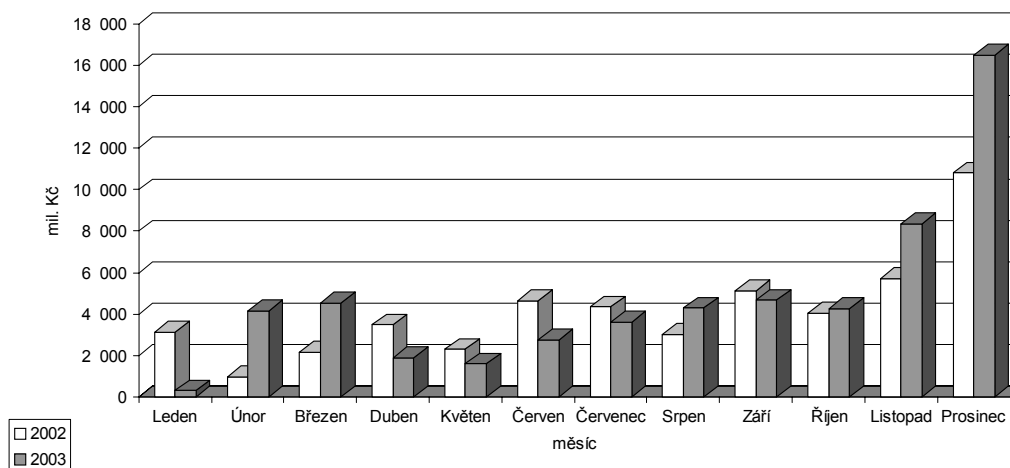
Struktura kapitálových výdajů

Mimořádně vysoké čerpání kapitálových výdajů v závěru roku se po dvou letech přechodného snižování v roce 2003 opět značně zvýšilo. **V měsíci prosinci** bylo čerpáno **29,0 % celoroční skutečnosti** proti 21,7 % v roce 2002 a 23,4 % v roce 2001. **Ve 4. čtvrtletí 2003** bylo čerpáno **51,1 % celoroční skutečnosti**, zatímco v roce 2002 to bylo 41,3 %. Vysoké čerpání finančních prostředků v závěru roku vyvolává pochybnosti o účelnosti a hospodárnosti vynakládání rozpočtových prostředků, ze strany Ministerstva financí jej však nelze ovlivnit.

Vývoj kapitálových výdajů státního rozpočtu v jednotlivých měsících let 2002 a 2003 ukazuje graf:

Graf č. 7

Pozn.: Údaje podle pokladního plnění státního rozpočtu

V následující tabulce je uveden **přehled výdajů rozpočtových kapitol s rozhodujícím podílem** na celkových kapitálových výdajích státního rozpočtu (údaje po vyloučení transferů územním rozpočtům):

Tabulka č.51

INVESTICE - kapitoly ukazatel	v mil. Kč		
	Skutečnost 2002	Skutečnost 2003	Index 2003/2002
Státní rozpočet celkem (bez transferů a půjček VR územní úrovně)	38 299	42 633	111,3
z toho:			
Ministerstvo obrany	10 751	12 567	116,9
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	3 723	4 617	124,0
Ministerstvo dopravy	2 862	4 156	145,2
Ministerstvo vnitra	2 481	3 829	154,3
Ministerstvo zemědělství	2 446	3 544	144,9
Ministerstvo zdravotnictví	2 165	1 848	85,4
Ministerstvo spravedlnosti	919	1 799	195,8
Ministerstvo financí	1 352	1 585	117,2
Ministerstvo průmyslu a obchodu	505	1 334	264,2
Ministerstvo práce a sociálních věcí	970	1 157	119,3
Ministerstvo zahraničních věcí	890	822	92,4
Ministerstvo kultury	341	703	206,2
Ministerstvo životního prostředí	369	540	146,3
Ministerstvo pro místní rozvoj	492	515	104,7
Všeobecná pokladní správa	87	1 240	1425,3

Z jednotlivých rozpočtových kapitol se na celkových kapitálových výdajích státního rozpočtu (bez investičních transferů a půjčených prostředků veřejným rozpočtům územní úrovně) obdobně jako v roce 2002 **nejvíce podílela kapitola Ministerstva obrany, a to 29,5 %**, dále kapitola Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy 10,8 % a kapitola Ministerstva dopravy 9,7 %.

V kapitole Ministerstva obrany bylo v roce 2003 ze státního rozpočtu na kapitálové výdaje **uvolněno 12,6 mld Kč**, což je o 1,8 mld Kč více než v roce 2002. **Podíl kapitoly na celkových kapitálových výdajích** státního rozpočtu (včetně prostředků územním rozpočtům) v roce 2003 **dosáhl 22,1 %** (proti 21,6 % v roce 2002).

Značná část výdajů této kapitoly byla vynaložena na zabezpečení programového okruhu **Rozvoj vzdušných sil, a to 8,8 mld Kč**, v jehož rámci byly na pokračování projektů L-159 čerpány prostředky ve výši 8,1 mld Kč. Armádě ČR bylo k 31.12.2003 dodáno celkem 71 kusů těchto letounů. Na rozvoj pozemních sil bylo vynaloženo 1,8 mld Kč, z toho výdaje na projekt modernizace tanku T – 72 M4 CZ činily 1,6 mld Kč. Zbývající prostředky byly vynaloženy na programové okruhy rozvoj velení a řízení, rozvoj vojenského zpravodajství a topografie, na zabezpečení mezinárodní spolupráce, rozvoj vojenského zdravotnictví, rozvoj logistiky a ochranu životního prostředí, na rozvoj lidských zdrojů a na informační systémy.

V kapitole Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy dosáhlo čerpání kapitálových výdajů **4,6 mld Kč**, tj. o 0,9 mld Kč více než v roce předcházejícím. Největší část prostředků byla obdobně jako v roce 2002 použita **na výstavbu a obnovu budov a staveb veřejných vysokých škol - 1,5 mld Kč**, dále na rozvoj a obnovu MTZ sportu a tělovýchovy - 389 mil. Kč, na rozvoj a obnovu MTZ MU v Brně – 306 mil. Kč, na rozvoj a obnovu MTZ UK v Praze – 267 mil. Kč, na výstavbu a obnovu budov základního školství - 104 mil. Kč; další prostředky ve výši 2,5 mld Kč byly uvolněny z kapitoly Všeobecná pokladní správa.

V kapitole Ministerstva dopravy byly kapitálové výdaje **čerpány ve výši 4,2 mld Kč**, což je o 1,3 mld Kč (o 45,2 %) více než v roce 2002. Největší objem prostředků byl vynaložen **na výstavbu dálničního obchvatu Plzně** a souvisejících přivaděčů, a to 2,4 mld Kč. V rámci programu „Podpora obnovy vozidel regionální a městské hromadné dopravy“ bylo dopravcům, kteří zabezpečují dopravní obslužnost měst a území poskytnuto 600 mil. Kč (dotace ve výši cca 20 - 30 % pořizovací ceny vozidla). Na program „Obnova železniční dopravní infrastruktury po povodni 2002“ byly uvolněny finanční prostředky ve výši 442 mil. Kč pro Správu železniční dopravní cesty, s.o. Na výstavbu trasy IV. C pražského metra bylo Dopravnímu podniku hl. m. Prahy uvolněno 485 mil. Kč.

V kapitole **Ministerstva vnitra** byly kapitálové výdaje čerpány ve **výši 3,8 mld Kč**, tj. o 1,3 mld Kč (o 54,3 %) více než v roce 2002. Největší část (1,1 mld Kč) byla vynaložena na rozvoj a obnovu materiálně-technické základny policie. Na rozvoj a obnovu radiokomunikačního systému hlavních složek IZS – PEGAS bylo vynaloženo 542 mil. Kč, na rozvoj a obnovu materiálně-technické základny systému řízení MV 395 mil. Kč a na podporu rozvoje a obnovy materiálně-technické základny veřejné správy 225 mil. Kč.

V kapitole **Ministerstva zemědělství** byly kapitálové výdaje (bez transferů územním rozpočtům) čerpány ve výši **3,55 mld Kč**, což je o 1,1 mld Kč (o 45,1 %) více než v roce 2002. Prostředky byly použity zejména na výstavbu a technickou obnovu vodovodů a úpraven vod (734 mil. Kč), na protipovodňová opatření (643 mil. Kč), na odstraňování následků povodní (587 mil. Kč) a na výstavbu a technickou obnovu kanalizací a čistíren odpadních vod (579 mil. Kč).

Z kapitálových výdajů **Ministerstva zdravotnictví ve výši 1,8 mld Kč** bylo vynaloženo 693 mil. Kč na výstavbu a technickou obnovu nemocnic a léčebných zařízení v působnosti MZ, 310 mil. Kč na podporu rozvoje a obnovy MTZ fakultních nemocnic, 240 mil. Kč na podporu rozvoje a obnovy MTZ nemocnic ve státním vlastnictví, 163 mil. Kč na podporu rozvoje zdravotní péče a 101 mil. Kč na podporu rozvoje a obnovy MTZ státních léčebných ústavů.

Stejně jako v minulých letech se **státní rozpočet podílel** i v roce 2003 **na kapitálových výdajích územních rozpočtů**. Jejich celkový objem **dosáhl výše 78,7 mld Kč**, z toho v rámci jednotlivých kapitol státního rozpočtu bylo **uvolněno 14,3 mld Kč**. **Podíl státního rozpočtu** na financování investičních potřeb územních rozpočtů tedy činil **18,2 %** (v loňském roce to bylo 16,0 %). Prostředky ve výši **4,6 mld Kč byly uvolněny z kapitoly Všeobecná pokladní správa a 9,7 mld Kč z rozpočtů ostatních** ústředně řízených **kapitol**.

Prostředky kapitoly VPS byly použity zejména na programy „Podpora rozvoje a obnovy MTZ regionálního školství (1,8 mld Kč), „Výstavba a technická obnova školských zařízení v působnosti OkÚ a obcí“ (715 mil. Kč) a na dotace poskytované obcím (1,4 mld Kč) – výstavba infrastruktury, sportovních zařízení, obecních úřadů a kulturních zařízení.

Z ostatních kapitol státního rozpočtu se na kapitálových výdajích územních rozpočtů **nejvíce podílelo Ministerstvo zdravotnictví**. Z rozpočtu této kapitoly bylo vynaloženo celkem **3,6 mld Kč** (v roce 2002 to bylo 517 mil. Kč), a to především na následující investiční programy:

- **Podpora a optimalizace sítě regionálních zdravotnických zařízení**, na který bylo v roce 2003 vynaloženo **2,4 mld Kč**. Náplní programu je realizace investičních akcí, jejichž předmětem jsou především rekonstrukce stávajícího nemovitého majetku, v menší míře jsou budovány objekty zcela nové. Největší částka byla v rámci programu uvolněna pro nemocnici Pelhřimov (téměř 250 mil. Kč);

- **Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálního zdravotnictví**. V programu byly realizovány akce zabezpečující v oblasti regionálního zdravotnictví pořízení, obnovu a provozování ICT, podporu vybavení zdravotnickými prostředky, podporu rozvoje a obnovy MTZ záchranných služeb a podporu rozvoje nemovitého majetku. Na realizaci programu bylo v roce 2003 vyčerpáno celkem **416 mil. Kč**;

- Část programu **Výstavba a technická obnova nemocnic a léčebných zařízení v působnosti MZ** se týká zdravotnických zařízení, jejichž zřizovatelem jsou krajské úřady. V roce 2003 bylo uvolněno **274 mil. Kč** na dostavbu Masarykovy nemocnice v Ústí nad Labem;

- V rámci programu **Podpora rozvoje zdravotní péče bylo v oblasti regionálního zdravotnictví** čerpáno **82 mil. Kč** na programy protidrogové politiky, národního programu kolorektálního karcinomu a další programy.

Z kapitoly **Ministerstvo pro místní rozvoj** bylo na investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně uvolněno **2,1 mld Kč** (v roce 2002 to bylo 1,8 mld Kč), a to zejména na následující programy:

- **Program Výstavba nájemních bytů a technické infrastruktury ve vlastnictví obcí**, na který bylo vynaloženo **793 mil. Kč**. Program zahrnuje klasickou výstavbu nájemních bytů ve vlastnictví obcí a dále od roku 2003 i výstavbu podporovaných bytů. Jeho hlavním cílem je podpořit výstavbu nájemních bytů pro osoby, které jsou v přístupu k bydlení znevýhodněny sociální situací, zdravotním stavem či věkem nebo nepříznivými životními okolnostmi. O tuto formu dotace je stále velký zájem, o čemž svědčí 3 458 podaných žádostí (z toho 444 v roce 2003), přičemž 585 žádostí dosud nebylo vyřízeno;

- **Program Výstavba a technická obnova domů s pečovatelskou službou**, na který bylo v roce 2003 vynaloženo **46 mil. Kč**. Cílem programu je vytvořit podmínky

pro kvalitní a odpovídající bydlení občanů se sníženou soběstačností, zejména občanů v důchodovém věku, a to v domech s pečovatelskou službou tak, aby se mohl stávající bytový fond uvolňovat ve prospěch především mladých domácností. Příjemcem dotace a stavebníkem je obec. Program byl realizován z kapitoly MMR od roku 1997, avšak v roce 2003 byl definitivně ukončen a nahrazen přesněji zacíleným Programem výstavby podporovaných bytů ;

- **Program Podpora regionálního rozvoje**, na který bylo v roce 2003 přes veřejné rozpočty územní úrovně vynaloženo **595 mil. Kč**. Prostředky byly použity na řešení nejnaléhavějších potřeb na poli regionální politiky. Jmenovitě se jedná zejména o programy podpory rozvoje severozápadních Čech, Ostravska, hospodářsky slabých okresů a bývalých vojenských újezdů Ralsko a Mladá;

- **Program obnovy venkova**, jehož cílem je obnova a údržba venkovské zástavby a občanské vybavenosti, komplexní úprava veřejných prostranství, obnova a zřizování veřejné zeleně, rekonstrukce místních komunikací, rekonstrukce a výstavba veřejného osvětlení. Program se soustřeďuje na malé a střední obce a je pokračováním Programu obnovy vesnice, který byl vládou schválen v roce 1991 a postupně je přizpůsobován regionální a venkovské politice EU. V roce 2003 bylo na program vynaloženo **204 mil. Kč**;

- Na **programy zaměřené na odstraňování následků povodní** z roku 2002 bylo v roce 2003 celkem vynaloženo **399 mil. Kč**. Jedná se o programy Podpora obnovy místních komunikací po povodni 2002, Program obnovy venkova po povodni 2002, Podpora obnovy bytového fondu po povodni 2002 a o Podporu hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů po povodni 2002.

Z prostředků kapitoly Ministerstva zemědělství bylo do veřejných rozpočtů územní úrovně poskytnuto **celkem 1 313 mil. Kč**, **převážně na výstavbu a technickou obnovu vodovodů a úpraven vod** a do odvětví lesního hospodářství. **Z prostředků kapitoly Ministerstva průmyslu a obchodu** byly poskytnuty účelové investiční dotace obcím a krajům v úhrnné výši **856 mil. Kč**. Prostředky byly použity zejména na program Výstavba a technická obnova inženýrských sítí průmyslových zón v částce 840 mil. Kč. **Ministerstvo práce a sociálních věcí** přispělo k výstavbě domovů důchodců a ústavů sociální péče a k tomuto účelu **uvolnilo 658 mil. Kč**.

4.2. Výdaje na financování programů reprodukce majetku

Počínaje rokem 1995 jsou výdaje státního rozpočtu na financování programů sledovány podle jejich účelového určení, a to na konkrétních akcích a projektech v **Informačním systému financování programů reprodukce majetku (ISPROFIN)** Ministerstva financí. Tato databáze umožňuje dlouhodobé sledování konkrétních programů a programových okruhů, jak ukazuje následující tabulka:

Tabulka č. 52

v mil.Kč (v %)

Soubor programů reprodukce investičního majetku (odvětví - sektor)	Skutečnost					Rozdíl	Index
	1999	2000	2001	2002	2003	2003-02	2003/02
Výstavba a technická obnova silnic	6 072	3 854	238	45	108	63	241,9
Výstavba a technická obnova dálnic	3 116	1 298	122	1 859	2 416	557	130,0
Výstavba a technická obnova železnic	5 554	3 813	27			0	
Výstavba a tech.obnova staveb MHD vč.pražského metra	39	370	923	502	485	-17	96,6
Obnova dopravní infrastruktury po povodních 2002 1)					4 691	4 691	
Dopravní infrastruktura v působnosti MDS ostatní	332	615	0		7	7	
Dopravní infrastruktura celkem	15 113	9 950	1 310	2 405	7 706	5 301	320,4
Výstavba a obnova vodovodů,kanalizací a ČOV	1 642	1 333	700	1 316	1 313	-3	99,8
Integrovaný záchranný systém				320	542	222	169,4
Výstavba a obnova bytů a domů s pečovatelskou službou	4 248	3 462	3 371	1 490	1 128	-362	75,7
Podpora rozvoje mat.tech. základny sektoru školství 2)	4 432	5 264	6 819	8 211	5 888	-2 322	71,7
Podpora rozvoje mat.tech.základny sektoru kultury vč.obn.NKP	991	1 256	1 393	1 361	1 212	-149	89,0
Podpora rozvoje mat.tech.základny sektoru zdravotnictví 3)	4 783	4 726	4 496	6 632	5 683	-950	85,7
Podpora rozvoje mat.tech.základny sektoru sociální péče 4)	2 427	2 665	3 131	2 297	608	-1 689	26,5
Rozvoj mat.tech.základny celních a finančních úřadů	1 473	1 491	1 236	453	1 747	1 293	385,4
Rozvoj materiálně technické základny policie	750	1 445	528	811	1 199	388	147,8
Rozvoj mat.tech.základny justice a vězeňské služby	827	1 656	1 016	1 679	1 813	134	108,0
Rozvoj materiálně technické základny armády	9 169	11 872	10 567	10 275	12 202	1 927	118,8
Reforma veřejné správy	252	1 696	1 822	160	250	90	155,8
Státní pomoc při obnově území po povodních 2002					3 575	3 575	
Rozvoj a obnova informačních a komunikačních technologií 5)	2 451	3 151	3 738	3 019	4 662	1 643	154,4
Ostatní programy	9 214	14 757	15 527	16 327	16 495	169	101,0
Výdaje státního rozpočtu na programy celkem	59 015	66 284	55 654	56 757	66 024	9 267	116,3

Poznámky : 1) zahrnuje obnovu silnic, dálnic, železnic a pražského metra

2) zahrnuje základní školy,regionální a vysoké školství a dále školská zařízení MO, MV a Mze

3) zahrnuje zdravotnická zařízení obcí, krajů, MZ a dále resortů MO a MV

4) zahrnuje Správu sociálního zabezpečení a ústavy sociální péče

5) od roku 2003 včetně provozních nákladů

Z přehledu je zřejmé, že proti růstu v letech 1999 a 2000 došlo k výraznému snížení výdajů na programy v roce 2001 o 10,6 mld Kč tj. o 16,0 % ve srovnání s rokem 2000 v důsledku zřízení Státního fondu dopravní infrastruktury (SFDI).

V roce 2002 došlo, ve srovnání s rokem 2001, ke zvýšení výdajů na programy reprodukce majetku o 1,1 mld Kč (o 2%) a k podstatným změnám v jejich struktuře. Snížení výdajů na výstavbu bytů a domů s pečovatelskou službou o 1,9 mld Kč bylo kompenzováno dotacemi ze Státního fondu podpory bydlení. Výdaje na reformu veřejné správy poklesly velmi významně především proto, že v roce 2002 byla sídla krajů v podstatě dokončena a snížením výdajů na rozvoj informačních a komunikačních technologií o cca 20 % byl zahájen proces jejich racionalizace. **V roce 2003 došlo k výrazné změně struktury výdajů v důsledku jejich přesměrování na urychlenou nápravu škod způsobených povodní 2002.** Výdaje v tomto směru

dosáhly celkové částky 8,27 mld Kč tj. 12,5 % celkových výdajů. Ke zvýšení výdajů na rozvoj a obnovu ICT o cca 54 % došlo v důsledku metodické změny v této oblasti spočívající v zahrnutí provozních výdajů do programů, kterými jsou tyto procesy řízeny.

Stejně jako v předchozích letech byly některé infrastrukturní programy financovány úvěrem se státní zárukou, které poskytly zahraniční banky. Konkrétně se jedná o úvěr na výstavbu dálnic ve výši 15,0 mld Kč, na modernizaci a opravy mezinárodních silnic 2,0 mld Kč, na modernizaci I. a II. železničního koridoru 23,5 mld Kč a financování integrovaného záchranného systému 4,0 mld Kč.

Přehled o čerpání úvěrů, jejichž dluhová služba je hrazena ze státního rozpočtu, u nichž rozhodující podíl činí úvěry Evropské investiční banky a **směrování dotací poskytnutých ze SFDI** je uveden v následující tabulce.

Tabulka č. 53

v mil.Kč (v %)

Soubor programů reprodukce investičního majetku (odvětví - sektor)	Skutečnost					Rozdíl	Index
	1999	2000	2001	2002	2003	2003-02	2003/02
Výstavba, rekonstrukce, modernizace a opravy silnic	1 418	1 382	1 983	428	2 086	1 658	487,3
Výstavba, rekonstrukce, modernizace a opravy dálnic	1 321	2 744	1 334	1 862	402	-1 460	21,6
Výstavba, rekonstrukce, modernizace a opravy železnic	3 214	6 742	6 809	6 557	2 636	-3 921	40,2
Obnova dopravní infrastruktury po povodních 2002 1)							
Dopravní infrastruktura ostatní		16	184				
Dopravní infrastruktura celkem	5 953	10 884	10 310	8 847	5 124	-5 760	57,9
Výstavba a obnova vodovodů, kanalizací a ČOV	1 403	320	247	616	703	87	114,1
Integrovaný záchranný systém		947	652	979	1 337	358	136,6
Úvěry se státní zárukou celkem	7 356	12 151	11 209	10 442	7 164	-5 315	68,6
Výstavba, rekonstrukce, modernizace a opravy silnic			12 110	14 338	15 044	706	104,9
Výstavba, rekonstrukce, modernizace a opravy dálnic			4 532	6 980	8 095	1 115	116,0
Výstavba, rekonstrukce, modernizace a opravy železnic			10 340	10 785	15 126	4 341	140,2
Obnova dopravní infrastruktury po povodních 2002 1)					2 643	2 643	
Dopravní infrastruktura ostatní			269	6 803	356	-6 447	5,2
Dotace na infrastrukturu ze SFDI	0	0	27 251	38 906	41 264	2 358	106,1

Připočítáme li tyto úvěry a dotace ze SFDI k výdajům státního rozpočtu, pak dostaneme souhrnné údaje o **účasti státního rozpočtu a SFDI na financování programů reprodukce majetku**, jak uvádí následující tabulka:

Tabulka č. 54

v mil.Kč (v %)

Soubor programů reprodukce investičního majetku (odvětví - sektor)	Skutečnost					Rozdíl	Index
	1999	2000	2001	2002	2003	2003-02	2003/02
Souhrn dotací ze státního rozpočtu, úvěrů se státní zárukou a dotací ze SFDI	66 371	78 435	94 114	106 105	114 452	9 704	107,9
z toho :							
Výstavba a technická obnova silnic	7 490	5 236	14 331	14 811	17 238	2 427	116,4
Výstavba a technická obnova dálnic	4 437	4 042	5 988	10 701	10 913	212	102,0
Výstavba a technická obnova železnic	8 768	10 555	17 176	17 342	17 762	420	102,4
Výstavba a tech.obnova staveb MHD vč.pražského metra	39	370	923	502	485	-17	96,6
Obnova dopravní infrastruktury po povodních 2002 1)					7 334	7 334	
Dopravní infrastruktura ostatní	332	631	453	6 803	363	-6 440	5,3
Dopravní infrastruktura celkem	21 066	20 834	38 871	50 158	54 094	3 937	107,8
Výstavba a obnova vodovodů,kanalizací a ČOV	3 045	1 653	947	1 932	2 016	84	104,3
Integrovaný záchranný systém	0	947	652	1 299	1 879	580	144,7

Podíl dotací, úvěrů se státní zárukou a dotací ze SFDI na financování vybraných programových okruhů je uveden v následující tabulce :

Tabulka č. 55

v %

Soubor programů reprodukce investičního majetku (odvětví - sektor)	Skutečnost					Rozdíl 2002-01
	1999	2000	2001	2002	2003	
Výstavba, rekonstrukce a modernizace silnic	11,28	6,68	15,23	13,96	15,06	1,10
Výstavba, rekonstrukce a modernizace dálnic	6,69	5,15	6,36	10,08	9,53	-0,55
Výstavba, rekonstrukce a modernizace železnic	13,21	13,46	18,25	16,34	15,52	-0,82
Výstavba a technická obnova staveb MHD	0,06	0,47	0,98	0,47	0,42	-0,05
Obnova dopravní infrastruktury po povodních 2002 1)					6,41	6,41
Dopravní infrastruktura ostatní	0,50	0,80	0,48	6,41	0,32	-6,09
Dopravní infrastruktura celkem	31,74	26,56	41,30	47,27	47,26	-0,01
Výstavba a obnova vodovodů, kanalizací a ČOV	4,59	2,11	1,01	1,82	1,76	-0,06
Integrovaný záchranný systém		1,21	0,69	1,22	1,64	0,42
Výstavba a obnova bytů a domů s pečovatelskou službou	6,40	4,41	3,58	1,40	0,99	-0,41
Podpora rozvoje mat. tech. základny sektoru školství 2)	6,68	6,71	7,24	7,74	5,14	-2,60
Podpora rozvoje mat. tech. základny kultury vč. obnovy NKP	1,49	1,60	1,48	1,28	1,06	-0,22
Podpora rozvoje mat. tech. základny sektoru zdravotnictví 3)	7,21	6,02	4,78	6,25	4,97	-1,28
Podpora rozvoje mat. tech. základny sektoru sociální péče 4)	3,66	3,40	3,33	2,16	0,53	-1,63
Rozvoj mat. tech. základny celních a finančních úřadů	2,22	1,90	1,31	0,43	1,53	1,10
Rozvoj materiálně technické základny policie	1,13	1,84	0,56	0,76	1,05	0,29
Rozvoj mat. tech. základny justice a vězeňské služby	1,25	2,11	1,08	1,58	1,58	0,00
Rozvoj materiálně technické základny armády	13,81	15,14	11,23	9,68	10,66	0,98
Reforma veřejné správy	0,38	2,16	1,94	0,15	0,22	0,07
Státní pomoc při obnově území po povodních 2002					3,12	3,12
Rozvoj a obnova informačních a komunikačních technologií	3,69	4,02	3,97	2,85	4,07	1,22
Ostatní programy	13,88	18,81	16,50	15,39	14,41	-0,98

Z uvedeného přehledu je zřejmá dlouhodobá **priorita financování dopravní infrastruktury**, a to zejména výstavby a rekonstrukce silnic, výstavby dálnic a modernizace železničních koridorů. Významná pozornost je rovněž věnována výstavbě integrovaného záchranného systému, rozvoji materiálně-technické základny školství, zdravotnictví, sociální péče, soudů a státních zastupitelství.

Vzhledem k tomu, že řada resortů není vybavena odbornými útvary specializovanými na programové financování a projektové řízení, dochází i nadále k nedostatkům jak v přípravě a tak i v realizaci výstavby. Tato situace se projevuje mimo jiné v zahajování nových staveb i za cenu prodlužování lhůt výstavby rozestavěných staveb, rostou náklady staveb v důsledku podcenění jejich přípravy a zadávání a zejména chybí odborná posouzení investičních záměrů z technickoekonomických hledisek.

Vedle těchto dlouhodobých problémů však **rok 2003 přinesl i některé pozitivní posuny**, především ve zkracování lhůt výstavby na nově zahajovaných stavbách, ve zkvalitňování jejich přípravy a v prohloubení kontroly účelového určení prostředků státního rozpočtu a zaručených úvěrů prostřednictvím Českomoravské záruční a rozvojové banky a České spořitelny a.s. Za významnou změnu je třeba rovněž považovat podstatné zvýšení kvality dokumentací programů, které správci programů předkládali Ministerstvu financí v roce 2003 k posouzení a schválení.

5. Mandatorní výdaje

Mandatorní výdaje jsou rozděleny na výdaje ze zákona povinné a na výdaje ostatní, které vyplývají z jiných právních norem, resp. ze smluvních závazků státu. Souhrnné údaje o těchto výdajích jsou uvedeny v následující tabulce:

Tabulka č.56

UKAZATEL	v mil. Kč						
	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
A. MANDATORNÍ VÝDAJE VYPLÝVAJÍCÍ ZE ZÁKONA							
<i>Sociální transfery včetně ochrany zaměstnanců a mandatorních sociálních dotací</i>	305 232	324 385	324 579	322 140	99,2	-2 439	105,5
v tom: Dávky důchodového pojištění (vč. ozbrojených složek)	213 648	225 790	225 999	225 833	99,9	-166	105,7
Dávky nemocenského pojištění	32 732	34 224	34 527	34 437	99,7	-90	105,2
Státní sociální podpora - VPS	33 733	34 600	32 962	32 275	97,9	-687	95,7
Ostatní sociální dávky (bez rezervy)	5 493	6 272	6 188	5 573	90,1	-615	101,5
Podpora v nezaměstnanosti - pasivní	6 210	6 300	7 079	6 949	98,2	-130	111,9
Ochrana zaměstnanců při plateb. neschopnosti zaměstnavatelů	186	250	250	194	77,6	-56	104,3
Mandatorní sociální dotace zaměstnavatelům	-	2 749	2 742	2 731	99,6	-11	x
Dávky sociální péče vyplácené obcemi	13 230	14 200	14 832	14 148	95,4	-684	106,9
Státní příspěvek k penzijnímu připojištění	2 745	3 000	2 882	2 882	100,0	0	105,0
Platba státu do zdravotního pojištění - VPS	30 561	32 250	32 493	32 493	100,0	0	106,3
Výdaje na dluhovou službu	18 629	23 165	22 087	21 328	96,6	-759	114,5
Poplatky dluhové služby	46	200	200	90	45,0	-110	195,7
Majetková újma peněžních ústavů	1 144	911	771	737	95,6	-34	64,4
Příspěvek státu na podporu stavebního spoření	11 059	12 750	13 271	13 261	99,9	-10	119,9
Výdaje na volby a příspěvek politickým stranám	2 271	581	581	496	85,4	-85	21,8
Pozemkové úpravy	500	700	612	612	100,0	0	122,4
Dotace na podporu exportu - MF, EGAP, ČEB	192	703	43	38	88,4	-5	19,8
Transfery státním fondům	2 930	4 730	6 717	6 717	100,0	0	229,2
Výběrová dětská rekreace - dětské domovy a ÚSP	13	14	14	14	100,0	0	107,7
Úřad pro dohled nad družstevními záložnami	32	35	35	35	100,0	0	109,4
Soudní a mimosoudní rehabilitace a odškodnění obětem trestné čin.	23	290	174	30	17,2	-144	130,4
Jednorázová částka účastníkům národního boje a dalším osobám podle z. č. 261/2001 Sb. a odškodnění podle z. č. 172/2002 Sb.	1 000	270	122	122	100,0	0	12,2
Zdravotní péče azylantům a cizincům	53	46	57	51	89,5	-6	96,2
Majetková újma pojištěných z provozování zákon. pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu a nemoci z povolání	141	200	-	-	x	x	x
Dotace na minimální povinný příděl do FKSP státním podnikům	305	330	304	261	85,9	-43	85,6
Bezpečnost a ochrana zdraví při práci	32	36	36	36	100,0	0	112,5
CELKEM MANDATORNÍ VÝDAJE VYPLÝVAJÍCÍ ZE ZÁKONA	377 028	404 596	404 978	401 343	99,1	-3 635	106,4
B. OSTATNÍ MANDATORNÍ VÝDAJE							
I. Výdaje vyplývající z jiných právních norem							
Státní podpora hypotečního úvěrování	464	530	530	496	93,6	-34	106,9
Novomanželské půjčky	11	15	15	7	46,7	-8	63,6
Vyplacení jednorázové náhrady ke zmírnění některých křivd způsobených komunistickým režimem	1	1	1	0	0,0	-1	x
Souhrnné pojištění vozidel	40	35	35	26	74,3	-9	65,0
C e l k e m	516	581	581	529	91,0	-52	102,5
II. Výdaje vyplývající ze smluvních závazků							
Úhrada realizovaných kurzových ztrát jistiny při splátkách zahraničního státního dluhu	270	163	211	210	99,5	-1	77,8
Státní záruky a negarantované úvěry s.o. Správa železniční dopravní cesty podle z. č. 77/2002 Sb.	3 557	12 203	12 203	12 183	99,8	-20	342,5
Platba úroků za úvěry se zárukou poskytnuté nemocnicím	57	75	75	32	42,7	-43	56,1
Vládní úvěry včetně plynárenských VIA a poplatků za vedení účtů	84	1 956	1 876	61	3,3	-1 815	72,6
Transfery mezinárodním organizacím, platby MMF, SB, Fond budoucnosti	989	1 357	1 108	987	89,1	-121	99,8
Vypovězení závazků ČR vůči CME a Housing&Construction	-	-	11 249	11 249	100,0	0	x
C e l k e m	4 957	15 754	26 722	24 722	92,5	-2 000	498,7
CELKEM OSTATNÍ MANDATORNÍ VÝDAJE (B/I AŽ B/II)	5 473	16 335	27 303	25 251	92,5	-2 052	461,4
MANDATORNÍ VÝDAJE CELKEM (A+B)	382 501	420 931	432 281	426 594	98,7	-5 687	111,5
PODÍL NA CELKOVÝCH VÝDAJÍCH SR	50,95	52,92	52,84	52,75	99,8	-0,09	103,5

Schválený rozpočet výdajů mandatorního charakteru na rok 2003 byl rozpočtovými opatřeními **v souhrnu zvýšen o 11,4 mld Kč**. Zvýšení bylo ovlivněno **výsledkem arbitrážního sporu CME vůči ČR a vypořádáním vztahů vůči společnosti Housing&Construction**, které znamenaly dodatečné zvýšení rozpočtu **v souhrnu o 11,2 mld Kč**. Dále byly zvýšeny zejména transfery státním fondům (o 2,0 mld Kč), výdaje na pasivní politiku zaměstnanosti (o 779 mil. Kč), dávky sociální péče vyplácené obcemi (o 632 mil. Kč) a výdaje na stavební spoření (o 521 mil. Kč), při současném snížení výdajů určených na státní sociální podporu (o 1,6 mld Kč), výdajů na dluhovou službu (o 1,1 mld Kč) a dotací na podporu exportu (o 660 mil. Kč).

Skutečné čerpání všech mandatorních výdajů dosáhlo výše 426,6 mld Kč a za upraveným rozpočtem **zaostalo o 5,7 mld Kč** (o 1,3 %). **Mandatorní výdaje vyplývající ze zákona byly čerpány v objemu 401,3 mld Kč** a za upraveným rozpočtem **zaostaly o 3,6 mld Kč** (tj. o 0,9 %). **Nižší čerpání vykázaly zejména sociální transfery, a to o 2 439 mil. Kč** (z toho státní sociální podpora o 687 mil. Kč a dávky sociální péče vyplácené obcemi o 684 mil. Kč) a **výdaje na dluhovou službu (o 759 mil. Kč)**. **Ostatní mandatorní výdaje zůstaly pod úrovní upraveného rozpočtu o 2 052 mil. Kč** zejména vlivem velmi nízkého čerpání výdajů na vládní úvěry (plynárenské VIA).

Celkové mandatorní výdaje vzrostly meziročně o 44,1 mld Kč, tj. o 11,5 % (v roce 2002 činil meziroční růst 28,0 mld Kč, tj. 7,9 %), z toho na mandatorní výdaje vyplývající ze zákona připadá růst o 24,3 mld Kč (o 6,4 %) a na ostatní mandatorní výdaje o 19,8 mld Kč (361,4 %).

Z mandatorních výdajů vyplývajících ze zákona, které v roce 2003 představovaly 94,1 % všech mandatorních výdajů, připadla největší část na **sociální transfery**, a to 322,1 mld Kč (80,3 % těchto výdajů). Na jejich celkovém meziročním zvýšení o 16,9 mld Kč (o 5,5 %) se podílí zejména **růst dávek důchodového pojištění o 12,2 mld Kč** (o 5,7 %), zvýšení **dávek nemocenského pojištění o 1,7 mld Kč** (o 5,2 %) a **růst dávek sociální péče vyplácených obcemi o 0,9 mld Kč** (o 6,9 %). Rovněž výdaje na pasivní politiku zaměstnanosti meziročně vzrostly o 739 mil. Kč (o 11,9 %), naproti tomu výdaje na státní sociální podporu se meziročně snížily o 1,5 mld Kč (o 4,3 %).

Z ostatních zákonných mandatorních výdajů se meziročně zvýšily zejména **transfery státním fondům o 3,8 mld Kč (o 129,2 %)**, **výdaje na dluhovou službu o 2,7 mld Kč (o 14,5 %)**, **výdaje na příspěvek státu na podporu stavebního spoření o 2,2 mld Kč (o 19,9 %)** a **výdaje státu do veřejného zdravotního pojištění o 1,9 mld Kč (o 6,3 %)**.

Meziroční **zvýšení mandatorních výdajů vyplývajících z jiných právních norem** a ze smluvních závazků o téměř 20 mld Kč (o 361,4 %) bylo ovlivněno **úhradou závazků státu vůči CME a společnosti Housing&Construction** v celkové výši **11,2 mld Kč** a **růstem výdajů na státní záruky o 8,6 mld Kč (o 242,5 %)**.

Důsledkem vyšší dynamiky mandatorních výdajů než celkových výdajů (proti roku 1995 vzrostly mandatorní výdaje o 120,3 %, celkové výdaje pouze o 86,9 %) **je růst jejich podílu na celkových výdajích státního rozpočtu**. Ten se zvýšil ze 44,76 % v roce 1995 na 52,75 % v roce 2003, tj. **o 7,99 procentních bodů**; z toho podíl zákonných mandatorních výdajů vzrostl o 7,00 procentních bodů (ze 42,63 % na 49,63 %).

V období 1995-2003 se zvýšil rovněž jejich **podíl na hrubém domácím produktu v b.c. ze 14,02 % na 17,70 %**, tj. **o 3,68 procentních bodů** (v roce 2002 tento podíl činil 16,81 %).

6. Výdaje na podporu výzkumu a vývoje

Zákon č. 579/2002 Sb., o státním rozpočtu ČR na rok 2003, stanovil na financování činností a úkolů v oblasti výzkumu a vývoje pro rok 2003 prostředky v celkovém objemu **13,9 mld. Kč**. Proti roku 2002 se jednalo o **zvýšení o 1,4 mld. Kč**, což představuje nárůst na 111,2 %. Vláda považuje tuto oblast v rámci své rozpočtové politiky za jednu ze svých priorit a ve snaze plnit cíl Lisabonské strategie Evropské unie, který pro oblast přímé podpory výzkumu a vývoje z veřejných rozpočtů stanoví do roku 2010 dosáhnout podpory z veřejných prostředků ve výši 1 % hrubého domácího produktu (HDP), došlo v rámci reformy veřejných financí k meziročnímu navýšení celkového objemu podpory. Rozpočtovaná výše výdajů představovala 0,58 % HDP z predikovaného objemu HDP, což znamená o 0,04 procentního bodu více, než v roce 2002.

V průběhu roku byl schválený rozpočet **rozpočtovými opatřeními snížen o 0,2 mld. Kč na celkových 13,7 mld. Kč**. Ke snížení celkového objemu podpory výzkumu a vývoje v průběhu roku došlo přesunem výdajů výzkumu a vývoje v kapitole Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na podporu výzkumného záměru CESNET – zabezpečení účasti vysokých škol v projektu EU GEANT. Tyto výdaje patří do výdajů na podporu výzkumu a vývoje, avšak jako čerpání závazných ukazatelů výzkumu a vývoje ve smyslu podmínek plynoucích ze zákona č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje) budou vykazovány až od 1. ledna 2004.

Skutečné čerpání výdajů na podporu výzkumu a vývoje dosáhlo **13,4 mld. Kč** a za upraveným rozpočtem zaostalo o 0,3 mld. Kč, tj. o 2,3 %. Nevyčerpaný objem podpory byl převeden do rezervních fondů kapitol a bude použit v následujících letech. Největší podíl výdajů na výzkum a vývoj připadl jako každý rok na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které skutečně vyčerpalo celkem 4,6 mld Kč, tj. 95,8 % upraveného rozpočtu kapitoly a 34,3 % celkového objemu podpory této oblasti ze státního rozpočtu. Tato rozpočtová kapitola zaznamenala proti roku 2002 objemově druhé nejvyšší zvýšení skutečných výdajů – o 0,4 mld Kč, tj. o 9,5 %. Absolutně nejvyšší zvýšení čerpání zaznamenala Grantová agentura, a to o 0,6 mld. Kč. Zvýšení skutečných výdajů v porovnání s předchozími roky u těchto, případně ostatních kapitol, nebo naopak u Akademie věd jejich snížení, bylo ovlivněno především zákonem č. 130/2002 Sb. Ten stanovil, že finanční prostředky podpory výzkumu a vývoje budou uvolňovány příspěvkovým organizacím přímo poskytovateli, tedy nikoliv prostřednictvím rozpočtových opatření a následných výdajů z rozpočtů jejich zřizovatelů.

Pro meziroční porovnávání nárůstu výdajů na výzkum a vývoj je proto vhodnější zvolit ukazatele schválených rozpočtů let 2002 a 2003. Podle nich nejvíce vzrostly výdaje Akademii věd, a to o 0,5 mld. Kč, tj. o 16,1 %, dále Ministerstvu školství mládeže a tělovýchovy o 0,3 mld. Kč, tj. o 6,4 % a také Ministerstvu obrany o 140 mil. Kč, tj. o 35,9 %. Zvýšení objemů výdajů na tuto oblast nicméně souhrnně zaznamenaly téměř všechny sledované kapitoly. Stagnovaly jen výdaje kapitoly Ministerstva vnitra a sníženy byly výdaje kapitol Ministerstva kultury a Českého báňského úřadu.

Tabulka č. 57

UKAZATEL	v mil. Kč						
	Skutečnost	Rozpočet 2003		Skutečnost	Plnění	Rozdíl	Index
	2002	schválený	po změnách	2003	v % (4:3)	(4-3)	2003/2002 (4:1)
1	2	3	4	5	6	7	
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	12 276,1	13 920,6	13 741,3	13 425,0	97,7	-316,3	109,4
v tom:							
Kancelář prezidenta republiky	0,0		0,2	0,2	100,0		x
Poslanecká sněmovna Parlamentu	0,2				x		x
Úřad vlády České republiky	8,5	14,5	14,5	13,2	91,0	-1,3	155,3
Bezpečnostní informační služba	5,3	5,4	5,4	4,4	81,5	-1,0	83,0
Ministerstvo zahraničních věcí	16,9	18,8	18,8	16,3	86,7	-2,5	96,4
Ministerstvo obrany	398,4	530,6	544,0	508,6	93,5	-35,4	127,7
Národní bezpečnostní úřad	17,3	19,2	15,9	14,0	88,1	-1,9	80,9
Ministerstvo práce a sociálních věcí	51,6	91,4	91,4	76,0	83,2	-15,4	147,3
Ministerstvo vnitra	19,8	19,1	19,8	19,7	99,5	-0,1	99,5
Ministerstvo životního prostředí	406,7	564,0	561,7	527,8	94,0	-33,9	129,8
Grantová agentura České republiky	612,8	1 197,1	1 195,6	1 183,0	98,9	-12,6	193,0
Ministerstvo průmyslu a obchodu	1 083,5	1 195,0	1 207,0	1 205,2	99,9	-1,8	111,2
Ministerstvo dopravy	95,2	117,5	96,1	95,8	99,7	-0,3	100,6
Ministerstvo zemědělství	526,8	582,4	586,4	586,4	100,0		111,3
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	4 183,7	4 981,9	4 761,2	4 583,3	96,3	-177,9	109,6
Ministerstvo kultury	112,7	82,6	79,5	79,4	99,9	-0,1	70,5
Ministerstvo zdravotnictví	733,5	738,7	739,5	730,8	98,8	-8,7	99,6
Ministerstvo spravedlnosti	15,3	16,1	16,1	16,0	99,4	-0,1	104,6
Ministerstvo informatiky			21,5	21,5	x		x
Český úřad zeměměřičský a katastrální	30,6	24,1	24,3	24,3	100,0		79,4
Český báňský úřad	20,2	22,6	22,5	22,5	100,0		111,4
Akademie věd České republiky	3 888,9	3 651,1	3 670,2	3 647,3	99,4	-22,9	93,8
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	42,4	48,5	49,7	49,3	99,2	-0,4	116,3
Okresní úřady	5,8				x		x
Z celku:							
Institucionální výdaje na výzkum a vývoj	6 996,5	7 885,6	7 736,9	7 597,6	98,2	-139,3	108,6
Účelové výdaje na výzkum a vývoj	5 279,6	6 035,0	6 004,4	5 827,4	97,1	-177,0	110,4

Z prostředků kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy byla realizována institucionální podpora výzkumu a vývoje ve výši 3,3 mld. Kč, což znamenalo proti roku 2002 zvýšení o 3,1 %. Jednalo se o podporu výzkumných záměrů zaměřených na dlouhodobý rozvoj činnosti výzkumných institucí a podporu specifického výzkumu na vysokých školách. Objem výdajů institucionálních prostředků byl během roku snížen o prostředky na již zmíněnou podporu veřejných vysokých škol - výzkumného záměru CESNET. Fakticky byly tedy institucionální výdaje vyšší cca o 0,2 mld. Kč. V roce 2003 byly vyhodnoceny všechny výzkumné záměry institucí v resortu školství. Hodnocení bylo zaměřeno na plnění základních cílů a na odbornou kvalitu. Účelová podpora výzkumu a vývoje z kapitoly MŠMT byla realizována ve výši 1,3 mld. Kč, což představovalo navýšení proti roku 2002 o 30,0 %. Podpora směřovala na tyto programy: Výzkumná centra-LN, Informační zdroje pro výzkum a vývoj-LI, Zpřístupňování výsledků výzkumu a vývoje-LP a Podpora začínajících pracovníků ve výzkumu a vývoji. V rámci kapitoly byla realizována podpora mezinárodní spolupráce ČR ve výzkumu a vývoji prostřednictvím programů EUPRO, COST, EUREKA, KONTAKT a INGO. Na výzkum a vývoj vysokým školám bylo v roce 2003 vynaloženo celkem 3,3 mld. Kč, což je o 0,1 mld. Kč, tj. o 2,9 % méně než v roce 2002.

Prostřednictvím kapitoly Akademie věd bylo na výzkum a vývoj vynaloženo celkem 3,7 mld. Kč, což je o 0,2 mld. Kč, tj. o 5,7 % méně než v roce 2002. S ohledem na zákon č. 130/2002 Sb. však toto snížení neznamená nižší výdaje výzkumných institucí Akademie věd, naopak, jak bylo již uvedeno, tyto výdaje významně vzrostly. Podíl institucionálních výdajů na celkové podpoře výzkumu a vývoje kapitoly v roce 2003 činil 86,5 %, což představuje zvýšení o 17,3 procentního bodu oproti podílu 69,2 % v roce 2002.

Ministerstvo průmyslu a obchodu vynaložilo na výzkum a vývoj celkem 1,2 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2002 došlo ke zvýšení výdajů o 0,1 mld. Kč, tj. o 9,1 %. Jednalo se pouze o účelové prostředky výzkumu a vývoje. Téměř veškeré prostředky byly čerpány na řešení projektů průmyslového výzkumu a vývoje (155 nově zahájených projektů a 156 projektů z předchozích let). Prostředky byly použity na následující programy: Program Konsorcia – produktivita a technologie pro průmysl (641 mil. Kč), Program Progres – zvýšení výkonnosti českého průmyslu (453 mil. Kč), Rozvoj center špičkových průmyslových výrobků a technologií (63 mil. Kč), Projekt ATLAS-CERN (17 mil. Kč), Revitalizace montovaných skeletových objektů (3 mil. Kč) .

Podpora státního rozpočtu v oblasti výzkumu a vývoje byla v roce 2003 realizována formou účelové podpory a institucionální podpory. Účelová podpora výzkumu a vývoje znamená poskytování účelových dotací na řešení projektů výzkumu a vývoje fyzickým a právnickým osobám, včetně příspěvkových organizací a organizačních složek státu. Institucionální podpora představuje poskytnutí prostředků na výzkumný záměr příspěvkových organizací, organizačních složek státu i jiných právnických osob, na specifický výzkum na vysokých školách nebo na mezinárodní spolupráci České republiky.

Čerpání podpory výzkumu a vývoje bylo ovlivněno novým zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu a vývoje). Zákon a jeho prováděcí předpisy mnohem podrobněji upravují oblast financování výzkumu a vývoje ze státního rozpočtu, nově zahrnují i podporu této oblasti z prostředků územních rozpočtů a podrobně upravují hodnocení výzkumných záměrů a projektů výzkumu a vývoje. Mimo jiné ovlivňují i strukturu čerpání prostředků na výzkum a vývoj podle jednotlivých kapitol státního rozpočtu tím, že proti rozpočtovým pravidlům je umožněno poskytovatelům (jednotlivým správcům rozpočtových kapitol a územním orgánům) uvolňování prostředků přímo i příspěvkovým organizacím, které mají jiného zřizovatele. Protože tento nový postup při uvolňování prostředků začal být využíván od poloviny roku 2002, ovlivnil porovnání výdajů jednotlivých kapitol na výzkum a vývoj s rokem 2003.

Z celkových výdajů ve výši 13,4 mld. Kč, vynaložených ze státního rozpočtu v roce 2003 na podporu výzkumu a vývoje, připadlo na účelové výdaje 5,8 mld. Kč, tj. 43,3 % a na institucionální výdaje 7,6 mld. Kč, tj. 56,7 %. Stanovený rozpočet po změnách byl u účelových výdajů splněn na 97,5 % a u institucionálních výdajů na 98,2 %. Ve srovnání s předchozím rokem 2002 účelová podpora vzrostla o 0,5 mld. Kč, tj. o 9,4 % a institucionální podpora vzrostla o 0,6 mld. Kč, tj. o 8,6 %.

7. Výdaje na státní správu

”Státní správa”¹ z hlediska státního rozpočtu představuje ministerstva a další státní orgány a instituce (celkem něco přes 2/3 z celkového počtu 41 kapitol státního rozpočtu). V jejich působnosti vykonávají činnost desítky organizačních složek, jako např. územní finanční orgány (tvořící 8 finančních ředitelství a přes 200 finančních úřadů), celní orgány (Generální ředitelství cel, 8 celních ředitelství a přes 90 celních úřadů), úřady práce (přes 70), pozemkové úřady, veterinární správa (přes 70 složek), zastupitelské úřady, Česká správa sociálního zabezpečení, katastrální úřady, zeměměřičské a katastrální inspektoráty, Státní plavební správa, Úřad pro civilní letectví, Puncovní úřad, Česká obchodní inspekce, inspektoráty bezpečnosti práce a další. Součástí státní správy jsou i některé složky Ministerstva obrany vč. Armády ČR a Ministerstva vnitra vč. Policie ČR (regionální a další složky), dále soudnictví (cca 100 soudů), státní zastupitelství a vězeňská služba. Jde tedy o subjekty, které svojí činností zabezpečují a podporují chod státní správy.

V orgánech a organizačních složkách státní správy v roce 2003 pracovalo celkem téměř 167 tis. zaměstnanců a na jejich činnost bylo ze státního rozpočtu vynaloženo celkově 94,7 mld Kč.

Tabulka č. 58

Počty zaměstnanců a výdaje na státní správu v roce 2003:

Ukazatel	Počet zaměstnanců	v počtu osob a v mil. Kč					
		Výdaje celkem		Běžné výdaje skuteč.	v tom:		Kapitálové výdaje skuteč.
		Rozpočet po změnách	Skutečnost		platy, ost. platby za prov.práci a pojistné	ost. běž. výdaje	
Státní správa celkem	166 586	96 801	94 654	85 950	60 814	25 136	8 704
z toho:							
Ministerstvo vnitra	71 941	36 244	36 490	34 019	26 345	7 674	2 471
Ministerstvo spravedlnosti	22 040	16 157	15 566	14 179	10 614	3 565	1 387
Ministerstvo financí	26 274	13 167	12 955	11 578	8 585	2 993	1 377
Ministerstvo práce a soc. věcí	14 003	7 367	6 727	6 340	3 853	2 487	387
Ministerstvo zahranič. věcí	2 097	4 599	4 399	3 623	708	2 915	776
Ministerstvo zemědělství	6 262	3 425	3 212	2 705	2 006	699	507
Ministerstvo obrany	4 569	3 149	3 095	2 770	1 963	807	325
Vybraná ministerstva celkem	147 186	84 108	82 444	75 214	54 074	21 140	7 230

¹ Pojem "státní správa" není obsahově jednoznačně definován, proto dále uváděné údaje mají pouze orientační charakter (mj. také z důvodu přijetí nové vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, a změn vyplývajících z reformy veřejné správy – přechodu působností z centra na ÚSC, zrušení okresních úřadů apod.); uvedené skutečnosti relativizují rovněž meziroční srovnání. Pro zjednodušení sumarizací byly do výdajů státní správy v r. 2003 u vybraných paragrafů zahrnuty celé seskupení položek 50, 51 a 61 (v r. 2002 byl sumarizován výběr jednotlivých položek).

Celkové výdaje státního rozpočtu na státní správu **byly čerpány na 97,8 % rozpočtu po všech změnách** (úspora ve výši 2,1 mld Kč) a **meziročně vzrostly o 8,8 mld Kč, tj. o 10,2 %**. **Z celkových výdajů na státní správu v roce 2003 představovaly běžné (neinvestiční) výdaje 90,8 %** (v roce 2002 to bylo 91,9 %), zbytek připadl na kapitálové výdaje. Největší objem neinvestičních výdajů – celkem 60,8 mld Kč, tj. 64,2 % všech výdajů byl použit na platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci včetně povinného pojistného placeného zaměstnavatelem (v roce 2002 byl tento podíl 64,4 %). Tyto výdaje, resp. jejich rozhodující část – mzdové prostředky – jsou podrobněji vyhodnoceny v předchozím bodě 2.3.2. této zprávy.

Počet zaměstnanců pracujících ve státní správě v roce 2003 dosáhl **166,6 tis. osob** průměrného přepočteného stavu, což ve srovnání s upraveným limitem (170,2 tis. osob) představovalo **úsporu 3,6 tis. osob a plnění na 97,9 %**. **Meziročně** jejich počet vzrostl o 5 816 osob, tj. o 3,6 %.

Rozhodující část výdajů na státní správu byla vynaložena na činnost resortů zabezpečujících **vnitřní bezpečnost státu** (Policie ČR v rámci Ministerstva vnitra), **právní ochranu** (soudy, státní zastupitelství a vězeňská služba v rámci Ministerstva spravedlnosti), **správu daní a poplatků** (finanční a celní úřady v rámci Ministerstva financí), **sociální oblast** (úřady práce, Česká správa sociálního zabezpečení, Český úřad bezpečnosti práce, inspektoráty bezpečnosti práce v rámci MPSV), správu v působnosti **pozemkových úřadů** (v rámci Ministerstva zemědělství), **obranu** (Ministerstvo obrany a některé správní složky Armády ČR) a **zahraniční věci** (zastupitelské úřady v rámci MZV).

Podíl těchto kapitol na celkových výdajích na státní správu v roce 2003 **představoval 82,4 mld Kč, tj. 87,1 %** (z toho na běžných výdajích 87,5 % a na kapitálových výdajích 83,1 %) při 88,4 % podílu na celkovém počtu zaměstnanců ve státní správě. Proti roku 2002 vzrostly výdaje těchto nosných resortů o 5,5 mld Kč, tj. o 7,2 %, tedy pomaleji než za celou státní správu.

Nejvíce – téměř 39 % - se na celkových výdajích na státní správu **podílelo Ministerstvo vnitra** (z toho na běžných výdajích 39,6 % a na kapitálových výdajích 28,4 %), při podílu na počtu zaměstnanců 43,2 %. **Ministerstvo spravedlnosti se na výdajích na státní správu podílelo 16,4 %** při podílu na počtu zaměstnanců 13,2 % a **Ministerstvo financí 13,7 %** u výdajů a 15,8 % u zaměstnanců.

Celkové výdaje na jednoho zaměstnance státní správy v roce 2003 představovaly v průměru **568 tis. Kč**, z toho běžné výdaje činily 516 tis. Kč (z nich osobní výdaje 365 tis. Kč) a kapitálové výdaje 52 tis. Kč. Proti předchozímu roku vzrostly celkové výdaje o 6,4 %, z toho běžné výdaje o 5,1 % (z nich osobní výdaje o 6,1 %), a kapitálové výdaje o 20,4 %.

Nejvíce výdajů na 1 zaměstnance státní správy bylo vynaloženo u nově zřízeného **Ministerstva informatiky - 2 227 tis. Kč** (MI vzniklo k 1. lednu 2003 a kromě kompetencí bývalého Úřadu pro veřejné informační systémy na něj přešly v plném rozsahu kompetence na úseku spojů – převodem z MDS, nyní MD, a kompetence v oblasti elektronického podpisu od Úřadu pro ochranu osobních údajů), u **Ministerstva zahraničních věcí - 2 098 tis. Kč** (proti roku 2002 pokles o 7,6 % způsoben zejména nižšími nákupy služeb v důsledku úhrady účelových nákladů na zajištění Summitu NATO v Praze v roce 2002, dále poklesem kursu USD vůči Kč a částečně také vlivem nárůstu počtu zaměstnanců; absolutní výdaje kapitoly meziročně mírně vzrostly), u **Ministerstva dopravy - 2 016 tis. Kč** (meziroční nárůst o 83,3 % související s nárůstem jak běžných, tak kapitálových výdajů, ovlivněných zejména převodem prostředků určených na odstraňování následků povodní 2002 ve výši 4,7 mld Kč, a prostředků na projekt dálničního obchvatu Plzně v částce 2,5 mld Kč), u **Ministerstva kultury - 1 250 tis. Kč** (nárůst o 96,8 % ovlivněn zejména úhradou prokázaných nákladů vzniklých České pojišťovně, a.s. v souvislosti s prohlášením pozůstatků středověkého židovského hřbitova na Novém Městě Pražském v Praze 1 za kulturní památku v návaznosti na usn. vlády č. 322/2000, dále nárůstem platů a v oblasti kapitálových výdajů použitím prostředků z rezervního fondu a z Fondu solidarity EU) a u **Státního úřadu pro jadernou bezpečnost - 1 248 tis. Kč** (proti roku 2002 nárůst o 2,9 %).

Nejméně prostředků na 1 zaměstnance státní správy připadlo na kapitoly **Český úřad zeměměřický a katastrální - 366 tis. Kč** (nárůst o 4,0 %), **Ministerstvo zdravotnictví - 464 tis. Kč** (meziroční srovnání je omezené, neboť byl zvýšen počet zaměstnanců z 582 v roce 2002 na 3 455 v roce 2003, a současně s tím i odpovídající výdaje, a to v důsledku zejména následujících organizačních změn: převod majetku a závazků zrušeného Centra pro české občany působící v zahraničí na MZdr., přeměna hygienických stanic z příspěvkové formy hospodaření na organizační složky státu, převod psychiatrických léčeben z působnosti zrušených okresů na MZdr.), **Ministerstvo práce a sociálních věcí - 480 tis. Kč** (zvýšení o 2,8 %), **Správa státních hmotných rezerv - 512 tis. Kč** (pokles o 6,3 % způsoben absolutním snížením výdajů, zejména na nákup služeb, při současném nárůstu počtu zaměstnanců ze 442 na 464 osob).

Celkové výdaje na státní správu v roce 2003 představovaly 11,7 % všech výdajů státního rozpočtu (nárůst o 0,3 procentního bodu), z toho běžné výdaje činily 11,4 % všech neinvestičních výdajů státního rozpočtu (v roce 2002 to bylo 11,3 %) a investiční výdaje 15,3 % všech kapitálových výdajů (v roce 2002 činily 14,0 %).

Výdaje na státní správu bez vybraných resortů (jejichž činnosti nemají jednoznačně administrativní charakter), uvedených v předchozí tabulce, představovaly **1,5 % všech výdajů státního rozpočtu**, z toho běžné výdaje 1,4 % a kapitálové výdaje 2,6 % (v roce 2002 tyto podíly činily 1,5 %, 1,4 % a 2,4 %).

Jestliže **v roce 2003 bylo vynaloženo z prostředků státního rozpočtu v průměru na 1 obyvatele České republiky 79,3 tis. Kč** všech výdajů (z toho běžných 73,7 tis. Kč a kapitálových 5,6 tis. Kč), pak **státní správa "stála" 1 obyvatele 9,3 tis. Kč** (z toho běžné výdaje představovaly 8,4 tis. Kč a kapitálové výdaje 0,9 tis. Kč) **a po vyloučení výdajů na výše uvedené vybrané resorty 1 197 Kč**. Z hlediska **meziročního srovnání v předchozím roce 2002** dosáhly uvedené ukazatele těchto hodnot: podíl všech výdajů státního rozpočtu na 1 obyvatele 73,7 tis. Kč (z toho běžných 68,8 tis. Kč a kapitálových 4,9 tis. Kč) a podíl výdajů státní správy na 1 obyvatele 8,4 tis. Kč (z toho běžné výdaje 7,7 tis. Kč a kapitálové výdaje 0,7 tis. Kč), resp. po vyloučení uvedených resortů 1 098 Kč.

8. Výdaje státního rozpočtu podle odvětvového členění

Odvětvové členění výdajů státního rozpočtu má za cíl především transparentně interpretovat směry vládní rozpočtové politiky a finanční zajištěnost jednotlivých funkcí státu. Toto členění odhlíží od všech ostatních hledisek, která do funkčního členění nepatří, a naopak agreguje jednotlivé funkční kategorie výdajů podle účelu, na které jsou peníze státního rozpočtu vynakládány.

Přehled o výdajích státního rozpočtu podle odvětvového (funkčního) hlediska podává následující tabulka:

Tabulka č. 59

Výdaje státního rozpočtu podle odvětvového členění

v mld Kč

Rozp. skup.	U K A Z A T E L	Rozpočet 2003			Skutečnost 2003	% plnění 4:3	Index 2003/02 4:1	Rozdíl 2003-02 4-1
		Skutečnost 2002	schválený	po změnách				
		1	2	3	4	5	6	7
1	Zemědělství a lesní hospodářství	16,28	18,08	21,70	21,60	99,5	132,7	5,3
	z toho: Zemědělská a potravinářská činnost a rozvoj	7,73	6,86	8,20	8,16	99,5	105,6	0,4
2	Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	35,27	40,90	56,11	54,30	96,8	154,0	19,0
	v tom: Průmysl, stavebnictví, obchod a služby	9,22	9,50	7,92	8,00	101,0	86,8	-1,2
	Doprava	16,06	15,19	28,17	27,82	98,8	173,2	11,8
	Vodní hospodářství	3,82	4,78	5,80	5,48	94,5	143,5	1,7
	Spoje	0,29	0,39	0,42	0,38	90,5	131,0	0,1
	Všeob. hosp. záležitosti a ost. ekon. funkce	5,88	11,04	13,80	12,62	91,4	214,6	6,7
3	Služby pro obyvatelstvo	168,28	175,07	181,00	180,06	99,5	107,0	11,8
	v tom: Vzdělávání	86,20	90,79	92,55	92,43	99,9	107,2	6,2
	Kultura, církev a sdělovací prostředky	6,87	7,29	7,01	6,79	96,9	98,8	-0,1
	Tělovýchova a zájmová činnost	2,61	2,40	2,67	2,63	98,5	100,8	0,0
	Zdravotnictví	46,74	44,11	48,52	48,47	99,9	103,7	1,7
	Bydlení, komunální služby a územní rozvoj	17,22	17,92	19,73	19,41	98,4	112,7	2,2
	Ochrana životního prostředí	3,27	3,77	4,19	4,07	97,1	124,5	0,8
	Ostatní výzkum a vývoj	5,36	8,79	6,33	6,26	98,9	116,8	0,9
4	Sociální věci a politika zaměstnanosti	317,15	326,49	327,61	325,84	99,5	102,7	8,7
	v tom: Dávky a podpory v sociálním zabezpečení	291,59	304,34	302,87	301,81	99,7	103,5	10,2
	Politika zaměstnanosti	9,89	11,03	13,51	13,17	97,5	133,2	3,3
	Sociální péče a pomoc a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti	15,67	11,12	11,23	10,86	96,7	69,3	-4,8
5	Bezpečnost státu a právní ochrana	93,61	100,13	101,65	101,69	100,0	108,6	8,1
	v tom: Obrana	40,61	43,92	44,29	44,57	100,6	109,8	4,0
	Civilní připravenost na krizové stavy	2,35	1,52	1,58	1,48	93,7	63,0	-0,9
	Bezpečnost a veřejný pořádek	29,52	31,99	31,47	31,52	100,2	106,8	2,0
	Právní ochrana	14,84	16,43	16,89	16,60	98,3	111,9	1,8
	Požární ochrana a integr. záchr. systém	6,29	6,27	7,42	7,52	101,3	119,6	1,2
6	Všeobecná veřejná správa a služby	120,09	134,69	129,95	125,23	96,4	104,3	5,1
	v tom: Státní moc, stát. správa, územní samospráva a politické strany	30,08	30,45	25,74	24,68	95,9	82,0	-5,4
	Jiné veřejné služby a činnosti	1,55	1,55	1,92	1,79	93,2	115,5	0,2
	Finanční operace	69,08	46,07	57,65	54,69	94,9	79,2	-14,4
	Ostatní činnosti	19,39	56,62	44,64	44,07	98,7	227,3	24,7
	VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU CELKEM	750,68	795,36	818,02	808,72	98,9	107,7	58,0

Pozn.: Srovnatelnost údajů v roce 2003 a v roce 2002 je snížena vlivem ukončení činnosti okresních úřadů a s tím souvisejícím přechodem zaměstnanců, movitého majetku a přerozdělením finančních prostředků na jiné subjekty (kraje, obce, ministerstva); dále pak přijetím nové vyhlášky č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě.

8.1. Výdaje na sociální věci a politiku zaměstnanosti

Tyto výdaje **dosáhly v roce 2003 výše 325,8 mld Kč**, což je o **8,7 mld Kč**, tj. o **2,7 %** více než v předchozím roce (v roce 2002 vzrostly oproti roku 2001 o 6,2 %). **Na celkových výdajích** státního rozpočtu **se podílely 40,3 %**, tj. o 1,9 procentního bodu méně než v r. 2002 (pokles jejich podílu v roce 2002 proti roku 2001 činil 0,8 %). Jejich schválený rozpočet byl splněn na 99,8 %, rozpočet po změnách pak na 99,5 %.

Rozhodující část prostředků této skupiny výdajů byla vynaložena na **dávky a podpory v sociálním zabezpečení** (rozpočtový oddíl 41), které dosáhly objemu **301,8 mld Kč** a meziročně vzrostly o 10,2 mld Kč, tj. o 3,5 %. Z této částky připadlo nejvíce na **dávky důchodového pojištění - 226,0 mld Kč** (meziroční nárůst o 5,8 %), z toho na starobní důchody bylo vynaloženo celkem 164,1 mld Kč, na invalidní důchody (plné i částečné) 40,5 mld Kč a na vdovské, vdovecké a sirotčí důchody celkem 21,3 mld Kč.

Druhou váhově nejvýznamnější částku představují **dávky nemocenského pojištění**. Objemem **34,5 mld Kč** a meziročním nárůstem o 5,3 % byly tvořeny zejména položkami nemocenského ve výši 29,6 mld Kč, peněžité pomoci v mateřství - 3,8 mld Kč a podpory při ošetřování člena rodiny - 1,0 mld Kč.

Další významnou položkou sociálního zabezpečení jsou **dávky státní sociální podpory čerpané ve výši 32,3 mld Kč**, které meziročně klesly o 4,2 %. Tyto výdaje zahrnují především přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, sociální příplatek, příspěvek na bydlení, porodné, pohřebné atd.

Výdaje na **politiku zaměstnanosti** (rozpočtový oddíl 42) dosáhly v roce 2003 výše **13,2 mld Kč** a proti roku 2002 stouply o 33,3 % (v roce 2002 vzrostly o 3,6 %). Z nich **pasivní politika zaměstnanosti** v objemu **6,9 mld Kč** (nárůst o 11,9 % proti roku 2002) souvisela především s hmotným zabezpečením uchazečů o zaměstnání (podpory). **Výdaje na aktivní politiku zaměstnanosti** v celkově vynaložené částce **3,3 mld Kč** poklesly meziročně o 6,4 % (v roce 2002 o 14,4 %) a byly použity zejména na tvorbu účelných pracovních míst - 692 mil. Kč, dále na veřejně prospěšné práce - 685 mil. Kč, na rekvalifikace - 406 mil. Kč, na odbornou praxi absolventů škol - 331 mil. Kč a na podporu zaměstnanosti občanů se změněnou pracovní schopností 224 mil. Kč. Novým pododdílem politiky zaměstnanosti od roku 2003 jsou **příspěvky na sociální důsledky restrukturalizace**, jež byly **ve výši 2,2 mld Kč** vyplaceny zaměstnancům prostřednictvím zaměstnavatelů v souvislosti s restrukturalizací ocelářského a hnědouhelného průmyslu a dopravy.

Výdaje na **sociální péči a pomoc a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti** (rozpočtový oddíl 43), které představují nikoliv přímé

dávky a podpory, ale výdaje na činnosti a služby zaměřené na určité sociální skupiny obyvatelstva nebo sociální programy, dosáhly v roce 2003 celkové výše **10,9 mld Kč** a proti předchozímu roku klesly o 30,7 %. Výrazný meziroční pokles (o 4,8 mld Kč, tj. o 30,6 %) byl způsoben přechodem působnosti a financování části péče z ústředí na územní samosprávné orgány; meziroční srovnání je proto omezené. V rámci tohoto okruhu výdajů jsou nyní financovány především výdaje **na správu v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti**, na které připadla největší část vynaložených prostředků - **7,5 mld Kč** (meziroční růst o 13,6 %). Tyto výdaje byly čerpány zejména u České správy sociálního zabezpečení včetně jejích okresních složek a u úřadů práce. Na ústředně financovanou **sociální péči a pomoc starým a zdravotně postiženým občanům** bylo vynaloženo 1,2 mld Kč, z toho připadlo ve prospěch domovů důchodců 624 mil. Kč a sociálních ústavů pro zdravotně postiženou mládež včetně diagnostických ústavů 378 mil. Kč.

8.2. Výdaje na služby pro obyvatelstvo

Výdaje na služby pro obyvatelstvo zahrnují výdaje na vzdělávání, kulturu, církev a sdělovací prostředky, tělovýchovu a zájmovou činnost, zdravotnictví, bydlení, komunální služby a územní rozvoj, ochranu životního prostředí a na výzkum a vývoj odvětvově nespécifikovaný. Prostředky na tyto účely jsou poskytovány rozpočtovými kapitolami přímo nebo prostřednictvím rozpočtů územních samosprávných celků. **Výdaje na služby pro obyvatelstvo dosáhly v roce 2003 částky 180,1 mld Kč** a meziročně vzrostly o 11,8 mld Kč, tj. **o 7,0 %** (v roce 2002 o 7,5 %). **Na celkových výdajích státního rozpočtu se podílely 22,3 %** proti 22,4 % v předchozím roce.

Objemově nejvýznamnější část těchto výdajů (více než 51 %) představovaly **výdaje na vzdělávání** (rozpočtový oddíl 31 a 32) – celkem dosáhly **92,4 mld Kč** při meziročním růstu o 7,2 % (v roce 2002 vzrostly o 7,4 %). Této oblasti se výrazně dotkla reforma veřejné správy, což se projevilo v téměř dvojnásobném meziročním růstu pododdílu „**Ostatní činnost a nespécifikované výdaje**“, v rámci kterého bylo vyplaceno **65,2 mld Kč** - v naprosté většině šlo o transferované prostředky pro územní samosprávné celky, na které přešla působnost především v oblasti **zařízení předškolní výchovy a základního vzdělávání**. U těchto zařízení proto naopak došlo k výraznému meziročnímu snížení objemu prostředků poskytovaných přímo ze státního rozpočtu, a to z částky 25,5 mld Kč v roce 2002 na pouhých 2,9 mld Kč v roce 2003. Na zařízení **vysokoškolského vzdělávání bylo vynaloženo celkem 20,0 mld Kč** (o 2,0 mld Kč více než v roce 2002), z toho na činnost vysokých škol (bez výzkumu a vývoje na vysokých školách) 16,5 mld Kč. K dalšímu výraznému

meziročnímu poklesu výdajů došlo u škol zajišťujících střední vzdělávání a u některých dalších zařízení souvisejících s výchovou a vzděláváním mládeže, neboť v rámci realizace reformy veřejné správy byl převeden na kraje jak jejich majetek a zřizovatelské funkce k nim, tak i jejich financování. Z tohoto titulu došlo u škol středního vzdělávání k poklesu výdajů státního rozpočtu z částky 3,1 mld Kč v roce 2002 na částku 1,5 mld Kč v roce 2003.

Výdaje na zdravotnictví (rozpočtový oddíl 35), financované ze státního rozpočtu, dosáhly v roce 2003 v souhrnu **48,5 mld Kč** a byly o 1,8 mld Kč, tj. o 3,7 % nad úroveň roku 2002 (v roce 2002 vzrostly o 4,7 mld Kč, tj. o 11,3 %). Z nich nejvíce – 33,1 mld Kč představují výdaje na "ostatní činnosti", zahrnující zejména **platbu státu na zdravotní pojištění nevýdělečných osob ve výši 32,5 mld Kč**. Na **ústavní péči** (fakultní a ostatní nemocnice, odborné léčebné ústavy a sanatoria) bylo vynaloženo **10,7 mld Kč**, tj. o 1,4 mld Kč (o 15,6 %) více než v roce 2002, z toho kapitálové výdaje činily 5,5 mld Kč (pokles proti roku 2002 o 1,0 mld Kč). Výdaje na **zvláštní zdravotnická zařízení a služby pro zdravotnictví** dosáhly celkem 2,8 mld Kč a proti roku 2002 klesly o 1,8 mld Kč (rovněž vliv reformy veřejné správy). Z nich bylo ve prospěch hygienické služby poskytnuto 2,2 mld Kč a záchranné službě 292 mil. Kč.

Na bydlení, komunální služby a územní rozvoj (rozpočtový oddíl 36) bylo v roce 2003 z prostředků státního rozpočtu vynaloženo celkem **19,4 mld Kč**, tj. o 12,7 % více než v předchozím roce (v roce 2002 činil nárůst 4,8 %), z toho **na kapitálové výdaje** připadlo **2,5 mld Kč**. **Programy podpory individuální bytové výstavby** byly dotovány **částkou 14,4 mld Kč**, zejména formou státních příspěvků na podporu stavebního spoření (13,3 mld Kč), na podporu hypotečních úvěrů (0,5 mld Kč) a neinvestičních půjček obyvatelstvu. V rámci kapitálových výdajů bylo vynaloženo do oblasti bytového hospodářství 0,9 mld Kč (výdaje na výstavbu bytů, podpora ze strany státu obcím na výstavbu bytů, včetně nákupu pozemků na tuto výstavbu).

Na kulturu, církve a sdělovací prostředky (rozpočtový oddíl 33) bylo v roce 2003 vynaloženo **6,8 mld Kč**, což je o 1,2 % méně než v předchozím roce. Z celkového objemu běžných výdajů ve výši 5,5 mld Kč připadlo (převážně formou transferů územním rozpočtům a dotací neziskovým a podobným organizacím) nejvíce prostředků muzeím a galeriím - 888 mil. Kč, na divadelní činnost 540 mil. Kč, na činnosti knihovnické 523 mil. Kč, na činnost registrovaných církví a náboženských společností 934 mil. Kč. Další prostředky byly směřovány na zachování a obnovu kulturních památek - 728 mil. Kč a na činnost památkových ústavů, hradů a zámků – 643 mil. Kč. Investiční výdaje na kulturu, církve a sdělovací prostředky dosáhly

celkem 1,3 mld Kč a byly poskytnuty hlavně ve prospěch muzeí a galerií (404 mil. Kč) a Pražského hradu (118 mil. Kč).

Výdaje na ochranu životního prostředí (rozpočtový oddíl 37) dosáhly 4,1 mld Kč a proti roku 2002 vzrostly o 24,2 %, zejména vlivem výrazného růstu prostředků na ochranu přírody a krajiny. Ty dosáhly výše téměř 2,0 mld Kč (meziroční růst o 60 %) a byly vynaloženy na ochranu přírody a krajiny v národních parcích, rezervacích, chráněných krajinných oblastech apod. Další prostředky byly vynaloženy na ochranu a sanaci půdy a podzemní vody – 297 mil. Kč, na nakládání s odpady - 244 mil. Kč, na výzkum životního prostředí - 297 mil. Kč) a v neposlední řadě na správu v ochraně životního prostředí - 907 mil. Kč. Z částky 4,1 mld Kč celkových výdajů připadlo na kapitálové výdaje 1,1 mld Kč.

Tělovýchova a zájmová činnost (rozpočtový oddíl 34) byla v roce 2003 financována částkou **2,6 mld Kč**, což je stejně jako v předchozím roce. Nejvíce prostředků - 1,3 mld Kč bylo vynaloženo na "ostatní tělovýchovnou činnost" (§ 3419), která zahrnuje výdaje na tělovýchovnou činnost jiné než pro účely státní sportovní reprezentace, např. dotace státu sportovním sdružením a svazům, výdaje na konání sportovních akcí, na provoz sportovišť apod. Na využití volného času dětí a mládeže bylo věnováno 320 mil. Kč v rámci podpory činnosti domů dětí a mládeže, stanic mladých techniků, dětských hřišť apod. Na rozvoj státní sportovní reprezentace bylo vynaloženo 963 mil. Kč.

8.3. Výdaje na zemědělství a lesní hospodářství, průmyslová a ostatní odvětví hospodářství

Výdaje na zemědělství a lesní hospodářství (rozpočtová skupina 1) a **na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství** (rozpočtová skupina 2) dosáhly v roce 2003 celkové výše **75,9 mld Kč**, což představovalo 9,4 % všech výdajů státního rozpočtu (v roce 2002 to bylo 6,7 %) a **meziročně vzrostly o 24,4 mld Kč, tj. o 47,4 %**.

Výdaje na zemědělství a lesní hospodářství činily **21,6 mld Kč** a meziročně vzrostly o 5,3 mld Kč, tj. **o 32,7 %**. Z nich 8,2 mld Kč připadlo na zemědělskou a potravinářskou činnost a rozvoj (proti roku 2002 nárůst o 5,5 %), na regulaci zemědělské produkce, organizaci trhu a poskytování podpor 6,7 mld Kč (meziroční nárůst o 29,7 %), na lesní hospodářství 1,0 mld Kč (stejně jako v předchozím roce), na správu v zemědělství 4,0 mld Kč (nárůst o 30,6 %), na zemědělský a lesnický výzkum a vývoj 0,6 mld Kč (nárůst o 10,6 %). Výrazný nárůst výdajů na regulaci zemědělské

produkce, organizaci trhu a poskytování podpor (o 4,7 mld Kč) směřoval ve prospěch podnikatelských subjektů v agrokomplexu, lesním a vodním hospodářství a v rámci podpůrných programů na částečnou kompenzaci dopadů nepříznivých povětrnostních podmínek v zemědělství (zaorávky) v uplynulém roce a za kompenzaci škod způsobených povodní 2002.

Na dopravu (rozpočtový oddíl 22) bylo ze státního rozpočtu poskytnuto **27,8 mld Kč**, což bylo **o 11,7 mld Kč** (o 73,2 %) více než v roce 2002. Výrazný meziroční růst souvisel s realizací státních záruk za splátky úvěrů bývalých Českých drah určených především na financování modernizace a výstavby železničních koridorů (3,2 mld Kč) a zejména s úhradou závazků nově zřízené státní organizace Správa železniční dopravní cesty podle zákona č. 77/2002 Sb. (5,2 mld Kč). K vysokému růstu přispěl i výrazně vyšší příspěvek Ministerstva dopravy na ztrátu dopravce z provozu osobní železniční dopravy (5,0 mld Kč proti 1,8 mld Kč v roce 2002).

V členění jednotlivých pododdílů rozpočtové skladby připadlo nejvíce prostředků na železniční dopravu – 18,4 mld Kč, na pozemní komunikace – 6,5 mld Kč, na silniční dopravu – 0,5 mld Kč a na správu v dopravě – 1,7 mld Kč.

Výdaje státního rozpočtu na průmysl, stavebnictví, obchod a služby (rozpočtový oddíl 21) **dosáhly výše 8,0 mld Kč**, což je o 1,2 mld Kč méně než v roce 2002. Nejvýznamnější část těchto výdajů připadla na dotace těžebnímu průmyslu, když na **útlum hornictví** bylo vynaloženo 2,0 mld Kč a na programy úspor energie a obnovitelných zdrojů 129 mil. Kč. Na správu v těchto odvětvích bylo vynaloženo 1,6 mld Kč a na výzkum a vývoj 1,3 mld Kč.

Vodní hospodářství (rozpočtový oddíl 23) se na výdajích státního rozpočtu v roce 2003 podílelo částkou **5,5 mld Kč**. Výrazný meziroční růst - o 1,7 mld Kč, tj. o 43,6 % souvisí s řešením důsledků povodní z roku 2002. **Na úpravy vodních toků a vodohospodářská díla bylo použito 2,5 mld Kč** (o 1,0 mld Kč, tj. o 72,0 % více než v roce 2002), na činnosti související se zásobováním pitnou vodou, tj. zejména vodárenskou infrastrukturou bylo vynaloženo 1,0 mld Kč (o 139 mil. Kč, tj. o 15,7 % více), na odvádění a čištění odpadních vod 822 mil. Kč. Z celkové částky 5,5 mld Kč představovaly kapitálové výdaje 2,8 mld Kč.

Na odvětví **spojů** (rozpočtový oddíl 24) bylo vynaloženo **385 mil. Kč**, což je o 100 mil. Kč více než v předchozím roce. Většina prostředků – 330 mil. Kč byla vynaložena na správu ve spojích.

Součástí této skupiny výdajů jsou též výdaje na **všeobecné hospodářské záležitosti a ostatní ekonomické funkce** (rozpočtový oddíl 25). Tyto výdaje dosáhly částky **12,6 mld Kč** a proti roku 2002 vzrostly o 114,5 % (o 6,7 mld Kč). Patří sem např. výdaje na programy podpory malého a středního podnikání (1,8 mld Kč, nárůst o 0,7 mld Kč, tj. o 63,3 %), na činnost orgánů státní správy v oblasti zeměměřictví a katastru (1,9 mld Kč), na činnost ústředních orgánů státní správy v oblasti hospodářství, normalizace, standardizace a metrologie, v oblasti bezpečnosti práce apod. Meziroční růst těchto výdajů byl ovlivněn zřízením Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (dle zákona č. 201/2002 Sb. s účinností od července 2002), na jehož činnost bylo v roce 2003 vynaloženo 1,6 mld Kč (z toho platy a pojistné 1,0 mld Kč, neinvestiční nákupy a související výdaje 511 mil. Kč) a dále investičními pobídkami (dotace na daňovou povinnost), na které bylo z kapitoly VPS poskytnuto 1,7 mld Kč (v předchozím roce nebyly poskytnuty).

8.4. Výdaje na bezpečnost státu a právní ochranu

Výdaje této rozpočtové skupiny **dosáhly celkové částky 101,7 mld Kč**, což proti roku 2002 představuje **zvýšení o 8,1 mld Kč, tj. o 8,1 %** (v roce 2002 činil nárůst 8,9 mld Kč, tj. 10,5 %) a podíl na celkových výdajích státního rozpočtu 12,6 %.

Rozhodující část těchto výdajů (43,9 %) připadla na obranu (rozpočtový oddíl 51), na kterou bylo vynaloženo **44,6 mld Kč** při růstu o 9,8 %. Z této částky činily běžné výdaje 32,5 mld Kč a kapitálové výdaje 12,1 mld Kč. **Na činnost jednotlivých složek Armády České republiky** bylo určeno **celkem 36,3 mld Kč** (nárůst o 9,3 %), na státní správu ve vojenské obraně 3,2 mld Kč (meziroční pokles na 84,2 %) a na mezinárodní spolupráci v obraně bylo použito 3,0 mld Kč.

Na **civilní připravenost na krizové stavy** (rozpočtový oddíl 52) bylo čerpáno **1,5 mld Kč**, což představuje meziroční pokles o 37,0 %. Prostředky byly použity zejména v souvislosti s pořizováním, obměňováním a ochraňováním státních hmotných rezerv (1,2 mld Kč) a na státní správu v oblasti hospodářských opatření (0,3 mld Kč). Výrazný pokles celkových výdajů byl způsoben vysokým základem v roce 2002, kdy byly z kapitoly VPS poskytnuty krajským úřadům a obcím mimořádné prostředky ve výši 862 mil. Kč na úhradu prvotních nákladů a odvoz odpadů souvisejících s povodněmi ze srpna 2002.

Na **bezpečnost a veřejný pořádek** (rozpočtový oddíl 53) vynaložil státní rozpočet celkem **31,5 mld Kč** při růstu o 6,8 %, z toho na činnost Ministerstva vnitra

2,7 mld Kč. V rámci této oblasti je financována zejména Policie ČR, dále pak Bezpečnostní informační služba a Národní bezpečnostní úřad.

Na právní ochranu (rozpočtový oddíl 54) bylo čerpáno **16,6 mld Kč** při meziročním růstu o 11,9 %. Z této částky bylo vynaloženo **na soudnictví 8,2 mld Kč** (meziroční růst o 15,7 %), **na vězeňství 5,9 mld Kč** (růst o 4,2 %) a **na státní zastupitelství 1,8 mld Kč** (růst o 20,8 %). Patří sem i výdaje na činnost Ústavního soudu České republiky (97 mil. Kč) a Kanceláře Veřejného ochránce práv (62 mil. Kč).

Na požární ochranu a integrovaný záchranný systém (rozpočtový oddíl 55) bylo v roce 2003 vynaloženo **7,5 mld Kč**, což je o 19,6 % více než v předchozím roce. Naprostá většina těchto prostředků směřovala do oblasti profesionálních složek a útvarů požární ochrany (5,9 mld Kč), na zabezpečení operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému (0,9 mld Kč) a na vzdělávací a technická zařízení požární ochrany (0,3 mld Kč).

8.5. Výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby

Celkové výdaje této rozpočtové skupiny **dosáhly v roce 2003 hodnoty 125,2 mld Kč** a byly tak o 4,3 % vyšší než v předchozím roce. Na celkových výdajích státního rozpočtu se podílely 15,5 %, zatímco v roce 2002 to bylo 16,0 %.

Největší součást výdajů této skupiny tvořily tzv. **finanční operace** (rozpočtový oddíl 63) – celkem **54,7 mld Kč**, což je o 14,4 mld Kč méně než v roce 2002. Zatímco výdaje státního rozpočtu **na dluhovou službou státu** (úroky, poplatky a kursové ztráty spojené s obsluhou státního dluhu) ve výši **21,6 mld Kč** meziročně stouply o 2,7 mld Kč, tj. o 14,2 %, pokles celkových výdajů na finanční operace v roce 2003 byl způsoben jejich vysokou základnou v roce 2002, kdy byly uhrazeny ztráty České konsolidační agentury v celkové výši 45,3 mld Kč proti 18,6 mld Kč v roce 2003. **Nad rámec schváleného rozpočtu** byl realizován **mimořádný výdaj ve výši 10,6 mld Kč** související s arbitrážním sporem se společností CME, dále pak mimořádná dotace nemocnicím na částečnou úhradu starých dluhů (2,7 mld Kč) a některé další výdaje.

Na státní moc, státní správu, územní samosprávu a politické strany (rozpočtový oddíl 61) bylo vynaloženo celkem **24,7 mld Kč**, tj. o 18,0 % (o 5,4 mld Kč méně než v roce 2002). Meziroční pokles způsobil zánik okresních úřadů ke konci roku 2002, na jejichž činnost bylo v roce 2002 vynaloženo 6,5 mld Kč. Z funkčního

hlediska byly výdaje použity takto: na činnost **finančních ředitelství a finančních úřadů 6,4 mld Kč**, na činnost **celních ředitelství a celních úřadů 4,6 mld Kč**, na **zastupitelství a stálé mise ČR v zahraničí 3,6 mld Kč**. Na **zastupitelské orgány** (Parlament, volby do Parlamentu a do zastupitelstev územních samosprávných celků) a na **činnost politických stran a hnutí** bylo vynaloženo **celkem 2,6 mld Kč** a na **ústřední orgány** vnitřní státní správy a jejich dislokovaná pracoviště **5,3 mld Kč**.

Výdaje na **ostatní činnosti** (rozpočtový oddíl 64) dosáhly v roce 2003 částky **44,1 mld Kč** a meziročně vzrostly o 24,7 mld Kč, tj. o 127,3 % (vliv reformy veřejné správy). V rámci této složky výdajů rozpočtové skupiny 6 byly v souladu se zákonem o státním rozpočtu na rok 2003 poskytnuty zejména **neinvestiční dotace v rámci souhrnného dotačního vztahu, a to obcím ve výši 24,4 mld Kč** (meziroční růst o 8,3 mld Kč) a **krajům 14,5 mld Kč** (o 13,9 mld Kč více než v r. 2002). Mimo rámec tzv. souhrnného finančního vztahu bylo **obcím** transferováno **dalších 1,5 mld Kč** a **krajům 1,0 mld Kč**.

V rámci **jiných veřejných služeb a činností** (rozpočtový oddíl 62) v objemu výdajů **1,8 mld Kč** je nově evidována například zahraniční pomoc a mezinárodní spolupráce. Na **humanitární zahraniční pomoc** bylo vynaloženo 0,6 mld Kč a na **rozvojovou zahraniční pomoc** 0,4 mld Kč. Patří sem i archivní činnost s objemem spotřebovaných prostředků 0,6 mld Kč.

Součástí výdajů státního rozpočtu jsou i **výdaje na výzkum a vývoj**, které jsou v rozpočtové skladbě z hlediska jejího odvětvového třídění obsaženy v podstatě v každém výše uvedeném oddílu – jde o tzv. vědní paragraf (v rozpočtové skladbě zpravidla vymezen koncovým dvojčíslem 80). Na rozdíl od toho je samostatně sledována (na § 3801) výzkumná a vývojová činnost u Akademie věd ČR, která má různorodé ústavy a působí v širokém spektru vědních disciplin. To se obdobně týká i Grantové agentury ČR (její činnost je evidována na § 3802).

Celkem byly ze státního rozpočtu **na výzkum a vývoj v roce 2003 vynaloženy prostředky ve výši 13,4 mld Kč** a proti roku 2002, kdy činily 12,3 mld Kč, **vzrostly o 8,9 %**. Jejich **podíl na souhrnných výdajích státního rozpočtu v roce 2003 představoval 1,7 %** a proti předchozímu roku se zvýšil o 0,1 %. Podrobnější informace o výdajích na výzkum a vývoj jsou uvedeny v III.6. části této zprávy.

9. Výdaje vybraných rozpočtových kapitol

Dále je stručně komentován vývoj a plnění běžných výdajů vynaložených ze státního rozpočtu *podle některých vybraných kapitol* státního rozpočtu. Jedná se o kapitoly, jejichž úkoly dlouhodobě představují významné společenské priority a které se ve větší míře podílejí na čerpání celkových výdajů státního rozpočtu. Některé z nich byly v předchozích letech také výrazněji poznamenány reformou veřejné správy.

Srovnání a vývoj běžných výdajů vybraných kapitol jsou zřejmé z následujícího přehledu:

Tabulka č. 60

Neinvestiční výdaje vybraných rozpočtových kapitol	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index v % (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Ministerstvo:							
- zdravotnictví	3 721	4 861	4 806	4 856	101,0	50	130,5
- školství	51 295	86 227	85 500	85 797	100,3	297	167,3
- kultury	4 098	5 433	5 194	5 193	100,0	-1	126,7
- obrany	38 171	39 057	40 878	40 623	99,4	-255	106,4
- vnitra	38 326	39 913	40 387	40 919	101,3	532	106,8

U všech kapitol je z uvedeného přehledu patrný **nárůst běžných výdajů** proti předchozímu roku. Stejně jako v předcházejícím roce byl tento růst **největší v kapitole Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy**, v níž se nejvíce odráží vliv reformy veřejné správy, která znamená výraznou změnu ve výkonu státní správy a samosprávy ve školství a přechod státem zřizovaných organizací regionálního školství do působnosti krajů podle zákona č. 157/2000 Sb. U kapitol **Ministerstva obrany** a **Ministerstva vnitra** byl vykázaný meziroční **růst nižší** než v roce 2002.

Ve všech kapitolách byl zaznamenán i růst celkových výdajů, tzn. včetně výdajů kapitálových.

V následujícím textu je uvedena stručná charakteristika vývoje běžných výdajů vynaložených takto vybranými kapitolami při zabezpečování svěřených úkolů, podrobnější analýza se provedena v jejich závěrečných účtech. V zájmu komplexního pohledu jsou u kapitol, jejichž se to týká, uvedeny kromě jejich výdajů financovaných z prostředků státního rozpočtu rovněž výdaje uskutečněné z rozpočtů územních samosprávných celků.

a) Zdravotnictví, školství, kultura

V následující části jsou v údajích za státní rozpočet uvedeny výdaje kapitol Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstvo kultury. V údajích za rok 2002 nejsou zahrnuty výdaje kapitoly Okresní úřady, z níž byly přechodně rovněž poskytovány finanční prostředky do těchto oblastí.

Zdravotnictví

Při posuzování výše výdajů vynakládaných státním rozpočtem a rozpočty územních samosprávných celků na zdravotnictví je třeba vycházet z toho, že v podmínkách fungování systému veřejného zdravotního pojištění je **zdravotní péče na území České republiky financována převážně prostřednictvím zdravotních pojišťoven**. Přehled o hospodaření zdravotních pojišťoven a o celkových výdajích vynakládaných jimi na zdravotní péči v roce 2003 jsou uvedeny v sešitu F.

Běžné výdaje na zdravotnictví hrazené ze státního rozpočtu a z územních rozpočtů se v roce 2003 vyvíjely takto:

Tabulka č. 61

BĚŽNÉ VÝDAJE - ZDRAVOTNICTVÍ	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Státní rozpočet	34 282	37 111	37 299	37 349	100,1	50	108,9
v tom: - pojistné hrazené státem (kapitola VPS)	30 561	32 250	32 493	32 493	100,0	0	106,3
-rozpočet kapitoly MZ	3 721	4 861	4 806	4 856	101,0	50	130,5
Rozpočty ÚSC na zdravotnictví	1 519	3 762	.	7 396	196,6	3 634	486,9

Pozn.: za územně řízenou sféru není údaj o rozpočtu po změnách k dispozici, plnění je hodnoceno ve vztahu ke schválenému rozpočtu

Z celkových výdajů vynaložených do této oblasti představuje 32,5 mld Kč pojistné hrazené státem za vybrané skupiny obyvatel.

Výdaje zahrnuté v kapitolách Ministerstva zdravotnictví a zdravotnictví řízeného územními orgány (po vyloučení dotací poskytovaných z rozpočtu kapitoly Ministerstva zdravotnictví do rozpočtů územních samosprávných celků ve výši téměř 43 mil.Kč) dosáhly v hodnoceném roce více než **12,2 mld Kč**. V porovnání s předchozím rokem vzrostly jak výdaje ústředně řízených organizací, tak především výdaje územních rozpočtů, v nichž se odrazil přesun řady agend z ústředně řízené sféry na nově zřízené kraje a jimi řízené organizace. Při srovnání výdajů do této sféry je však třeba přihlídnout k tomu, že v roce 2002 byla řada výdajů uskutečněna i z kapitoly Okresní úřady.

Schválený rozpočet běžných výdajů **kapitoly Ministerstva zdravotnictví** byl v průběhu roku snížen o cca 55 mil. Kč. Uvnitř kapitoly docházelo k přesunům prostředků především pro realizaci zdravotnických programů, k zajištění protiepidemických opatření či k finančnímu zabezpečení výzkumných projektů. Zvýšení rozpočtu souviselo jednak s uvolněním prostředků z Programu zahraniční rozvojové pomoci, jednak s převody prostředků z jiných rozpočtových kapitol např. na protidrogovou politiku, na podporu integrace cizinců, na zabezpečení akce „pandemie chřipky“, apod. Současně byl rozpočet snížen např. ve prospěch kapitol ministerstev vnitra a obrany na úhradu závazků při zajišťování provozu letecké záchranné služby či ve prospěch jiných kapitol podílejících se na realizaci zdravotnických programů.

V porovnání s předchozím rokem byly vynaložené výdaje **vyšší** o 30,5 %, absolutně o více než 1,1 mld Kč. Vzhledem k výrazným organizačním změnám, k nimž v kapitole došlo, je srovnání úrovně těchto výdajů v letech 2002 a 2003 obtížné.

Celkem byly **běžné výdaje** na zdravotnické organizace ústředně řízené čerpány ve výši **4 856 mil. Kč, tj. na 101,0 %** upraveného rozpočtu.

Běžné výdaje organizačních složek státu, zahrnujících zejména výdaje na platy a ostatní související výdaje a neinvestiční nákupy, se na celkových běžných výdajích kapitoly podílely **50,0 %** a vedle vlastních výdajů ministerstva byla jejich rozhodující část určena především na činnost krajských hygienických stanic (po reorganizaci hygienických služeb k 1.1.2003), Státního ústavu pro kontrolu léčiv, Národní lékařské knihovny a ostatních ústředně řízených organizací.

Největší část výdajů vynaložených Ministerstvem zdravotnictví byla určena na ochranu veřejného zdraví (mimořádné protiepidemické akce), na zajišťování úkolů letecké záchranné služby, značnou měrou se na čerpání podílely rovněž výdaje na krytí závazků vyplývajících z Česko-polské zdravotnické úmluvy a úhrada zdravotní péče pro cizí státní příslušníky podle ostatních mezinárodních úmluv. Zhruba třetinu výdajů představovaly výdaje na provoz ministerstva a mzdové výdaje. Podle údajů uvedených v závěrečném účtu kapitoly se nákladovost vlastního ministerstva (státní správa) na 1 zaměstnance, propočtená z jeho neinvestičních výdajů, postupně zvýšila ze 447,4 tis. Kč vykázaných za rok 1998 na 604,0 tis. Kč za rok 2003; proti předchozímu roku došlo ke zvýšení tohoto ukazatele o 6,0 %.

Další významnou část (více než 42,0 %) běžných výdajů představovaly **příspěvky na činnost příspěvkových organizací**. Do této sféry bylo vynaloženo celkem 2,1 mld Kč, z toho 1,9 mld Kč pro přímo řízené organizace Ministerstva zdravotnictví. Prostředky byly určeny převážně na vybrané činnosti zdravotnických organizací (fakultní nemocnice a ostatní nemocnice, odborné léčebné ústavy), které nejsou hrazeny ze zdravotního pojištění, jako jsou např. speciální zdravotnické programy, projekty lékařského výzkumu a vývoje, problematika HIV/AIDS, protidrogová problematika, rychlá zdravotnická pomoc, ale i vzdělávání a výchova, výuka mediků, atd.; rozhodujícím zdrojem financování těchto organizací jsou však tržby od zdravotních pojišťoven. Podstatnou část rozpočtových výdajů představují příspěvky poskytované na činnost krajských hygienických stanic, doškolovacích ústavů, apod. S ohledem na probíhající organizační změny je meziroční srovnání příspěvku problematické.

I když v předchozích letech byl výrazný **trend snižování ztráty v hospodaření příspěvkových organizací** (celková ztráta všech organizací v hlavní i hospodářské činnosti se postupně snižovala **z 1 612 mil. Kč v roce 1996 na 45 mil. Kč v roce 1998**), v dalších letech tato ztráta, ovlivněná výrazným růstem nákladů (souvisejícím např. s růstem osobních nákladů, lékovou politikou, apod.) při pomalejším tempu růstu úhrad ze zdrojů zdravotního pojištění, začala opět narůstat. Výjimkou byl rok 2001, kdy se podařilo dosáhnout kladný celkový hospodářský výsledek přesahující 22 mil. Kč a podařilo se ve většině případů finanční situaci zdravotnických zařízení stabilizovat. **Rok 2002 však znamenal opět propad**, ztráta těchto organizací převýšila 223 mil. Kč a **v roce 2003** dosáhla dokonce **1,2 mld Kč**. Navíc řadě organizací zůstávají neuhrazené **kumulované ztráty z minulých let, které převyšují 4,4 mld Kč**.

Z dotací neziskovým organizacím (přes 6,0 % celkových výdajů) byl největší objem uvolněn pro občanská sdružení a použit zejména k řešení drogové problematiky, k realizaci celoplošných zdravotnických programů (Národní plán pomoci zdravotně postiženým, Národní program zdraví), k prevenci HIV/AIDS, apod. Částka 51,2 mil. Kč byla poskytnuta občanskému sdružení Horská služba.

Výdaje na **zdravotnictví v působnosti územních samosprávných celků** dosáhly částky téměř **7,4 mld Kč** a v důsledku rozsáhlého převodu působností z ústředních organizací byly proti předchozímu roku vyšší o 5,9 mld Kč. V uvedených výdajích jsou zahrnuty převážně výdaje krajských úřadů, které činily celkem 5,8 mld Kč, výdaje obcí a DSO představují pouze 22 % celkové částky.

Školství

Vzdělávání je **jednou z priorit vlády**. Na financování výdajů na vzdělávání se podílí státní rozpočet i územní rozpočty. V období před zahájením reformy veřejné správy byl podíl kapitoly Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy na výdajích státního rozpočtu cca 93 %. Reforma veřejné správy znamenala zásadní změnu ve struktuře těchto výdajů a významně **ovlivnila srovnatelnost** údajů v delší časové řadě.

II. fáze reformy veřejné správy, která byla dokončena v roce 2002, zásadním způsobem změnila systém financování regionálního školství. Reforma v oblasti školství započala zánikem školských úřadů k 31. 12. 2000, pokračovala v roce 2001 decentralizací zřizovatelských funkcí škol, předškolních a školských zařízení, s výjimkou zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu a preventivně výchovnou péči, z ministerstva na kraje. Jednalo se o nejrozsáhlejší decentralizaci výkonu státní správy, zakončenou zrušením okresních úřadů ke dni 31.12.2002 a přesunem jejich kompetencí na kraje a obce. V oblasti školství se jednalo o přenesení působností okresních úřadů při výkonu státní správy ve školství na kraje a obce s rozšířenou působností a o zabezpečení výkonu těchto činností.

Další významnou změnu přinesl zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje. Prostředky na výzkum a vývoj, které byly z kapitol státního rozpočtu jednotlivým vysokým školám poskytovány prostřednictvím kapitoly MŠMT rozpočtovým opatřením, jsou v souladu s platným zněním uvedeného zákona poskytovány přímo, nepromítají se tedy v plnění kapitoly MŠMT.

Běžné výdaje kapitol školství (po vyloučení transferů z rozpočtu kapitoly MŠMT do územních rozpočtů ve výši 62,8 mld Kč) dosáhly v roce 2003 více jak **101 mld Kč**. Proti předcházejícímu roku byly vyšší o cca 19 mld Kč (ve výdajích do této oblasti v roce 2002 nejsou zahrnuty výdaje realizované z kapitoly Okresní úřady).

Tabulka č. 62

BĚŽNÉ VÝDAJE	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Rozpočet kapitoly MŠMT	51 295	86 227	85 500	85 797	100,3	297	167,3
Rozpočty ÚSC na školství	60 383	42 156	.	78 131	185,3	35 975	129,4

Pozn.: za územně řízenou sféru není údaj o rozpočtu po změnách k dispozici, plnění je hodnoceno ve vztahu ke schválenému rozpočtu

O prioritě vzdělávání svědčí **nárůst rozpočtu výdajů kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy** v posledních letech. Např. v průběhu schvalování návrhu rozpočtu na rok 2001 byl rozpočet výdajů kapitoly posílen o 9 mld Kč, účelové navýšení rozpočtu na rok 2002 činilo 2 mld Kč. Schválený rozpočet celkových výdajů kapitoly MŠMT na rok 2003 byl o 8,9 mld Kč vyšší než v předcházejícím roce. Při sestavování návrhů rozpočtů byl zohledňován především platový růst, účelové navýšení rozpočtu bylo zaměřeno na řešení problematiky vysokého školství. Používaná vazba výdajů na vzdělávání a HDP jako hodnotící kritérium by neměla být směrodatným ukazatelem. Přiblížení se ke stavu deklarovanému Evropskou unií se nepodařilo dosáhnout ani přes výše uvedený výrazný nárůst výdajů, který žádný jiný resort nezaznamenal.

Schválený rozpočet běžných výdajů kapitoly MŠMT na rok 2003 byl ve srovnání s rozpočtem na rok 2002 **vyšší o 9,1 mld Kč, tj. o 11,8 %**. V průběhu roku byly do kapitoly převedeny např. prostředky na zahraniční rozvojovou pomoc, na programové financování či na nárůst minimální mzdy, naproti tomu do jiných kapitol směřovaly prostředky např. na sportovní reprezentaci či na výzkum a vývoj.

Upravený rozpočet běžných výdajů kapitoly byl celkovým čerpáním ve výši 85,8 mld Kč **splněn na 100,4 %**, překročení bylo kryto z mimorozpočtových zdrojů.

Rozhodující část rozpočtu kapitoly MŠMT (cca 94 % celkových neinvestičních výdajů) tvoří **výdaje na vzdělávání**. Kromě nich jsou z kapitoly financovány např. výdaje na tělovýchovu a zájmovou činnost, na prevenci kriminality a protidrogovou prevenci, na ostatní výzkum a vývoj, výdaje ústavů péče o mládež a některé další výdaje.

Největší objem běžných výdajů – více jak 73 % (absolutně 62,8 mld Kč) - představovaly **transfery veřejným rozpočtům územní úrovně**. Z toho bylo téměř 60 mld Kč poskytnuto na přímé výdaje na vzdělávání školám, předškolním a školským zařízením zřizovaným obcemi a školám a školským zařízením zřizovaným kraji, zbývající prostředky plynuly především do oblasti soukromého školství.

V souvislosti s reformou veřejné správy v oblasti regionálního školství a s ní související změnou finančních toků se od roku 2001 tyto transfery proti předcházejícím obdobím výrazně změnily. Poskytování tzv. přímých vzdělávacích nákladů bylo pro rok 2003 stanoveno usnesením vlády ČR č. 1084 ze dne 6. listopadu 2002, které obsahovalo samostatnou část pro oblast školství. Od 1.1.2003 došlo ke změně a přímé náklady školám, předškolním a školským zařízením zřizovaným obcemi byly poskytovány z rozpočtu kapitoly MŠMT prostřednictvím krajských úřadů.

Kromě kapitoly MŠMT se na výdajích na vzdělávání podílejí i další kapitoly státního rozpočtu a územní rozpočty. Poslední novela zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, zvýšila s účinností od 1. 1. 2002 procento daňových příjmů rozpočtů krajů mimo jiné o prostředky, určené na provozní výdaje škol a školských zařízení zřizovaných kraji. V rozpočtu kapitoly MŠMT tak zůstávají pouze tzv. přímé náklady na vzdělávání, jejichž rozsah stanoví zákon č. 564/1990 Sb., v platném znění.

Výše provozních výdajů na vzdělávání z územních rozpočtů je plně v kompetenci územních orgánů, vláda nemůže objem těchto prostředků územním orgánům stanovit.

Běžné výdaje na vzdělávání (oddíly 31 a 32 rozpočtové skladby) vynaložené všemi kapitolami státního rozpočtu činily téměř 85,6 mld Kč a byly o 7,3 mld Kč (o 9,3 %) vyšší než v roce 2002. Zároveň byly z rozpočtů příslušných kapitol v roce 2003 poskytnuty neinvestiční transfery územním rozpočtům v celkové výši 62,8 mld Kč (v roce 2002 to bylo 44,7 mil.Kč).

Běžné výdaje na školství, financované z územních rozpočtů, dosáhly výše **78,1 mld Kč**, z toho 65 % bylo vynaloženo z rozpočtů obcí a DSO a zhruba 35 % z rozpočtů krajů; proti předchozímu roku tyto výdaje vzrostly o 29,3 %. Více než 80 % těchto výdajů (62,8 mld Kč) bylo kryto transfery ze státního rozpočtu, prakticky celá částka plynula z kapitoly Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Kultura

Přehled ukazuje vývoj běžných výdajů vynakládaných k financování kultury:

Tabulka č. 63

BĚŽNÉ VÝDAJE	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Rozpočet kapitoly MK	4 098	5 433	5 194	5 193	100,0	- 1	126,7
Rozpočty ÚSC na kulturu	7 404	7 948	.	8 913	112,1	965	120,4

Pozn.: za územně řízenou sféru není údaj o rozpočtu po změnách k dispozici, plnění je hodnoceno ve vztahu ke schválenému rozpočtu

V roce 2003 bylo vynaloženo ze státního rozpočtu (z kapitoly Ministerstva kultury) a z rozpočtů územních samosprávných celků k zabezpečení činnosti organizací v oblasti kultury téměř **13,5 mld Kč**, tj. o 2,2 mld Kč více než v předchozím roce (údaje po vyloučení dotací z rozpočtu kapitoly Ministerstva kultury do rozpočtů obcí a krajů).

Ministerstvo kultury je ústředním orgánem státní správy pro umění, kulturně výchovnou činnost, kulturní památky, pro věci církevní a náboženské společnosti, pro věci tisku, aj. V resortu působilo v hodnoceném roce celkem 31 příspěvkových organizací (v rámci reformy veřejné správy přešla velká část těchto organizací do působnosti krajů), jedinou organizační složkou státu je vlastní úřad ministerstva. Z rozpočtu kapitoly byly dále poskytovány prostředky církvím a náboženským společnostem, ostatním neziskovým a podobným organizacím, atd. Část prostředků směřovala i do rozpočtů územních samosprávných celků.

Schválený rozpočet běžných výdajů kapitoly byl téměř o třetinu vyšší proti skutečnosti dosažené v předchozím roce. V průběhu roku však byl v souhrnu **snížen** o cca **240 mil. Kč**, z toho nejvíce se týkalo převodů prostředků určených na odstranění povodňových škod z roku 2002 a dále převodů účelových prostředků do jiných kapitol k zabezpečení úkolů výzkumů a vývoje, určených na programy a projekty vztahující se k oblasti památkové péče, movitého kulturního dědictví, knižní kultury, regionální kultury a k činnostem muzeí, galerií a knihoven.

Takto stanovené prostředky byly **ve skutečnosti prakticky plně vyčerpány**. V meziročním srovnání běžné výdaje **vzrostly o 26,7 %**, tj. absolutně o 1,1 mld Kč.

Příspěvky na činnost příspěvkových a podobných organizací představují rozhodující část (více než 54 %) výdajů kapitoly. Jsou tak financovány činnosti ve sféře muzeí a galerií, divadel, knihoven, památkových ústavů, uměleckých souborů a

dalších, rozpracované do konkrétních programů. Na tyto činnosti bylo vynaloženo **více než 2,8 mld Kč**, z toho bylo 7,1 mil. Kč poskytnuto vysokým školám.

Na rozdíl od předchozího roku, kdy zejména v důsledku povodní ze srpna 2002 vykázala většina příspěvkových organizací ztrátu, jejíž celková výše dosáhla až 46,6 mld Kč, v roce 2003 byla situace odlišná – celkový výsledek hospodaření těchto organizací představoval **zisk ve výši 42,7 mld Kč**. Do financování byly zapojeny i prostředky uvolněné z finančních fondů organizací, jakož i **mimorozpočtové prostředky** získané jinou činností a prostředky poskytnuté Evropskou unií.

Kromě toho byly prostřednictvím kapitoly kultura poskytovány prostředky státního rozpočtu k **zabezpečení činnosti církví a náboženských společností**. K těmto účelům bylo v roce 2003 **uvolněno celkem 1 149 mil. Kč**, tj. přes 22 % celkových neinvestičních výdajů kapitoly. Z nich bylo 864 mil. Kč vynaloženo na platy duchovních a ostatní platby, které proti předchozímu roku vzrostly o 92 mil. Kč, dalších 65 mil. Kč představovaly prostředky na vlastní činnost církví, vč. zajišťování údržby církevního majetku. Ostatní výdaje pak souvisely především s naplňováním Programu záchrany architektonického dědictví, s restaurací kulturních památek, apod.

Neziskové a podobné organizace, včetně občanských sdružení, se na celkových neinvestičních výdajích kapitoly podílely zhruba 25 %. Vedle dotací církvím a náboženským společnostem byly poskytovány dále prostředky především k podpoře nejrůznějších kulturních aktivit, aktivit národnostních a etnických menšin, ale i k odstraňování povodňových škod z roku 2002, apod. **Do podnikatelské sféry** byly uvolněny prostředky ve výši **104 mil. Kč** (cca 2 % celkových běžných výdajů).

Ostatní výdaje (bez transferů do rozpočtů územních samosprávních celků) představují necelých 7 % celkových běžných výdajů kapitoly a zahrnují především **výdaje vlastního úřadu ministerstva**, tj. platy, pojistné, neinvestiční nákupy a převody vlastním fondům a mezinárodním organizacím.

Prostředky vynaložené na **kulturu v působnosti územních orgánů** dosáhly výše **8 913 mil. Kč** a meziročně vzrostly o 1,5 mld Kč. Z rozpočtů obcí a krajů je tak financováno zhruba 66 % všech výdajů vynakládaných v oblasti kultury. Prostředky byly použity na financování potřeb rozvoje kultury v jednotlivých regionech. Na těchto výdajích **se podílely i účelové dotace poskytované ze státního rozpočtu**. Z rozpočtu kapitoly Ministerstva kultury bylo v roce 2003 uvolněno **612 mil. Kč**, určených zejména k zabezpečení programů regenerace městských památkových rezervací a městských památkových zón, záchrany architektonického dědictví, dále k zabezpečení regionálních funkcí veřejných knihoven, k podpoře českých divadel, k obnově majetku regionálních kulturních zařízení, apod.

b) Obrana a bezpečnost

Výdaje na obranu a bezpečnost, zahrnuté v kapitolách Ministerstva obrany a Ministerstva vnitra, v roce 2003 představovaly 10,8 % celkových běžných výdajů státního rozpočtu, tj. o 0,1 procentního bodu méně než v předchozím roce.

Běžné výdaje vynakládané ministerstvy obrany a vnitra (vč. výdajů na sociální zabezpečení a prostředků poskytovaných územním rozpočtům) se vyvíjely takto:

Tabulka č. 64

BĚŽNÉ VÝDAJE NA OBRANU A BEZPEČNOST	Skutečnost 2002	Rozpočet 2003		Skutečnost 2003	Plnění v % (4:3)	Rozdíl (4-3)	Index 2003/2002 (4:1)
		schválený	po změnách				
	1	2	3	4	5	6	7
Kapitola Ministerstvo obrany	38 171	39 057	40 878	40 623	99,4	-255	106,4
Kapitola Ministerstvo vnitra	38 326	39 913	40 387	40 919	101,3	532	106,8

V hospodaření kapitoly **Ministerstva obrany** v roce 2003 se výrazným způsobem promítala postupná realizace vládou schválené **Koncepce výstavby profesionální armády České republiky a mobilizace ozbrojených sil České republiky** z listopadu roku 2002, která byla aktualizována v listopadu 2003 v návaznosti na snížený zdrojový rámeček související s opatřeními přijatými v rámci vládní reformy veřejných financí.

Dalším faktorem byla významná **účast armádních jednotek v mírových a humanitárních operacích** na Balkáně a v oblasti Středního východu. Jednotky Armády České republiky se v roce 2003 aktivně účastnily šesti zahraničních mírových a humanitárních operacích, šesti pozorovatelských misí OSN a jedné mise OBSE. Finanční výdaje související s činností jednotek v operacích a misích pod velením NATO přesáhly částku 1,8 mld Kč; rozhodujícími byly operace KFOR, „Trvalá svoboda“ a působení 7. polní nemocnice v Iráku v operaci k naplnění rezoluce Rady bezpečnosti OSN. K částečné úhradě nákladů byly použity finanční prostředky získané emisemi státních dluhopisů, finanční náklady nad rámeček prostředků převedených z výnosu státních dluhopisů byly hrazeny ze schváleného rozpočtu kapitoly Ministerstva obrany.

Běžné výdaje Ministerstva obrany byly stanoveny schváleným rozpočtem na rok 2003 ve výši **39 057 mil. Kč**, což bylo o 2,3 % více než skutečnost dosažená v roce 2002. V průběhu roku došlo ke **zvýšení těchto výdajů o více než 1,8 mld Kč**; jednalo se především o převody prostředků, určených na základě rozhodnutí Parlamentu a vlády ČR k financování výdajů spojených se zahraničními mírovými a humanitárními operacemi, zejména pak s **vysláním Polní nemocnice do Afghánistánu**, s působením roty radiační, chemické a biologické ochrany v **operaci „Trvalá svoboda“** a s činností jednotek Armády ČR v **operaci KFOR**. Část prostředků, určených pro přípravu ke státní sportovní reprezentaci, byla převedena z kapitoly MŠMT.

Ve skutečnosti byl upravený rozpočet čerpán na 99,4 %, do rezervního fondu podle § 47 zákona č. 218/2000 Sb. bylo převedeno 953 mil. Kč jako úspora výdajů v roce 2003, dalších 124 mil. Kč činily nevyužité prostředky převedené z minulých let. V porovnání s předchozím rokem byly celkové běžné výdaje vyšší o téměř 2,5 mld Kč, což představuje **meziroční nárůst o 6,4%** (v roce 2002 činil nárůst 12,7 %).

Podstatnou část běžných výdajů kapitoly Ministerstva obrany (více než 30 %) představují **prostředky na platy zaměstnanců a ostatní platby**. Vyplaceným objemem **12,4 mld Kč** byly čerpány na 99,7 % rozpočtu po všech změnách. Stanovený objem mzdových prostředků byl v průběhu roku zvýšen o 537 mil. Kč, ve srovnání s rokem 2002 byly vyplacené prostředky vyšší o více než 1 mld Kč. Zvýšení výdajů v této oblasti bylo vynuceno zejména širším zapojením jednotek Armády ČR do operací souvisejících s iráckou krizí. Došlo také ke zrušení dvou příspěvkových organizací – vojenských technických ústavů a jejich převodu do rozpočtové části kapitoly.

S výplatou platů vojákům z povolání a občanským zaměstnancům bezprostředně souvisejí výdaje na **pojistné na sociální zabezpečení** a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a na pojistné na zdravotní zabezpečení, jakož i **příděl do FKSP**, které v souhrnu činily **cca 4,2 mld Kč**. Vcelku tato skupina výdajů dosáhla výše 16,6 mld Kč, což představuje téměř **41 % celkově vynaložených běžných výdajů**.

Sociální dávky, vyplácené z rozpočtu kapitoly, dosáhly výše 4,9 mld Kč (z toho téměř 3,0 mld Kč činily vyplácené důchody) a byly o 1,7 %, tj. o 84 mil. Kč vyšší než v předchozím roce. Na celkových běžných výdajích se podílely 12,0 %. Podle ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 457/2003 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2004, byly do roku 2004 převedeny nevyčerpané finanční prostředky ve výši 300 mil. Kč k posílení ostatních sociálních dávek v roce 2004. Zvýšená potřeba v oblasti důchodů i ostatních sociálních dávek se předpokládá v souvislosti s procesem profesionalizace Armády České republiky.

Z ostatních výdajů kapitoly tvořily převažující část věcné výdaje zahrnuté v rozpočtové položce "neinvestiční nákupy a související výdaje". Byly čerpány **ve výši 15,5 mld Kč**, tj. o téměř 12 % (o 1,7 mld Kč) nad úroveň předchozího roku a touto formou bylo vyčerpáno více jak 38 % běžných výdajů kapitoly.

Prostředky vyčleněné pro příspěvkové organizace byly čerpány ve výši **1,6 mld Kč**, tj. pouze na úrovni 89 % výdajů předchozího roku. Byly využity především k zabezpečení úkolů a činností na úseku vojenského zdravotnictví (5 vojenských nemocnic, vč. ÚLZ) a zdravotní rehabilitace, k zabezpečení činnosti vojenských technických ústavů a státní sportovní reprezentace.

Hospodaření příspěvkových organizací resortu vykázalo v roce 2003 souhrnnou výslednou ztrátu 34,6 mil. Kč, když předchozí rok skončilo jejich hospodaření jako vyrovnané. Z celkového počtu 15 zřízených příspěvkových organizací hospodařilo se ztrátou v hlavní nebo vedlejší činnosti celkem 8 organizací (včetně 5 zrušených v průběhu roku), ostatní organizace vykázaly zisk.

U **kapitálových výdajů** po poklesu v předcházejících letech (v roce 2002 byl vykázán pokles o 3,3 %, ještě výraznější pokles se týkal roku 2001) došlo v hodnoceném roce k jejich meziročnímu zvýšení o 16,9 %, tj. absolutně o 1,8 mld Kč.

Podíl celkových výdajů (běžných i kapitálových) kapitoly Ministerstva obrany **na hrubém domácím produktu** činil **2,2 %** a proti předchozímu roku vzrostl o 0,1 procentního bodu. Rovněž **podíl na celkových výdajích státního rozpočtu**, který dosáhl **6,6 %**, byl vyšší než v roce 2002 (kdy činil 6,5 %).

Běžné výdaje kapitoly Ministerstva vnitra na rok 2003 (vč. výdajů na sociální dávky a transferů územním rozpočtům) byly **stanoveny částkou 39,9 mld Kč** a byly o 4,1 % vyšší než skutečnost za předchozí rok. Nárůst výdajů odpovídá potřebě věnovat trvalou pozornost především veřejnému pořádku a vnitřní bezpečnosti státu – vedle již dříve stanovených priorit, jimiž je řešení závažné hospodářské kriminality (podvody, daňové úniky, ”praní špinavých peněz”, korupce), kriminality zločineckých organizací, vč. terorismu z hlediska možností jeho projevu v podmínkách ČR či kriminality mládeže, byla v roce 2003 pozornost zaměřena na další druhy protiprávního jednání v oblasti duševního vlastnictví, ochrany přírody, počítačové (informativní) kriminality, dále na loupeže, krádeže aut a věcí z nich a v neposlední řadě na porušování pravidel provozu na pozemních komunikacích. Tyto priority korespondovaly s vládou přijatou Bezpečnostní strategií České republiky. V návaznosti na novelizaci Bezpečnostní strategie a v souvislosti s plněním úkolů z usnesení vlády č. 1140 z listopadu 2002 ke Koncepci výstavby profesionální armády ČR a mobilizaci ozbrojených sil ČR byl v roce 2003 zahájen proces přípravy Koncepce bezpečnostního systému ČR (termín splnění úkolů do 31. prosince 2004).

V průběhu roku byl rozpočet těchto výdajů provedenými **rozpočtovými opatřeními zvýšen o další 474 mil. Kč**. Zvýšení se týkalo prakticky všech rozhodujících položek běžných výdajů kapitoly a souviselo s uvolňováním účelových prostředků původně rozpočtovaných v jiných kapitolách a postupně převáděných do kapitoly Ministerstva vnitra. Jednalo se např. o prostředky na centrální zabezpečení kompletního systému správních a dopravních evidencí pro obce, na referendum o vstupu ČR do Evropské unie, na výdaje na volby, na program sociální prevence a prevence kriminality, apod. Od jiných kapitol byly převedeny účelové prostředky na výzkum a vývoj, od Ministerstva zdravotnictví prostředky na zabezpečení činnosti letecké záchranné služby, od Ministerstva zemědělství prostředky na leteckou hasičskou službu a od MŠMT prostředky na sportovní reprezentaci. Snížení výdajů si naopak vyžádal např. převod prostředků na Ministerstvo obrany určených k provádění toxikologických analýz či převod na Úřad vlády ČR k zabezpečení činnosti kanceláře 1. místopředsedy vlády a ministra vnitra podle usnesení vlády ČR č. 1091/2001.

Celoroční **čerpání dosáhlo částky 40,9 mld Kč**, což představuje plnění upraveného rozpočtu **na 101,3 %** a meziroční růst o 2,6 mld Kč, tj. o 6,8 %. Téměř plně se na čerpání běžných výdajů podílejí organizační složky státu; příspěvky poskytované na činnost příspěvkových organizací, dotace neziskovým a podobným organizacím a ostatní transfery představují v souhrnu pouze 1,6 %. V roce 2003 bylo v působnosti MV celkem 33 organizačních složek státu (vlastní úřad ministerstva a jím řízené organizace a dále složky Policie ČR a Hasičského záchranného sboru ČR).

Rozhodující část běžných výdajů kapitoly Ministerstva vnitra představují **prostředky na platy zaměstnanců a ostatní platby**, vč. souvisejících zákonných odvodů a přidělů FKSP. Tyto výdaje dosáhly **celkové výše 27,4 mld Kč**, jejich podíl na celkových běžných výdajích činil 67,0 % a byl tak vyšší než v předchozím roce, kdy dosáhl 65,3 %. Prostředky na platy byly ve skutečnosti čerpány na úrovni upraveného rozpočtu, jejich objem proti předchozímu roku se v souladu s předpoklady rozpočtu zvýšil o 9,8 %, tj. o 1,8 mld Kč. Z celkového objemu prostředků vyčerpaných na platy a ostatní povinné platby činily cca 20,1 mld Kč vlastní mzdové prostředky a téměř 7,3 mld Kč pojistné a přiděl do FKSP.

Sociální dávky, vyplácené z rozpočtu kapitoly Ministerstva vnitra, přesáhly 3,9 mld Kč a byly o 123 mil. Kč vyšší než v předchozím roce. Z nich téměř 57 % tvořily vyplácené důchody a 43 % ostatní sociální dávky. Na celkových běžných výdajích kapitoly se tato skupina výdajů podílela téměř 10 %.

Na věcných výdajích bylo ve skutečnosti **vyčerpáno cca 8,4 mld Kč**, tj. o 0,2 mld Kč více než v roce 2002. Tyto výdaje, které představují 20,5 % běžných výdajů kapitoly, byly vynaloženy především na **materiálně technické zabezpečení** činnosti resortu, růst se týkal zejména plateb spojených s provozem objektů (nakupované služby, palivo, energie) a ostatních provozních výdajů souvisejících se zabezpečováním úkolů Policie ČR a útvarů MV. Do vykázaných výdajů organizačních složek státu byl zahrnut i převod do rezervního fondu podle § 47 zákona č. 218/2000 Sb. ve výši 339 mil. Kč na plnění úkolů v roce 2004.

Formou **příspěvků** byly poskytovány prostředky na činnost 5 příspěvkových organizací, z nichž největší objem čerpala organizace Zařízení služeb pro MV a dále Lázeňské léčebné ústavy MV. Původně schválený rozpočet těchto výdajů (468 mil. Kč) byl v průběhu roku zvýšen o 108 mil. Kč, ve skutečnosti bylo pro tyto organizace uvolněno 576 mil. Kč, což je o 10,0 % více než v roce 2002. **Hospodaření všech příspěvkových organizací** v působnosti MV skončilo **ziskem**, který činil **32,2 mil. Kč** a byl o 9,6 mld Kč vyšší než v předchozím roce.

V rámci dotací **občanským sdružením**, poskytnutých ve výši 34,5 mil. Kč, byly zajištěny především potřeby sdružení Unie tělovýchovných organizací Policie ČR a dále potřeby sdružení na úseku požární ochrany a Integrovaného záchranného systému.

Podíl celkových výdajů kapitoly Ministerstva vnitra **na HDP** činil **1,9 %** a proti předchozímu roku, kdy činil 1,8 %, vzrostl. Rovněž **podíl na celkových výdajích státního rozpočtu** poněkud vzrostl, a to z 5,5 % na téměř 5,6 %.